
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

GRİMM MASALLARINDA YER ALAN YAN CÜMLE ÇEVİRİLERİNİN MAKİNE VE İNSAN ÇEVİRİLERİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

Zehra Sari

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AĞUSTOS, 2022

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren otuz altı (36) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Zehra
Soyadı : Sari
Bölümü : Alman Dili Eğitimi
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Grımm Masallarında Yer Alan Yan Cümle Çevirilerinin Makine ve İnsan Çevirileri Çerçevesinde İncelenmesi

İngilizce Adı : An Examınatıon of Conjunctıon Translatıons in Grımm Tales in The Context of Machıne and Human Translatıons

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Zehra Sari

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Hümeyra ve Müberra'ya

TEŞEKKÜR

Beni tez danışanı olarak kabul eden, çalışmanın her adımında mesleki bilgisi, öğretme odaklı ilgisi, akademik tecrübesi ve sabrıyla rehberlik eden tez danışmanım Doç. Dr. Aylin SEYMEN'e,

Ayrıca bilgi, tecrübe ve görüşleriyle tezimin şekillenmesinde katkısı olan Gazi Üniversitesi – Alman Dili Eğitimi Bölüm Başkanı Muhammet KOÇAK'a

Beni bu günlere getiren, araştırma boyunca beni cesaretlendiren ve yardımlarını esirgemeyen hayattaki en büyük şansım olan kıymetli ailem ve tez döneminde hayatımı birleştirdiğim, bana inancını ve güvenini hiç kaybetmeyen, canım eşim Fatih SARİ'ye en derin teşekkürlerimle…

GRİMM MASALLARINDA YER ALAN YAN CÜMLE ÇEVİRİLERİNİN MAKİNE VE İNSAN ÇEVİRİLERİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Zehra SARİ
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Ağustos, 2022

ÖZ

Bu çalışmadaki amaç, temeli 50 yıl öncesine dayanan yıllar içerisinde hız kazanıp ve günümüzde halen gelişmekte olan makine çevirilerine ait hata oranlarını analiz etmektir. Bu gelişmelerin sonucu olarak birçok meslekte de olduğu gibi yabancı dil öğretmenlerinin ve çevirmenlerin mesleği de tehlikede mi sorusuna, makine çevirisini ve insan çevirisini gramer bakımından inceleyip cevap arayacağız. Araştırmanın evrenini Grimm kardeşlerinin Almanya'da en çok okunan; Külkedisi, Al başlıklı çocuk (Kırmızı başlıklı kız) ve Henzel ile Gretel masalları oluşturmaktadır. Örneklem olarak Grimm kardeşlerinin Almanca yazılmış hikâyelerinin bulunduğu "Grimms Märchen" adlı kitabı ve Türkçe çevirisi olarak MEB yayınlarının Masallar I adlı kitabı kullanılmaktadır. İlk olarak elde edilen verilerin analizi teoriksel araştırma ve genel tarama yöntemi ile yapılmaktadır ve özetlenmektedir. Edinilen bu bilgiler doğrultusunda masal kitapları ve makine çevirisindeki metinlerin bağlaçlı yapıları incelenmektedir, hatalar tespit edilmekte ve bunlardan yola çıkılarak bir analiz yapılmaktadır. Elde edilen bulgulara ilişkin yapay zekâ hatalarının en çok cümle başındaki bağlaçlarda ve "und" bağlaçlarında hata yaptığı tespit edilmektedir. İki dil arasındaki dil bilgi kurallarının farklılığı nedeniyle yapay zekânın ise bu kuralları tam olarak uygulayamadığından birçok hataya neden olmaktadır. Çeviri yapan bir çevirmenin bilindiği üzere her iki dilde de dil bilgisine tam hâkim olma şartı bu durumda önemini yine vurgulamaktadır.

Anahtar kelimeler : Makine çevirisi, Yapay Zekâ, Bağlaçlar, Grimm masalları
Sayfa Adedi :132
Danışman : Doç. Dr. Aylin SEYMEN

AN EXAMINATION OF CONJUNCTION TRANSLATIONS IN GRIMM TALES IN THE CONTEXT OF MACHINE AND HUMAN TRANSLATIONS

M.S. Thesis

Zehra SARİ

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONALSCIENCES

August, 2022

ABSTRACT

The aim of this study is to analyze the error rate of machine translations, which is still developing today. We will compare machine translation with human translation to find an answer for the question “will these developments one day take the job of foreign language teachers and translators?”.The research is based on the most widely read fairy tales of the Grimm brothers in Germany; Cinderella, Little Red Riding Hood, and Henzel and Gretel. As sample we used the book called “Grimms Märchen”, which contains the stories in German, and for the Turkish translations the book named Masallar I. The analysis of the obtained data is done by theoretical research and general scanning method and summarized. Fairy tale books and texts in machine translation are examined, errors are detected and an analysis is made based on these informations. It has been determined that artificial intelligence errors mostly make mistakes in conjunctions at the beginning of sentences and in conjunctions "und". Since the difference in grammar rules between two languages, machine translations makes many errors. As it is known, a translator who makes translations has to know the grammar in both languages, which again emphasizes its importance in this case.

Key Words : Machine translation, Artificial intelligence, Conjunctions, Grimm stories
Page Number :132
Supervisor : Assoc. Dr. Aylin SEYMEN

İÇİNDEKİLER

Y

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU.....İ
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....İİ
JÜRİ ONAY SAYFASI.....İİİ
TEŞEKKÜR.....İV
ÖZ.....V
ABSTRACT.....Vİ
TABLOLAR LİSTESİ.....Vİİ
ŞEKİLLER LİSTESİ.....Vİİİ
BÖLÜM I.....1
1. GİRİŞ.....1
2. ÇEVİRİ NEDİR.....4
2.1 Betimleyici Çeviribilim Toury.....7
2.2 Çoğuldizge Kuramı (Even- Zohar).....8
2.3 Skopos Kuramı (Vermeer).....8
2.4 Çeviri Çeşitleri.....9
3. YAPAY ZEKÂ.....14
4. MASALIN ÖNEMİ VE GRİMM KARDEŞLER.....19
5. BAĞLAÇ NEDİR.....23
BÖLÜM II.....44
6. MASALLARIN YAPAY ZEKA VE ÇEVİRMEN TARAFINDAN YAPILMIŞ ÇEVİRİ ÖRNEKLERİ VE KARŞILAŞTIRMASI.....44
6.1 Henzel ile Gretel.....44
6.2 Kırmızı Başlıklı Kız.....77

6.3 Külkedisi.....96

7. SONUÇ.....128
KAYNAKLAR.....132

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Cümle Bağlantısı: Pozisyon 0'da Bir Bağlaç* 22
Tablo 2. *II Devrik Cümle* 22
Tablo 3. *III Zamirli Devrik Cümle* 23
Tablo 4. *IV "Und" Bağlacından Sonra Yüklemi Kullanmama* 23
Tablo 5. *Takip Eden Cümledeki Özne I. Sırada Değil, Yani Devrik Cümle* 24
Tablo 6. *Farklı Pozisyonda Duran "Aber"* 25
Tablo 7. *I. Sırada Yer Alan Bağlaçlar (= A) Ve Devrik Cümleler (B =)* 26
Tablo 8. *Entweder - Oder* 28
Tablo 9. *Nicht Nur – Sondern … Auch* 29
Tablo 10. *Weder – Noch* 29
Tablo 11. *"Als Ve Wenn Kullanımı"* 30
Tablo 12. *Yan Cümlede Zaman Sıralaması* 31
Tablo 13. *Je …, Desto (Karşılaştırma Cümlesi)* 38
Tablo 14. *Masallardaki Bağlaçların Çeviri Türlerine Göre İnceleme Sonuçları* 127

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Masallardaki doğru çeviri oranları 128
Şekil 2. Masallardaki yanlış çeviri oranları 128

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bilim adamları yüzyıllar boyunca insan hayatını kolaylaştırmak adına birçok çözümler ve teknolojiler üretmiş ve üretmeye devam etmektedirler. Son yüzyılda hızla gelişen ve günlük hayatımızda da birçok alanda karşımıza çıkan yapay zekâ, hayatımızı kolaylaştırıp, iş gücünü de hafifletmektedir. Günümüzün her anında, her yaştan insan için artık vazgeçilmez olan cep telefonlarımızda herhangi bir arama yapma ihtiyacı hissettiğimizde tuşlara bile dokunmadan bizim yerimize bu görevi üstlenen "Siri" veya "Google Asistant" adındaki kişisel asistanlar yapay zekâ ürünüdür. Bilmediğimiz bir yere gitmemiz gerektiğinde bize yolu tarif eden navigasyon yapay zekâ ürünüdür. Bizim yerimize düşünen bu "akıllı" aletlerin sayısı her gün artmakta ve bazen hiç farkında olmadan hayatımızın her alanında karşımıza çıkmaktadır; akıllı evler, robot süpürgeler, akıllı arabalar, akıllı şehirler gibi örnekleri sıralamak mümkündür.

Sağladığı bütün kolaylıkların yanında aynı zamanda birçok iş alanında insan gücünü yapay zekâ robotları daha düşük maliyetler karşılığında ve daha hızlı bir şekilde yerine getirmektedir, bunun sonucu olarak insan gücüne zamanla daha az ihtiyaç hissedilmektedir. Sonuç olarak zaman ilerledikçe ve teknoloji geliştikçe bazı mesleklere artık ihtiyaç duyulmamaktadır.

Yapay zekânın uzun zamandır dil alanında da etkili olduğu bilinmektedir, fakat son zamanlarda başarısının arttığı ve dolayısıyla kullanımı da artış sağladığı görülmektedir. Örnek vermek gerekirse "Google Çevirinin" hayatımıza girmesiyle birlikte İngilizce bilmeyen bir kişinin, "Google'ın" çeviri uygulaması aracılığı ile İngilizce bir metni az çok genel hatlarıyla anlayabilmektedir. Yüzyıl önce belki bilimkurgu filmlerinde mümkün olarak görülen çeviri teknolojileri artık elimizin altında bulabilmekteyiz. Örneğin, günümüzde 100'den fazla dilde ücretsiz çeviri hizmeti sağlayan "Google" yazılımı; sözcükleri, cümleleri ve web sayfaları desteklenen dillerin tüm kombinasyonlarını çevirebilir. Ayrıca gerçek zamanlı sözlü çeviri alanında da önemli gelişmeler elde etmiş ve gelecekte bu yöndeki çalışmalar için büyük umutlar vaat etmiştir.

Makine çevirisinin insanların işlerini kolaylaştırdığı ve hızlandırdığı kabul edilmektedir. Birçok sosyal medya platformunda anında tek bir dokunuşla, "Google Çeviri" gibi metin çevirisi yapan diğer bir makine çevirisi ise "Bing'dir". Bu tarz makine çevirileri sayesinde, farklı ülkelerden insanlarla yabancı dil öğrenmeden iletişim kurmayı daha kolay bir durum haline getirmektedir.

Makine çevirileri sadece sanal ortamda değil gerçek yaşamda da karşımıza çıkmaktadır. 2018'in Ekim ayında yapay zekâ tarafından 800 sayfalık "l'apprentissage profond" adında Fransızca olarak yazılmış bir kitap 12 saatte İngilizceye çevrilmiştir (Tuna, 2018). Bir tercümanın günlerce sürecek olan bir işi yapay zekânın çok kısa bir sürede yapması, çok dikkat çekmektedir.

Sözlü çeviri alanında da etkili olan yapay zekâ anında çeviri yapan kulaklıklar üretmektedir ve kullanımı hızla yayılmaktadır. Özellikle farklı ülkelerin ortak basın toplantılarında yapılan önemli görüşmelerde canlı olarak anında tercüme yapılmaktadır. Bu zamanlarda tercüman hatası ciddi sorunlara yol açmaktadır, bunun önüne geçmek ve daha hatasız bir çeviri sunmak için makine çevirileri geliştirilmektedir.

Makine çevirisi, yabancı dil öğrencisi gibi gramer öğrenerek dil öğrenmemektedir. Bunun yerine daha önceki yapılan çevirileri karşılaştırarak bir kelimenin çevirisini bulmaktadır. Bu durumda yapay zekânın yaptığı çeviriler gramer açısından ne kadar doğrudur, özellikle iki cümleyi birleştiren "bağlaçlar" ne doğrulukta kullanılmaktadır, sorularının cevaplarını bu araştırmayla bulmayı hedeflemekteyiz.

Bilindiği üzere bağlaçların iki cümleyi birleştirmekle birlikte cümleye aynı zamanda farklı anlamlar da katmaktadır. Yanlış çevrilmiş ya da hiç çevrilmemiş bağlaçlar bir cümleyi tamamen anlamsızlaştırabilir hatta yanlış anlaşılmasına bile sebep olabilir.

Her dilde de olduğu gibi Almancada da çeşitli türlerde, farklı anlamlarda bağlaçlar vardır. Bunlara örnek vermek gerekirse; sonuç belirten bağlaçlar, zıtlık belirten bağlaçlar, sebep belirten bağlaçlar, zaman belirten bağlaçlar, şart belirten bağlaçlar, amaç belirten bağlaçlar gibi daha örnekler sıralamak mümkündür. Bağlaçları araştırmanın ileriki aşamalarında daha detaylı olarak, örneklerle birlikte açıklanacaktır.

1. Çeviri Nedir

İnsanların en temel ihtiyaçlarından biri olan iletişimin varlığından beri dil hayatımızın en temel unsurudur. Dünyada birçok farklı ülke ve kültürün bulunmasına bağlı olarak birçok sayıda dilin de varlığı bilinmektedir. İnsanların sosyal ve ekonomik ihtiyaçları için farklı ülkelerden insanlarla iletişim kurma ihtiyacına yüzyıllar öncesinden hissetmiş olduğunu bilmekteyiz. Bu iletişimi ortak bir dil vasıtasıyla götürmek bir seçenek olabilir, fakat bu seçenek mümkün olmadığı zamanlar için bir tercümana ve dolayısıyla çeviriye ihtiyaç duyulmaktadır. Akşit Göktürk'ün tanımıyla çeviri: "tek tek diller ötesinde bir ortak dildir, dillerin dilidir" (Göktürk, 1986, s.15).

Çevirinin yayılmasıyla birlikte farklı ülkelerin önemli bilimsel, kültürel yazıları diğer başka ülkelerin okumasına açıldığı, kültürler arası etkileşim arttığı, insanların bilim, kültür, felsefe alanında daha fazla kaynağa ulaşabildiği anlaşılmaktadır. Göktürk'ün de çeviriyi bir aktarma aracı olarak tanımladığı görülmektedir. "Değişik toplulukların, ulusların, bilim, sanat, düşünce alanındaki çabalarını birbirleriyle paylaşabilme yolu" (Göktürk, 1986, s.15). Farklı kültürlerin, ülkelerin basılı bilimsel yayınlarının paylaşılması bilimin gelişmesi açısından her zaman oldukça önem taşıdığı herkes tarafından bilinmektedir. O nedenle çevirinin varlığı ve gelişmesi de bu derece önem taşımaktadır.

Çeviri nedir, nasıl olmalıdır sorularına tek bir cevap verilmesi mümkün olmadığı, herkes tarafından farklı tanımlanmasından anlaşılmaktadır. Paris Çeviri Okulu çerçevesinde, bahsi geçen yorumsal kuram ise çeviriyi şöyle tanımlamaktadır: "Asıl metni anlama, dilbilimsel biçimi çözme ve anlaşılan düşünceleri ve hissedilen duyguları başka bir dilde ifade etmektir" (Lederer, 1994, s.11). Çevirmenlerin dile tam anlamda hâkim olmaları gerekmektedir hedef dilde okuyacak olan okurların ana dil okuyucuları ile aynı duyguları yaşamaları gerekmektedir. Bu durumda kesin bir cevabı bulunmamış, çeviri nedir sorusuna bir başka soru eklenebilmektedir; dil nedir.

Dili en sade biçimde bir iletişim aracı olarak tanımlayabilmekteyiz. İletişim ise farklı düşünceleri, fikirleri, duyguları paylaşma yolu olduğu bilinmektedir. Ancak bu duygu ve

düşünceler karşı tarafa ulaşmasıyla iletişim yerine getirilmiş sayılmaktadır. Bu süreçte dilin rolü oldukça önemli olduğu bilinmekte, iletişim sisteminden dili çıkardığımızda, bu zihinden zihne iletilen mesajlar zincirinin başarısız olacağı tahmin edilebilmektedir.

Bu bağlamda İngiliz düşünür John Locke, (1975) dilin aktarma işlevini bu biçimde tanımlamaktadır;

"İnsanın, başkalarına da yarar sağlayabilecek ve zevk verebilecek, çok çeşitli düşünceleri olsa da, bunlar görünmez ve başkalarından saklı olarak insanın içinde ortaya çıkarılmayı bekler. Düşüncelerin paylaşımı olmadan toplumun refahı ve üstünlüğü olamayacağına göre insanın, düşüncelerinin oluşturduğu görünmez ideleri başkalarınca da anlaşılır kılabilmek için, duyulara hitap eden bazı dış göstergeler bulması gerekliydi. Bu amaca yönelik o eklemeli seslerden (dilden) daha uygun hiçbir şey yoktur" (Akt: Harris ve Taylor 2002, s.99).

Bu tanımı daha genel bir şekilde ele alacak olursak insanın çok çeşitli düşünceleri olsa da karşıdaki kişi farklı bir dil konuşuyor ise bunları kendi diliyle aktaramaz, düşüncelerini paylaşabilmesi için, duygularını aktarabilmesi için çeviriden daha uygun hiçbir şey yoktur fikri oluşmaktadır.

Göktaş, Nazik'in araştırmasına göre İtalyan bilim adamı Umberto Eco ise çeviriyi şöyle tanımlamıştır: "varış/amaç dilinin iç sorunudur. Kaynak dilin ortaya koyduğu biçimsel ve anlamsal sorunları bir düzene koyarak, varış dilinde dengenin sağlanması gerekir. (Göktaş, 2005, s.52) Başarı ölçütü, kaynak dildeki ifadeleri anlamak ise de bu ancak varış dilinde üretilen metin aracılığıyla sağlanır" (Depre, 1999, s.13)."

Her ne kadar farklı tanımlar bulunsa da çevirinin önemi herkes tarafından aynı şekilde bilinmektedir. Günümüzde var olan bilimsel buluşların çeviriye borçlu olduğunu tıp alanındaki çevirilerden örnek alabiliriz. "Tıp alanında yazılmış Yunanca eserlerin Arapçaya çevrilmesi 7. Ve 8. Yüzyılda gerçekleşmiş ve bu konuya Araplar büyük önem vermişlerdir. O dönemin ünlü Tıp tarihçisi ve çevirmen Maibi Ybanez bu durumu şöyle nakleder. "Tarihin hiçbir döneminde çevirmenler İslamiyet'in yayılma dönemindeki kadar önemli bir yere sahip olmamışlardır." (Fischbach 1993, Akt. Aksoy 1998 s. 71- 80)

Kültürler arası iletişimin kilit noktası olan çevirinin, insanların varlığından beri var olduğunu bilmekteyiz. Bu bağlamda kısaca tarihçesine, kuramlarına, türlerine ve örneklerine kısaca

değinilmesi faydalı olacaktır. Daha öncede bahsettiğimiz üzere çeviri insanların iletişimlerinin başlamasıyla birlikte çevirinin de var olduğu düşünülmektedir, fakat asıl çevirilerin bilimsel, bilgiyi paylaşma anlamında kullanılmaya başlanması 20. Yüzyılın sonlarında başlamıştır. Çeviriyi inceleyeceğimiz bu alan ise 'Çeviribilim' olarak adlandırılmaktadır. Çeviribilim önceleri Dilbilimin bir alt dalıyken günümüzde artık kendisi başlı başına bir ana daldır.

James S. Holmes 1972 yılında ele aldığı The Name and Nature of Translation Studies (Çeviribilimin Adı ve Doğası) eseriyle Çeviribilim alanının öncüsü oldu ve bu eserle birlikte konuyu tartışmaya açmış bulunmaktadır. "çeviribilim "salt" ve "uygulamalı" olarak iki alana ayrılmaktadır. "Salt" çeviribilimin alt başlıkları "Betimleyici Alan" ve "Kuramsal Alan" dır. Betimleyici çeviribilim alanında yapılan çalışmalar ise, "ürün odaklı", "işlev odaklı" ve "süreç odaklı" olmak üzere üçe ayrılmıştır". (Bay, 2013, s.94)

Ürün odaklı çeviribilim için Bay, çevrilen metnin kendisinin önemli olduğunu ve var olan çevirilerin betimlenmesini kapsadığını vurgulamaktadır.

İşlev odaklı çeviribilim daha çok metinlerin işlevleri ve etkileriyle ilgilenmektedir. Çeviri metinlerin hangi dönemlerde çevrilmiş olduğu ve o dönemde nasıl etkilere sebep olduğu incelenmektedir.

Süreç odaklı çeviribilim'de ise terimin kendisinden de anlaşılacağı üzere çeviri sürecini ele almaktadır. Bu süreçte en önemli unsur çevirmenin kendisidir, yaptığı tercihler, benimsediği yöntemler incelenmektedir.

1.1 Betimleyici Çeviribilim Toury

Gideon Toury'nin, Even-Zohar'ın Çoğuldizge kuramından yola çıkarak ortaya çıkardığı bir içinde yer alan bir dizgedir. Buna göre çeviri yapıt, erek kültürün ürünüdür. Kaynak ve erek dil dizgelerinin, belli tarihsel koşulların yarattığı normlar tarafından biçimlendirilmesi, çevirinin değerlendirilmesinde erek kültür normlarının birincil derecede kabul edilmesine

yol açmıştır. Normların yanı sıra çevirmenin de erek kültürün bir üyesi olması, bunda etkin rol oynamaktadırkuram olduğu bilinmektedir, Betimleyici Kuram. “Toury’nin kuramının “Erek Odaklı” anılması, erek metinde çevriler arasında var olan ilişkileri betimlemesinden kaynaklanmaktadır. Toury’e göre çeviri, çevirinin yapıldığı erek dil yazınının oluşturduğu çoğuldizge. (Yücel, 2006: 155 Akt: Seymen, A)

Betimleyici Çeviribilim, Itamar Even – Zohar’ın Çoğuldizge Kuramı’ndan yola çıkarak, geliştirilmiş bir kuram olduğu bilinmektedir. Toury, erek odaklı bir çeviri anlayışına sahip olmaktadır, kaynak dilin, erek dildeki okuyucuların anlayacağı bir şekilde, erek kültür ve dili göz önünde bulundurarak yazıldığını ifade etmektedir.

Toury’e göre “betimleyici çeviri araştırmaları yöntemi üç aşamadan oluşur (Toury, 1995, s.36-39; Munday, 2001, s.112, Akt: Gürçağlar, 2011, s.135):

1. Öncelikle çeviri metnin erek kültür dizgesi içindeki konumu belirlenir, metne verilen önem ya da erek kültür tarafından ne derece kabul gördüğü incelenir.

2. Kaynak ve erek metinler karşılaştırılarak deyiş kaymaları saptanır, her iki metinden seçilecek ikili metin birimleri arasındaki ilişkiler betimlenir ve altta yatan çeviri kavramına ilişkin genellemeye varmaya çalışılır.

3. Gelecekte çeviri yaparken alınan kararlarda yararlanılabilecek sonuçlara varılır”.

Bu üç aşamayı özetleyecek olursak çevrilecek metnin ilk olarak erek kültürdeki yerini tespit edip metindeki dili mümkün olduğunca aynı deyişlerde ve anlamlarda çeviri işlemi yerine getirilmektedir. Yapılan çeviriden ise daha ileriki zamanlarda yapılacak olan çeviriler için tespitler yapmayı hedeflemektedir.

1.2 Çoğuldizge Kuramı (Even- Zohar)

Even-Zohar, çeviride çıkış noktası olarak erek dili almakta, çeviride önsel bir kavram olarak algıladığı kaynak dilden hareket etmeye karşı çıkmaktadır. Bu bakış açısı, salt çevrilmiş metinleri temel almayı gerektirmekte, kaynak metinle erek arasında doğrudan bir

karşılaştırma yapılamayacağı anlamına gelmektedir. Çevrilmiş metin, erek dizgede var olan somut etmenler ışığında ele alınmakta, çeviri ürünü kaynak kültürden çok erek kültür ürünü olarak kabul edilmektedir. Yazın tarihine çoğul bir dizge içerisinde bakarak çeviri yazınına bu dizge içerisinde yer veren Even-Zohar'a göre kültür/ekin, yapısallaşmanın tetikleyicisi olarak bir yandan toplumda sistemli bir dizge yaratan bir öğe, diğer yandan da toplumu harekete geçiren bir öğedir (Even-Zohar, 2002: 165-173 Akt: Seymen, A)

1.3 Skopos Kuramı (Vermeer)

Çeviribilim'de birçok kuram bulunmaktadır, bütün kuramlar çevirmenler için önemlidir, her biri çevirinin günümüzdeki haline ulaşmasına etkisi bulunmaktadır. Biz bu çalışmamızda yalnızca en sık duyulan ve bilinen üç kuramdan bahsetmiş bulunmaktayız bunlardan en sonuncusu ise Skopos Kuramı'dır.

Skopos kuramına göre çeviri, gösterilenin süreç içinde sabit tutularak gösterenin değişmesi değildir (Vermeer'den aktaran Seymen, 2015) Çevirinin her eylem ya da edim gibi bir amacın olması, bir ereğe işleve yönelik olmasıdır. Vermeer'in bu kurama "Skopos" adını vermesi de çeviri olgusuna erek ve işlev açısından yaklaştığının göstergesidir. Zira "Skopos" sözcüğü "hedef, amaç, gaye, kasıt, erek, niyet" anlamlarını taşıyan Yunanca bir sözcüktür. Skopos sözcüğü, çevirmenin amacı anlamına geldiği gibi, bir metnin sahip olduğu işlev ya da okur tarafından metne yüklenen işlev anlamında da değerlendirilmektedir. Bu kuramda, çevirmen belli bir amaç için erek metni üretmektedir. Çevirmenin amacı, metnin "skopos"u olarak kabul edilmektedir. Çevirmenin skoposu, kültürler arasında iletişimsel bir aktarım biçiminde ele alındığında çeviri de bu bağlamda, kaynak dil verileri kullanılarak kültürler ötesi etkileşim için bir işin başlattığı bir eylemdir (Akbulut ve Konar'dan aktaran Seymen, 2015)

Vermeer'in öne sürmüş olduğu Skopos Kuramı'nın amacı yapılan çevirileri bir hedefe ulaşmak için yapıldığı anlaşılmaktadır. Yani çevirmen, erek dildeki bir amacı için kaynak dildeki metni çevirmektedir.

1.4 Çeviri Çeşitleri

Çeviriyi iki alt alandan oluşmaktadır; sözlü çeviri ve yazılı çeviri. Sözlü çeviri ise Eş zamanlı, Ardıl ve Karşılıklı Çevirileri kapsamaktadır.

- Karşılıklı Çeviri: "Bu çeviri türü birden fazla dil bilen bir dilmacın birbirlerinin dilini bilmeyen iki kişi ya da kişiler arasında bir konuşmaya aracılık etmesi etkinliğidir." (Çakır, 1994) Bu sözlü çeviri örneği ile çok sık karşılaşmaktayız. Hem iş hayatında, yabancı müşterileri olan bir firmada bir çevirmen aracılığıyla ilişkiler için düşünülebilir hem özel hayatta yurt dışından bir arkadaşını kendi ülkendeki çevrenle tanıştırdığında yapılan çeviri örneği olarak da karşımıza çıkması oldukça olası olmaktadır.
- Ardıl Çeviri: "Bu çeviri türünde konuşmacı konuşmasını bitirdikten ya da konuşmasının bir bölümünü bitirdikten sonra (bu bir iki cümle ya da birçok cümleden oluşabilir) dilmaç söylenenleri özel yöntemlerle tuttuğu notlardan da yararlanarak çevirir" (Çakır, 1994) Bu çeviri türünün daha resmi işlerde kullanıldığı bilinmektedir. Konuşmacı kaynak dilde konuşurken önemli noktaların notları alınmaktadır ve erek dilde aktarılmaktadır.
- Eş Zamanlı Çeviri: "Ama eşzamanlı çeviri son birkaç on yılda akademik bir disiplin olarak ortaya çıkmıştır. Her ne kadar kabaca yapılan sınıflandırmalarda eşzamanlı çeviri bir tür sözlü çeviri diye sunuluyorsa da gerçekte eşzamanlı çeviri bunun çok ötesinde bir etkinliktir. Eşzamanlı çeviri gerçekten eşzamanlı değildir. Çünkü mesajın alınması, özümlenmesi ve tekrar bir başka dilde kabul edilebilir bir biçimde ifade edilmesi aşamaları arasında birkaç saniyelik duraklamalar vardır. Bu nedenle

başarılı eşzamanlı çeviri yapabilmek için olağanüstü yeteneklere sahip olmak zorunluluğu vardır." (Çakır, 1994) Eş zamanlı çeviri türüyle, iki farklı ülkenin katılımıyla gerçekleşen ortak basın yayınlarında karşılaşmaktayız. Bu çeviri konuşmacı daha konuşurken aynı anda çeviri yapmayı kapsamaktadır, bu tarz çevirilerin sorumluluğu ağır olduğu bilinmektedir. Yapılan hataların önemli diplomatik sorunlara yol açabileceği bilinmektedir.

Yazılı çeviride ise yine farklı türler bulunmaktadır, bunlar harfiyen (aynen çeviri, mealen/tafsilen (manaya göre/açıklayarak) çeviri, tevsien (genişleterek) çeviri, iktibasen (kısaltarak) çeviri, hülasa/telhis (özetleyerek) çeviri, tahvilen (dönüştürerek) çeviri, nazire/tanzin (benzeterek/öykünerek) çeviri ve serbest (keyfi) çeviri türleri olmaktadır. Kısaca her birinin hangi fikir altında oluştuğu, Fransız edebiyatından yapılan ilk edebi çeviriler üzerine analitik bir uygulama (1860-1900) adlı F. Özlem Bay'ın doktora tezinden edinilen bilgilerden yola çıkılarak açıklanmaktadır.

- Harfiyen (aynen) Çeviri: Harfiyen Çeviri adından da anlaşılacağı üzere harfi harfine sadık kalınarak yapılan çeviri olarak bilinmektedir. Bu çeviri türünün doğru olmadığını hatta mümkün olmadığını savunan çevirmenler oldukça yaygın olduğu bilinmektedir.
- Mealen/Tafsilen (manaya göre/açıklayarak) Çeviri: Mealen ya da Tafsilen Çeviri ise çevirmenin metni öncellikle tamamen okuması ve ardından anladıklarını çevirisinde aktarması anlamına gelmektedir.
- Tevsien (Genişleterek) Çeviri: Bu çeviri yöntemini Bay, çevirmenin metne sadık kalmayarak kendince yorumlar yapıp ilaveler yapması ve bundan kaynaklı olarak eserin olduğundan daha geniş, daha dolgun bir görüntüye sebep olması şekilde açıklamaktadır.
- İktibasen (Kısaltarak) Çeviri: Bu çeviri yönteminin adından da anlaşıldığı üzere, yine kaynak metnin aslına sadık kalmayıp, bazı bölümlerin çeviri yapılırken atılmasından kaynaklı olarak kısaltılması anlamını taşımaktadır.

- Hülasa/Telhis (özetleyerek) Çeviri: Hülasa veya Telhis yönteminde ise kaynak metin öncellikle çevirmen tarafından okunmakta, ardından bunu özeti çıkarılıp özeti çevrilmektedir. Bu durumda erek metin, kaynak metne göre doğal olarak daha kısa olmaktadır.
- Tahvilen (Dönüştürerek) Çeviri: "Bu çeviri türünde ise, edebi türler arası geçişten söz edilebilir. Eserin çeviri esnasında, bir piyesten romana, bir romandan hikâyeye dönüştürülmesi gibi." (Bay, 2013) Kaynak dildeki bir romanın belki erek dilde bir hikâye olarak çevrilmesi gibi örnek verilebilir.
- Nazire/Tanzir (benzeterek-öykünerek) Çeviri: "Yeni bir edebiyat anlaşını getirmek için, öncellikle bir modele sahip olmak gerekmektedir. Bu dönem yazar ve şairlerin de model olarak Fransız edebiyatını seçmişlerdir. Özellikle de edebiyatımıza yeni türlerin (roman- hikâye) girmesi, Fransız edebiyatından yapılan çevirilerle gerçekleşmiştir." (Bay, 2013) Bu çeviri türünde, çevirmenler erek dilde var olmayan edebiyat anlayışlarını ilk defa kaynak dilden benzeterek erek dile aktarmaktadır. Bu durumda erek dil edebiyatı için ve yazarlar için yeni modeller sunmuş bulunmaktadır. Daha önce de bahsetmiş olduğumuz gibi çevirinin bilime, kültüre ve birçok dala olan önemini bu çeviri türüyle tekrar görmüş bulunmaktayız.
- Serbest (Keyfi) Çeviri: "Serbest çevirilerde, metnin aslına sadık kalınmamakta, bezer kelime ve hatta cümleler bile çıkarılmaktadır. Bu şekilde yapılan çeviriler aslında bir "yeniden yazma" eylemleri olarak değerlendirilebilir. Burada çevirmen yeni bir eser yaratmaktadır." (Bay, 2013) Serbest çeviri, çevirmenin kaynak dilden yola çıkarak ama sadık kalmayarak erek dilde oluşturduğu yeni eserlere sebep olmaktadır. Burada çeviri tamamen çevirmenin kendi keyfine bırakılmış olmaktadır.

Çeviri yaparken dikkat edilmesi gerek diğer bir unsur ise çeviri metninin türüdür. Hukuk alanındaki yapılan çeviriler için hukuk kavramlarına hâkim olmak gerekmektedir bu her alan için geçerli olduğu gibi edebi çeviriler için de edebi üslubun önemi de o çevirinin erek

kültürde anlaşılır olması için gerekmektedir. Bu araştırmanın masal çevirisi alanında inceleme yapacağı için masal çevirisinin önemlerine de değinilmektedir.

"Alman dilbilimci ve çeviribilimci Katharina Reiss'e göre çeviri yaparken metin türünü dikkate almak oldukça mühim olmaktadır. "Metin türlerini; içeriğin korunması gereken "bilgilendirici metinler", biçim ve biçeme dikkat edilerek çevrilmesi gereken "anlatımcı (dışavurumsal) metinler", ileti ve etkinin ön planda olduğu "işlemsel metinler" ve görsel işitsel metinleri kapsayan "çok araçlı metinler" olmak üzere dört başlık altında sınıflandıran Reiss, her metin türüne ait bir çeviri yönteminin olması gerektiğini ve sitematik bir şekilde yapılması gereken bir çeviri eleştirisinin de bu anlayışı göz önünde bulundurarak yapılması gerektiğinin altını çizer" (Reiss ve Rhodes'den aktaran Balkul, 2018)

Reiss'in sözünü etmiş olduğu bu metin türlerini inceleyecek olursak, bizim metin türümüzün "anlatımcı (dışavurumsal) metinler" başlığının altında yer aldığı anlaşılmaktadır. Bundan yola çıkarak, masal çevirilerinde biçim ve biçeme önem verilmesi gerektiği bilinmektedir. Kaynak dildeki okuyucuların o metini algıladığı şekilde yani ayni biçemde, erek dilin de aynı duygularda algılaması gerekmektedir.

Çevirinin insanlığa bilim, kültür alanında yön verdiği çevrilen önemli eserlerden bilinmektedir. Tarihin önemli reformlarından birine sebep olan önemli çevirilerden bir diğeri ise Martin Luther King'in 1534 yılında Latince 'den Almanca 'ya çevirmiş olduğu İncil'dir. "Luther, İncil'in başka dillere de çevrilmesini ve herkes tarafından okunup anlaşılmasını ister" (1985, s. 90). Martin Luther bu hareketiyle İncilin sadece din adamlarının okuyup anlaması yerine, okuma yazma bilen herkesin anlayabilmesini sağlamış olduğu bilinmektedir. Fakat bu kilise tarafından doğru bulunmamış ve birçok karışıklığa yol açmıştır. "Katolikler ve Protestanlar diye iki kampa ayrılan Hıristiyan Avrupa, din savaşlarının içine girerek kana bulanır." (Atalay, 2015, s.35)

Böyle önemli bir eserin çevirisi de o dönemde ciddi etkileşimlere yol açmış olduğu anlaşılmaktadır. Günümüzde de hala her alanda yapılan çevirilerin önemi büyük olduğu bilinmektedir.

2. Yapay Zekâ

Son dönemlerde konusu oldukça sık geçmekte olan Yapay Zekâ hakkında çok farklı fikir ayrılıkları bulunmaktadır. Kimine göre insanların kendi elleriyle ürettiği, geliştirdiği yapay zekâ insanlığı ele geçirecek ve insanlara hükmedecektir, kimine göre ise yapay zekânın gelişmesiyle birlikte her şey daha fazla gelişip kolaylaşırken yepyeni çalışma alanları doğuracağı düşünülmektedir.

Her ne kadar bilim kurgu filmlerinde yapay zekânın, kontrolü elden çıkıp insanlığı ele geçirdiğini her seferinde izlesek de yapay zekâ robotları insan üretimidir ve bizim işimizi hafifletmek için üretilmektedir. Yapay zekâ oldukça zeki olarak anılmaktadır fakat bilinmesi gerekiyor ki sadece insanların istediğini öğrenebilmektedir ve bunun dışına kesinlikle çıkamamaktadır. Fakat insanoğlu her zaman bir macera peşinde olmasından dolayı ve bilinmeyeni her zaman düşman kabul etmesinden dolayı yapay zekâ çevresinde oldukça hayalperest senaryolar yazmayı başarmış olduğunu bilmekteyiz.

Bunlardan zamanında en çok konuşulmuş olanı haber kanallarında bile yer almış hatta vatandaşlık almış olan ilk yapay zekâ robotu Sofia'dır. Bu yapay zekayla çalışan robotla yapılan bir röportajda kendisine; "İnsanlığı yok etmek ister misin?" sorusu yönetilir ve cevap olarak; tamam, insanlığı yok edeceğim!" diye cevaplar. Sonrasında "insanların benim onları yok edeceğimi konuşuyor ve bu beni üzüyor" demiştir. Bunun aslında sadece bir şaka olduğunu ve insanları sevdiğini söylemiştir. (CNBC-e, 2016)

Başta da bahsetmiş olduğumuz gibi yapay zekâ aslında kişisel bir asistandır, iş yükünü hafifleten ve söylenenin teknik deyimiyle programlananın dışına çıkamayan bir teknolojidir. Programlayanlar tarafından yapay zekâ robotlarına zararlı bir görev verilmediği sürece, oldukça faydalı olmaktadırlar. Bu durumda her zaman olduğu gibi, yine asıl insanlık için en büyük tehlike insanların kendisidır.

Günümüz teknolojisinin en önemli unsuru haline gelmiş olan bu yapay zekâ nedir sorusuna cevap verilmesi gerekirse öncelikle zekâ nedir sorusuna cevap bulmamız gerekmektedir. TDK'ye göre zekâ şu şekilde açıklanmaktadır: "İnsanın düşünme, akıl yürütme, objektif

gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı, anlak, dirayet, zeyreklik, feraset." (TDK, web, https://sozluk.gov.tr/)

Bu tanımdan yola çıkacak olursa zekâ, düşünerek ve yargılayarak vardığımız sonuçları sağlayan beceriler için söylenmektedir. Bu, elle tutamadığımız, gözle göremediğimiz söz konusu kavram yani zekâ, yapay olduğunda anlamda ne gibi değişiklere sebep olduğunu incelemek, yapay zekâ kavramını anlamamızda faydalı olacağı düşünülmektedir.

Birçok soyut kavram için geçerli olduğu gibi yapay zekâ tanımına da oldukça fazla rastlanmaktadır. Gökçe, yapay zekâyı kapsamlı bir şekilde şöyle açıklamaktadır:

"Zeki veya akıllı sistemlerin algılama, hafıza, anlama, öğrenme, sonuç çıkarma, karar verme ve düşünce üretme, öneride bulunma veya bazı uygulamalar için eylem yapma gibi özelliklerini araştıran, bunları denetleyen ve bu özelliklere sahip bilgisayarlar veya robotlar (yapay sistemler) yapmayı amaçlayan sistematik bir bilim dalıdır." (Gökçe, 2022, s.6)

Bu tanıma göre, yapay zekâ bir bilim dalıdır ve zekâ kavramındaki bahsedilmiş olan bütün özellikleri araştırmaktadır. Bu bilim dalı bahsedilen özellikleri bilgisayarlara veya robotlara aktarmaya çalışmaktadır.

Bilim insanları ve filozoflar yapay zekâyı tanımlayabilmek için yıllardır tartışmaktadır. Genellikle makine öğrenmesi ve derin öğrenme özelliklerinden yola çıkarak tanımlanmaktadır. Yapay zekâ için Avrupa Komisyonu tarafından bilim insanlarının fikirleriyle de örtüşen bir genel tanım verilmiştir: "Çevrelerini analiz ederek ve – bir nebze bağımsız bir şekilde- belirli hedeflere ulaşmak için harekete geçerek akıllı davranış sergileyen sistemler." (Gökçe, 2022, s.6) Bu tanımı şu şekilde açıklayabilmekteyiz: duyularımızdan bir şey hissediyoruz, bunun hakkında düşünüyoruz, ne yapmamız gerektiğini araştırıyoruz ve harekete geçiyoruz veya bir karar alıyoruz.

Uzun yıllardır farkında olmadan yapay zekâ hayatımızda yer almaktadır, çoğu zaman kullandığımız aletlerin aslında yapay zekâ tarafından desteklendiğinin farkına bile varmadığımız bilinmektedir.

Mesela günlük hayattan örnek vermek gerekirse, internet üzerinden yapılan herhangi bir alışveriş esnasında bizimle canlı sohbet veya destek olarak müşteri hizmetleri adı altında bir

hizmet bulunmaktadır. Bu artık en küçük markalarda bile görülmesi olası bir hale gelmiş bulunmaktadır.

Elimizden düşürmediğimiz, evden çıkarken yanımıza almayı unuttuğumuzda sanki dengemizin bozulduğunu hissettiğimiz akıllı telefonlar, yapay zekâ için başlı başına en güzel örnek olmaktadır. Kişisel asistanlar, yüklediğimiz uygulamalar, arama motorları ve daha birçok özelliği yapay zekâdan faydalanmaktadır.

Zaman zaman telefonlarımıza gelen reklamlar veya izlediğimiz bir filmden sonra önerilen bir başka benzeri film aslında tamamen yapay zekâ ürünü olmaktadır. Bunlar bakıldığında çok gerekli görülmemektedir fakat olmadığında eksikliği hissedilen özellikler olmaktadır. Bulunduğumuz bölgenin hava durumu telefonumuza biz sormadan gelmesi, o günkü dışarı aktiviteleri açışından bakıldığında aslında işimizi kolaylaştırmaktadır. Bunun gibi daha farkında olmadan yaşamımızın içinde yer alan yapay zekâ ürünleri işlerimizi hızlandırmakta ve kolaylaştırmaktadır.

Yapay zekâ terimi hayatımıza çok yakın bir tarihte girmiş olduğunu düşünüyor olsakta, cansız varlıkları yani bilgisayarları, zeki varlıklar haline getirme fikri hemen hemen 60 yıldır konuşulan bir konu olduğu bilinmektedir. "Yapay Zekâ" terimi ilk kez 1956 yılında ABD'de bir Makine Zekâsı konferansında Minsky ve McCarthy tarafından kullanılmış ve o günden bu yana özellikle bilgisayar donanım ve yazılımı, robotlarda görme, tanıma, örüntü ve konuşma algılama, öğrenme, bilişsel modelleme, bilgiye erişim, bilgi arama, oyun teorisi, gibi uygulamalarda kullanılmış binlerce akademik yayın, araştırma projesi ve doktora çalışmasına sahne olmuştur." (Bilge, 2007, s.11.)

Yapay zekâ, yani literatürde rastladığımız adıyla Artificial Intelligence (AI) kendi içinde üçe ayrılmaktadır. Bunlar ANI, AGI ve ASI olarak tanınmaktadır. ANI (Artificial Narrow Intelligence) – ilk seviyedir ve bu sadece tek bir alanda karar verebiliyor. Örneğin bir yapay zekâ vardır ve bu dünya satranç şampiyonunu kazanabilir, ama yapabildiği tek şeydir.

AGI (Artificial General Intelligence) – Bir insan zekâsına ulaşan ve hatta geçebilen yapay zekâ türüdür, akıl yürütme, planlama, problem çözme, soyut düşünme, karmaşık fikirleri kavrama, hızlı öğrenme ve tecrübelerden öğrenme gibi becerilere sahiptir. ASI (Artificial

Super Intelligence) – En iyi insan beyninden, neredeyse her alanda, buna bilimsel yaratıcılık, genel kültür ve sosyal beceriler de dâhil olmak üzere daha zeki bir yapay zekâdır. (Strelkova, 2017, s.1)

2000 yıllının başlarında ise yapay zekâ daha da gelişerek, makine öğrenimi (machine learning) ile daha da popüler bir teknoloji haline gelmektedir. Makine öğrenimi yapay zekânın bir alt dalı olarak bilinmektedir. Adından da tahmin edildiği gibi zeki makinelerin kendi kendine bir şeyleri öğrenmesi için kullanılan bir terim olmaktadır. "Makine öğrenimi, çevredeki ortamdan öğrenerek insan zekâsını taklit etmek için tasarlanan hesaplama algoritmalarının gelişen bir dalıdır." (El Naqa ve J. Murphy, 2015, s.3-11)

Bu tanımdan yola çıkarak, makine öğreniminde yapay zekâ aslında programlayıcısının, ona programlamadığı bazı verilere kendi analizlerinden ulaşabilmektedir. Birden fazla verileri inceleyip birbiriyle kıyaslayıp en doğru seçeneği seçip bunu kullanmaktadır. Bir insanın belki bu verilere ulaşması, bunları okuması ya da birinin ona bunları öğretmesiyle kıyaslandığında bir makine bu işi dakikalar içerisinde tamamlamaktadır. Bu bilgiyi değerlendirdiğimizde çok fazla veri veya bilgi ihtiyacı olan işlerde bu tarz zeki teknolojinin kullanılması oldukça zaman tasarrufu olarak gözlenmektedir. Gelecekte bu işleri yapay zekânın devralması yüksek bir ihtimal olmaktadır.

2010 yılında ise 'deep learning' yani derin öğrenme kavramı hayatımıza girmiş bulunmaktadır. Makine öğrenimini uygulamak için bir tekniktir ve makine öğreniminin bir alt dalı olarak bilinmektedir. "Derin öğrenme, denetimli veya denetimsiz algoritmaları veya her ikisini birden kullanabilen bir makine öğrenim şeklidir. Yeni olmasa da, derin öğrenme son zamanlarda, özellikle bilgisayar görme ve doğal dil işleme (NLP) alanlarında olmak üzere, bazı zor bilgisayar sorunlarının çözümünü hızlandırmanın bir yolu olarak popülerlik kazanmıştır." (Wehle, Hans-Dieter, 2017, s.3).

3. Masalın Önemi ve Grimm Kardeşler

Masal uzun yıllardır hayatımızda yer alan, zaman zaman insanüstü kahramanları ile bize ahlaki dersler vermeyi amaçlayan edebi bir tür olmaktadır. Çoğu zaman çocuklara anlatılan ancak yetişkinler için de eğitici ve öğretici mesajlar barındıran aynı zamanda da eğlendiren bir anlatı olarak bilinmektedir. Hayatımızın ilk yıllarında tanıştığımız bu sempatik, eğlendirici eserlerin insanlar üstündeki etkisi aslında oldukça büyüktür. Bu bilgilerden yola çıkarak masalın en sık çevrilen edebi tür demek mümkündür hem yazılı hem sözlü olarak kültürler arası, farklı dillerde ağızdan ağıza ve yazılarak yayılmaktadır.

Masal kavramını etimolojik olarak incelendiğinde Türkçe bir kavram olmadığı ortaya çıkmaktadır. Masal kavramı dilimize Arapça'dan "mesel" sözcüğünden girmiştir. TDK (online)

TDK'ya göre: "Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür". (TDK, https://sozluk.gov.tr/)

Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde de bahsedildiği gibi masalların yazılı bir eser olmasından ziyade asıl ağızdan ağıza aktarılarak var olduğu bilinmektedir. Bu yıllardır bu şekilde anlatılarak günümüze kadar ulaşmıştır ve hala da çocuklara sıklıkla anlatılmaktadır.

" Boratav (1997: s.75) ise "masalı, nesirle söylenmiş dinlik ve büyülük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçekle ilgisiz ve anlattıklarına inandırma iddiası olmayan kısa bir anlatıdır" Boratav, masal için tamamnen hayal ürünü diyerek masalın gerçekdışı bir anlatımı olduğunu ve eğlendirmeyi amaçlandığını vurgulamaktadır. Aynı zamanda kalıplaşmış ifadelerle anlatıldığına değinmektedir. Masalların girişinde de her zaman söylenen, "bir varmış, bir yokmuş" türünde kalıp cümlelere tanımında işaret etmektedir.

Püsküllüoğlu (1995:1075)'na göre ise "masal, halkın ortak yaratısı olarak ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa aktarılan, cin peri dev gibi olağanüstü kişileri de olan, olağanüstü olaylara yer veren, genellikle bir tekerlemeyle ya da "bir varmış bir yokmuş" gibi bir sözle başlayan bir tür halk öyküsüdür."

"Şimşek (2001: s.13) ise "masalı, genellikle özel kişiler tarafından, kendine özgü (olağanüstü) zaman, mekân ve şahıs kadrosu içerisinde, yaşanılan hayat ile hayal edilen hayatın sistemli bir şekilde ifade edildiği, basmakalıp (klişe) sözlerle başlayıp, yine basmakalıp sözlerle biten hayal mahsulü sözlü anlatım türü" olarak tanımlar.

"Boratav (1969: s.81-82) ise "masal, olağanüstü olayların geçtiği yer ve zamanı belli olmayan, peri, dev, cin, ejderha, arap bacı vb. gibi kahramanları, belirli kişileri temsil etmeyen hikâye" olarak adlandırılır."

Tezel diğer tanımlardan farklı olarak masalın diğer bir özelliğine vurgu yaparak, masallardaki olayların geçtiği yer ve zamanın belirsiz olmasına işaret etmektedir.

Masalın çocuk üzerindeki önemi ve etkisi

Masal denince akıllara çocuklar gelir, her ne kadar masalları en çok çocuklar okusa ve onlara anlatılsa da asıl çıkış amacı toplumlara ahlak dersi vermek olmuştur. Günümüzde masallar, çocukların gelişimi ve ahlaki değerleri edinmeleri için kullanılır bir hal aldığı görülmektedir. "Masalların içindeki görselliği artırıcı betimlemeler, silik bırakılan ve her dinleyenin/ okuyanın kendince doldurmasına olanak sağlayan özellikler, çocuğun dünyaya bakışı ve algılayışıyla benzeşir. Çünkü çocuk da nesne, olay ve kişileri tek bir yanıyla görür. (Dilidüzgün, 2009: s.102)."

Çocukların masallardan edindikleri belki de en önemlisi hayal dünyalarının gelişmesidir. Dilidüzgün de buna değinmektedir. Bunun dışında çocuğun dünyaya bakışının ve algılayışının da etkilendiğinden de bahsetmektedir.

"Masallar insanı özellikle çocukluk döneminden başlayarak hayata hazırlayan, içinde yaşadığı kültürel ortamda kendine güvenen bir birey olarak yetiştirme amacını taşıyan araçlardır. Bunu sağlayabilmek için de masal içinde okuyucuya, dinleyiciye eğitim amaçlı verilmek istenilen unsurlardan yani iletilerden yararlanılmaktadır" P. N., Boratav, 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı, İstanbul, 1969, s.96. "Çocuk kendi uzun öyküsünü masaldan yola çıkarak kurar. Masalla geleceğe yönelir. Düşüncesini kurmaya, hayalinde tasarladığı olağanüstülüklerle gelişen serüvende kendini ortaya koymaya ve tanımaya çalışır. Böylece, gerçekler dünyasında ayakta durmayı daha kolay öğrenir" (Şirin, 2007, s.780).

Bu tanımlardan yola çıkarak özetlemek gerekirse, masallar çocukların ilgisini çeker ve düşünmelerini, bazı olayları kavramalarını güçlendirmektedir. Masallar çocukları henüz hayatın başındayken ciddi anlamda etkiler ve geliştir, kendi hayatlarına yön vermelerinde önemli bir payın olduğu söylenmektedir.

Masallar her kültürde önemli bir yere sahip olduğu gibi Alman kültüründe de yeri büyüktür. Alman Edebiyatında masal denince dünyaca bilinen Grimm Kardeşler akla gelmektedir, Alman Edebiyatına oldukça fazla eserde masal kazandırmaları ile bilinmektedir. Bu masalların çoğunu birçok insan bilmektedir: Kırmızı başlıklı kız, Külkedisi, Pamuk Prenses, Bremen Mızıkacılar, Henzel ile Gretel gibi daha birçok masallardan oluşmaktadır.

Grimm Kardeşler olarak bilinen Jacob ve Wilhelm Grimm 1781-1863 yıllarında yaşamışlardır. Bu dönem Alman edebiyatında Romantik dönemi olarak adlandırılmaktadır.

"Heidelberg Romantikleriyle birlikte anılan Grimm Kardeşler, Heidelberg'de yaşamadılar, ama ortadaki şairler grubunu, eski Alman kültürünü canlandırma ve halk edebiyatını yenileştirme çabalarımda desteklediler. Hayatları boyunca birbirinden ayrılamayan Grimm Kardeşler. Hanau'da doğmuşlardır." (Aytaç, 2001, s.251)

Aytaç, Yeni Alman Edebiyatı Tarihi isimli eserinde de bahsettiği gibi Grimm kardeşler Hanua'da dünyaya gelmiştir ve hayatları boyunca birbirlerinden ayrılmadığı bilinmektedir. Halk edebiyatını yenileştirme ve canlandırma çalışmalarını da birlikte sürdürdükleri anlaşılmaktadır.

"Birlikte yaşmaları gibi bilimsel çalışmalarını da birlikte yürüten Grimm'ler 1812-15 yılları arasında Kinder- und Hausmärchen (Çocuk ve Ev Masalları) adı altında Alman masal derlemesini hazırlayıp yayınladılar." (Aytaç, 2001, s.707)

Grimm kardeşlerin Alman Edebiyatına ve dolayısıyla tüm dünyaya kazandırmış olduğu halk arasında ağızdan ağıza anlatılan ve zamanla kaybolma riski yaşayan masalları yine birlikte derledikleri anlaşılmaktadır.

"Derlemenin önsözünde şöyle derler: Bu masalları elden geldiğince temiz tutmaya çalıştık. Ne bir olay ekledik ne birini güzelleştirdik ne de değiştirdik." (Aytaç, 2001, s.199)

Grimm Kardeşler bu masalları derlerken kendilerinden hiçbir yorum eklemediklerini ve tamamen anlatılanlara sadık kaldıklarını önsözde belirtmektedirler. Bununla birlikte ne kadar titiz bir çalışma ve büyük bir uğraş yaptıkları anlaşılmaktadır. Günümüzde hikayelerin çoğunda o ilk baskı maalesef modernleştirme adı altında çok değiştirildiği görülmektedir, ancak orijinal baskı halktan, Grimm kardeşler tarafından aktarıldığı haliyle bulunabilmektedir.

4. Bağlaç Nedir

Birleşik cümledeki en önemli öge bağlaçtır, bağlaç iki cümleyi tek cümle haline getirmesiyle görevli olarak tanınan bir ögedir. Dilbilimm uzmanları, bu ögeyi kendi yorumlarıyla farklı şekillerde tanımlamaktadırlar.

Raupova, Sayfulleave'nın bağlacın görevini şu şekilde tanımladığını aktarmaktadır: "Şekil ve görev bakımından iki ya da fazla yüklemi olan, yani [WPm, WPm] yapılı cümleler olarak tanımlanmaktadır" WPm için ise şunu söylemektdir: "cümle yapısının en küçük kalıbı". (Sayfullaeva 1994: 180-185)

"Vardar (2002: 31) bağlacı bir tümcede işlev açısından iki sözcüğü, iki sözcük öbeğini ya da hem aynı türden hem de ayrı işlevli iki tümceyi birbirine bağlayan biçim birim şeklinde tanımlar ve biçim açısından yalın, türemiş, bileşik ve öbekleşmiş bağlaçlar olarak bölümler." Açıklamaya göre bağlacın görevi sadece iki cümleyi değil, iki sözcük öbeğini de birleştirmektedir. Bu bağlaçların farklı çeşitlerinin varlığına da tanımında değinmektedir.

Bir diğer tanımı is Banguoğlu yapmaktadır.

"Tahsin Banguoğlu Türkçenin Grameri'ndeyse bağlam terimini kullanmış ve "Söz içinde iki kelimeyi aynı değerde iki cümle unsurunu iki yargıyı ve bazen de iki paragrafı bağlamaya yarayan kelimelere bağlam (conjonction) adını veriyoruz." demiştir." (Banguoğlu, 2011, s.390)

SEV yazısında Banguoğlu'nun tanımına yer vermektedir. Banguoğlu, Türkçenin Grameri kitabında bağlaç yerine bağlam ifadesini kullanmıştır, bunu sebebi ise diğer tanımlardan farklı olarak Tahsin Banguoğlu bağlam'ın zaman zaman iki cümle dışında iki paragrafı da bağladığını söylemektedir.

Alman dilinde bağlaçları cümle içerisinde iki farklı konumda konumlandırmamız mümkün olduğu tespit edilmektedir. Bunlar pozisyon 0 ve 1 olarak adlandırılmaktadır. Pozisyon 0

olarak veya konum 0 olarak adlandırdığımız, konumdaki bağlaçların beş farklı cümle düzeni bulunmaktadır. Aşağıda verilen tablolarda bu yapıları detaylı örneklerle incelemekteyiz.

Tablo 1
Cümle Bağlantısı: Pozisyon 0'da Bir Bağlaç

	0	I	II
Die Eltern fahren nach Italien	Und	die Tante	sorgt für die Kinder.
Die Eltern fahren nach Italien,	Aber	die Kinder	bleiben zu Hause.
Die Eltern fahren unbesschwert ab,	Denn	die Tante	sorgt für die Kinder.
Entweder fahren die Eltern allein	Oder	Sie	nehmen die Kinder mit.
Die Eltern fahren nicht weg,	Sondern	Sie	bleiben bei den Kindern.

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

İncelediğimiz ilk cümle düzeni tabloda verilmektedir, temel cümle; ilk sırada özne ikinci sırada fiil son olarak üçüncü sırada kalan kısımdan oluşmaktadır, ardından bağlaç ve ardından bir temel cümle takip etmektedir.

Sıfır konumundaki bağlaçlar: und, aber, denn, oder, sondern. Özne I. Sırada ve çekimlenmiş fiil her zamanki gibi II.

Tablo 2
II Devrik Cümle

	0	I	II	III
Ich habe heute die Prüfung bestanden	und	morgen	bekommen	ich das Zeugnis.
Ich habe das Zeugnis abgeholt,	aber	leider	war	mein Name ist falschgeschrieben.
Ich habe das Zeugnis zurückgegeben,	denn	so	ist	es nicht brauchbar.
Entweder hat sich die Sekretärin verschrieben	oder	in meinem Pass	steht	der Name falsch.
So habe ich nicht nur Ärger,	sondern	bestimmt	gibt	es auch Streit mit der Sekretärin.

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

Und, aber, oder, denn, sondern bağlaçlarından sonra, her temel cümlede olduğu gibi bir devrik cümle; bu durumda özne ile başlamıyor cümle aksine fiilden sonra kalan kısımda bulunuyor, takip edebilir: Başka bir cümle öğesi I. Sırada, bunun ardından da çekimlenmiş fiil takip eder ve daha sonra özne III. pozisyonda.

Tablo 3

III Zamirli Devrik Cümle

	0	I	II	III Zamirler	IV Özne (Isim)
Er hatte gut geschlafen	und	am Morgen	weckten	ihn	die Vögel.
Er wollte aus dem Zug springen,	aber	im letzten Augenblick	hielt	ihn	ein Reisender zurück.

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

Bir zamir; özne dışında ikinci bir kişi veya nesne, bulunduğunda, o çekimlenmiş fiilin hemen ardından gelir. Özne ise IV. Sıraya kaydırılır.

Tablo 4

IV "Und" Bağlacından Sonra Yüklemi Kullanmama

	0	I	II	III
Ich ließ ihn stehen	Und	İch	rannte	davon.
besser: Ich ließ ihn stehen	Und		rannte	davon.
Der Verkäufer irrte sich	Und	Er	schrieb	eine zu hohe Rechnung aus.
besser: Der Verkäufer irrte sich	Und		schrieb	eine zu hohe Rechnung aus.

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

1. Iki temel cümle aynı özneye sahipse ve "und" bağlacı ile bağlandıysa o zaman biçimsel olarak sonraki özneyi yazmamak daha iyidir. Iki yüklemli bir temel cümle oluşur.

2. Daha fazla yüklemler de sıralanabilir. Özne aynı ise, bu tekrarlanmaz.
Er kam nach Hause, sagte kein Wort, holte eine Flasche Bier aus dem Kühlschrank und setzte sich vor den Fernsehapparat.

O eve geldi, (o) hiçbir şey demedi, (o) buzdolabından soğuk bir şişe bira çıkardı ve (o) televizyonun karşısına oturdu.

Bu örnekte özne o ama ve bağlacından dolayı ilk "o" dan sonra bu biçim olarak daha uygun olduğu için tekrarlanmadı.

3. Sonraki özne I. sırada değilse, yani bir devrik cümlede bu tekrarlanmalı:

Bağlaçtan sonra gelen özne, devrik bir cümle olmasından kaynaklanarak I. sırada yer almadığı takdirdi bu özneyi yazmak zorudayız.

Tablo 5

Takip Eden Cümledeki Özne I. Sırada Değil, Yani Devrik Cümle

	0	I	II	III	
Er hörte nur kurz zu	Und	Sofort	War	er	dagegen.
Heute packe ich	Und	Morgen	Fahre	ich	fort.

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

4. Aber, oder, sondern sollte bağlaçlarından sonra özne tekrarlanmalı, aynı olması bunu değiştirmez:

Er verlor sein Vermögen, aber er war nicht unglücklich. O servetini kaybetti, ama o mutsuz değildi.

Entweder helft ihr ihm oder ihr lasst ihn in Ruhe. Sie beklagten sich nicht, sondern sie begannen von vorn.

5. Denn bağlacından sonra özne her durumda yazılması gerekmektedir:

Er ist nicht mehr ausgegangen, denn er war müde.

O sonradan çıkmadı, çünkü o yorgundu.

V,,aber, oder, denn, sondern" bağlaçları için açıklama

1. aber zıt anlamlı cümleleri bağlar ya da normal cümleleri, aber erst, aber doch ise bir kısıtlama da ifade edebilir: Er bot mir Kekse un Schokolade an, aber keinen Kaffee. O bana bisküvi ve çikolata ikram etti, ama kahve ikram etmedi.

Sie kamen endlich an, aber erst nach langem Suchen. Onlar sonunda geldiler, ama önce uzun süre aradılar.

Gewiss, er hat sein Ziel errreicht, aber doch nicht ohne unsere Hilfe. Şüphesiz hedefine ulaşmıştı ama bizim desteğimiz sayesinde olmazdı.

aber bağlacı 0. sırada durması gerekmez. Cümlede içinde serbest de durabilir, bu vurguya göre değişir.

Tablo 6

Farklı Pozisyonda Duran "Aber"

	0	I	II		
Du kannst zu uns kommen,	aber	Du	kannst	hier	nicht übernachten.
Du kannst zu uns kommen,		Du	kannst	aber hier	nicht übernachten.
Du kannst zu uns kommen,		hier aber	kannst	du	nicht übernachten.
Du kannst zu uns kommen,		Du	kannst	hier aber	nicht übernachten.

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

2. Aber ile aynı anlamda allein, doch ve jedoch bağlaçları kullanılmaktadır. Burada sadece "allein" her zaman 0. Sırada yer almaktadır doch ve jedoch 0. sırada veya çekimlenmiş fiilin ardından gelmektedir:

Er versuchte, den Gipfel des Berges zu erreichen, allein er schaffte es nicht. (veraltet, literarisch)

Dağın zirvesine ulaşmaya çalıştı ancak bunu başaramadı. Er beeilte sich sehr, er kam (aber) doch zu spät.

Er wollte gern Maler werden, er hatte jedoch zu wenig Talent. 3."oder" alternatif cümle öğelerini bağlar ya da cümleleri. Bir şey ya böyledir ya da öyledir: Er bringt immer Blumen oder Süßigkeiten mit.

O her zaman çiçek ve ya tatlı getirir yanında.

Ist er wirklich krank oder tut er nur so?

4. "denn" neden bildiren bir bağlaç, önceki cümleyi kanıtlar. ,

Ich konnte nicht mit ihm sprechen, denn er war verreist.

Onunla konuşamadım, çünkü o seyehate çıkmıştı.

5. "sondern" önceden gelen negatif bir cümleyi düzeltir. Tamamlama için sıklıkla nicht nur ... sondern auch kullanılır:

Ich habe nicht dich gefragt, sondern ihn.

Sana sormadım aksine ona sordum.

Sein Verhalten ist keine Hilfe, sondern es bringt nur zusätzlichen Ärger.

Er war nicht nur arm, sondern (er war) auch krank und einsam.

Bileşik cümleler: I. sıradaki bağlaçlar

Ön açıklama

0. sırada yer aldığı bahsedilen bağlaçlar dışında bütün, cümleleri birleştiren bağlaçlar I. sırada yer alır. I. sırada yer alan bağlaçlar, bir temel cümleye yol açar. Bu cümlelerin anlamına yön verir.

Tablo 7

I. Sırada Yer Alan Bağlaçlar (= A) Ve Devrik Cümleler (B =)

	I	II	III	IV
1.Er will abreisen,	a) darum b) er	hat hat	er darum	sein Zimmer gekündigt. sein Zimmer gekündigt.
2.Du schuldest mir noch 20 Euro,	a) folglich b) ich	gebe gebe	ich dir	dir nur 10 Euro zurück. dir nur 10 Euro folglich zurück.
3.Er hatte sich sehr beeilt,	a) trotzdem b) er	kam kam	er trotzdem	zu spät. zu spät.
4.Wir mussten ihn anrufen,	a) dann b) er	kam kam	er dann	endlich. endlich.
5.Einerseits wollte er mitkommen,	a) andererseits b) er	fürchtete fürchtete	er sich	sich vor den Unkosten. anderseits für die Unkosten.
6.Er hat bestimmt viel Arbeit,	a) sonst b) er	wäre wäre	er sonst	gekommen. gekommen.

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

a için) I. sıradaki bağlaçlar genellikle cümlelerin arasında yer alır, arından çekimlenen fiil takip eder II. sırada ve özne III. sırada.

b için) I. sırada yer alan bağlaçların çoğu kuallara göre devrik bir cümlede III. sırada da yer alabilir ya da zamir ihtiyacı olduğunda IV. Sırada.

II Bağlaçlar için açıklama

1. Nedensel bağlaçlar darum, deshalb, deswegen, daher vs. olmaktadır. Bu bağlaçlı cümleleri, birşeyin neden olduğunu veya neden gerçekleştiğini ifade eden cümleler takip eder: Warum ging er zur Polizei? Er hatte seinen Pass verloren, darum ging er zur Polizei. Neden polise gitti? O pasaportunu kaybetmişti, bu yüzden polise gitti. Weshalb musst du jetzt gehen? Wir erwarten Gäste, deshalb muss ich jetzt gehen. Weswegen zog er sich zurück? Man hatte ihn belogen, deswegen zog er sich

zurück. Aus welchem Grund interssiert er sich für griechische Kultur? Seine Mutter stammt aus Griechenland, daher interessiert er sich für griechische Kultur.

2. Sonuç belirten bağlaçlar also, so, folglich, infolgdessen, demnach, insofern vs. olmaktadır. Bu bağlaçları içeren cümleler bir söylemin nedenini verir: Die alte Dame war erblindet, also (so) war sie gezwungen in ein Heim zu gehen. In dem Geschäft hat man mich betrogen, folglich kaufe ich dort nicht mehr. Der Kassierer hatte Geld aus der Kasse genommen, infolgedessen wurde er entlassen.
   Er fuhr bei Rot über die Kreuzung, demnach handelte er verkehrswidrig. Er war immer pünktlich und fleißig, insofern ist die Kündigung nicht gerechtfertigt.

3. a) Zıtlık belirten bağlaçlardan birkaçı trotzdem, demnoch, allerdings, indessen. Bu bağlaçları barındıran cümleler, kendinden önce gelen cümle için kısıtlama ya da bir zıtlık ifade eder:
   Sie war ein freundliches und hübsches Mädchen, trotzdem liebte er sie nicht.
   Er hatte die besten Zeugnisse, dennoch bekam er die Stelle nicht.
   Er is ein großartiger Mathematiker, allerdings verrechnet er sich immer wieder.
   Er spielte leidenschaftlich gern, er hatte indessen nur selten Glück.

   b) Güçlü bir vurgu için zıtlık ifade eden cümle yapısına “zwar” kelimesiyle başlanabilir. Zwar war das Zimmer ungeheizt, trotzdem liefen die Kinder barfuß umher.
   Er kennt mich zwar vom Sehen, allerdings grüßt er mich nicht.

   c) Zıtlık belirten bağlaçlara aber doch, wobei da aittir, ama ya cümlenin başında sıfırıncı sırada ya da “doch” ile birlikte III. sırada):
   Zwar hatte er seit langem Kopfschmerzen, aber er wollte doch keinen Arzt aufsuchen.

4. Süreli bağlaçlara örnek dann, da, danach, daraufhin, inzwischen olmaktadır. Bu bağlaçlı cümleler bir olayın zaman içerisinde nasıl geliştiğini ifade eder:

   Er begrüßte sie anfangs sehr feierlich, dann lachte er und amarmte sie.

   Ich kam zuerst an, dannach kam mein Bruder.

   Wir waren kaum zehn Schritte aus dem Haus, da begann es plötzlich heftig zu regnen.

   Sie hatte nur eine unbedeutende Bemerkung gemacht, daraufhin rannte er aus dem Zimmer.

   Die Touristen füllten die Formulare aus, inzwischen brachte der Hoteldiener die Koffer in die Zimmer.

   Açıklama

   Süreli bağlaçların anlamları farklıdır:

   1. "danach" ve dann bir sürecin sonraki olayına işaret eder.
   2. "da" aniden gelişen bir olaya işaret eder.
   3. "daraufhin" bir olayın süreç içindeki sıralamasına işaret eder.
   4. "inzwischen veya unterdessen" zaman arasında ne olduğuna işaret eder.

   Alternatif bağlaçlar ise ikili olanlar: entweder – oder, nicht nur – sondern … auch, weder – noch, einerseits – anderseits, mal – mal, bald – bald u.a. Ilk cümlede bir ihtimalden bahsedilir, diğer cümlede ise başka bir ihtimalden bahsedilir.

Tablo 8

Entweder - Oder

I	II	III		0	I	II	
Entweder	kommt	er	noch heute	oder	er	kommt	Überhaupt nicht mehr.

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

"entweder" I. sırada yer alır ya da III. sırada, ya da "immer" gibi sıfırıncı sırada.

Tablo 9

Nicht Nur – Sondern … Auch

I	II	III	0	I	II	
Er	hatte	nicht nur private Sorgen,	sondern	Er	war	Finanziell am Ende.

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

"nicht nur" neredeyse herzaman III. sırada yer alır. Çekimlenmiş fiilden sonra takip de edebilir.

Tablo 10

Weder – Noch

I	II	III	I	II	III	
Er	war	weder zu Hause	Noch	konnten	wir	ihn in seinem Büro erreichen.

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

"weder – noch" çifte olumsuzluk ifade eder: Biri de öyle değil, diğeri de değil. "Weder" ise çoğunlukla III. sırada yer alır, nadiren I. sırada; ikinci cümlede "noch" I. sırada yer alır.

a) einerseits – anderseits, mal – mal, bald – bald

Einerseits is er geizig und rechnet mit jedem Pfenning, anderseits gibt er das Geld mit vollen Händen aus.
Mit putzt sie das Treppenhaus, mal tut er es.
Bald is die Patientin optimistich, bald ist sie verzweifelt.

Yan cümle

Genel kurallar

1. Yan cümleler içerik bakımından eksik cümlelerdir. Temel cümleyi tamamlarlar ve kurala göre tek başlarına yer alamazlar.

2. Gramer bakımından yan cümleler eksiksiz cümlelerdir, bu onların her zaman bir özneye ve bir çekimlenmiş fiile ihtiyaçları olduğu anlamına gelmektedir. Özne ana cümlede ve yan cümlede aynı olsa da tekrarlanmalıdır:

Er sprang in den Fluss, als er Hilferufe hörte.

O nehire atladı, imdat çığlığını duyduğunda.

3. Yan cümle, bir yan-cümle-bağlacı ile oluşturuluyor, bu da cümleye belirli bir yön veriyor:

…, als er nach Hause kam. (O eve geldiğinde)

…, obwohl er nicht schwimmen konnte. (O yüzmeyi bilmediği halde)

Zaman belirten yan cümleler

I Wenn, als

Wenn der Wecker klingelt stehe ich sofort auf.
Şimdiki zaman ve gelecek zamanda tek seferlik olaylarda "wenn" kullanılır.
"Wenn" şimdiki zaman tekrarlanan olayların bütün geçmiş zamanlarında kullanılır.
Daha güçlü bir vurgu için "wenn" bağlaçlı cümlenin başına "jedesmal" veya "immer" yazılabilir. Tekrarlanan bir olayda yancümle-bağlacı olarak "sooft" da kullanılabilir: Sooft es an der Tür läutete…
Als er das Feuer bemerkte, rannte er sofort zur Tür.
Als ich jung war, gab es noch keine Videogeräte.
"Als" geçmiş cümlerlerde tek seferlik olaylarda kullanılır.

Tablo 11
"Als Ve Wenn Kullanımı"

	şimdiki zaman	geçmiş zaman
Tek seferlik bir olay	Wenn	als
Tekrarlanan olaylarda	Wenn	wenn

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

II Während, solange, bevor

Während er am Schreibtisch arbeitete, sah sie fern.

Solange er studierte, war sie berufstätig.

"während" ve "solange" iki (veya daha fazla) aynı anda sonuçlanan olaylarda kullanılmaktadr. Ana cümle ve yan cümlelerin zamanları her zaman aynıdır.

Bevor er studieren konnte, musste er eine Prüfung machen. “Bevor” bağlacı ana cümledeki olayın hemen ardından gerçekleşen bir olayda kullanılır. “Trotzdem” Almancada genellikle ana cümlede ve yan cümlede aynı zaman şeklinde kullanılır.

Aynı anlamda “bevor” yerine “ehe” de kullanılabilir:

Ehe er studieren konnte…

Açıklama:

1. “während” bir zıtlık da ifade edebilir (=zıt anlamlı): Ich habe mich sehr gut unterhalten, während er sich gelangweilt hat. Ben çok güzel zaman geçirdiğim halde, o sıkıldı.

2. “solange” yalnızca olayın veya durumun sonu görünen veya bağlamdan anlaşılan cümlelerde kullanılır:

Solange er studierte, war sie berufstätig. (Aber nur bis er fertig war, dann gab sie ihnen Beruf auf.)

III Nachdem, Sobald

“Nachdem” ve “sobald” bağlaçlı yan cümlelerde olay, anacümledi olayın önünde gelir; “nachdem” bağlaçlı birleşik cümlelerde her zaman, cümlelirin zamanları değişmesi gerekmektedir.

Tablo 12

Yan Cümlede Zaman Sıralaması

Yan cümle	Ana cümle
Perfekt	➔ Präsens
Plusquamperfekt	➔ Präteritum

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

“Nachdem”de her iki olayın arasında belirli bir zaman aralığı olabilmektedir, “sobald”e ise bir olay diğer bir olayın hemen ardından takip etmektedir. “Sobald”lı cümlelerde ana- ve yan cümledeki eylem aynı anda da gerçekleşmesi mümkün olmaktadır:

Sobald ein Streit ausbricht, zieht er sich zurück.

Sobald ein Streit ausbrach, zog er sich zurück.

IV bis, seit, seitdem

“Bis” bağlacı çoğunlukla geleceğe işaret eden eylemler için kullanılmaktadır. Ana cümledeki eylem belirli bir noktada sonuçlanır, o noktadan itibaren de yan cümle eylemi başlamaktadır. Her iki eylem peş peşe takip ettiğinde, ana cümlede ve yan cümlede aynı zaman kullanılmaktadır.

Bis unsere Tochter heiratet, haben wir etwa 10.000 Euro gespart.
Kızımız evlenene kadar, 10.000 Avro civarında birikim yaptık.

Zaman bakımından daha erken bir eylem sonuçlanmışsa, bir zaman değişikliği meydana gelebilir. = Präsens (Futur I) ← -> Perfekt (Futur II). Şimdiki zaman (Gelecek zaman I) ← -> Tamamlanmış zaman (Gelecek II)

Seitdem ich in Hamburg bin, habe ich eine Erkältung.

“Seit” ve “Seitdem” bağlaçları aynı anda gerçekleşen eylemlerde kullanılır. Geçmişte başlamış olan ve şuana kadar devam etmekte olan. Böyle durumlarda ana- ve yan cümlede zaman aynıdır.

Seit man das Verkehrsschild hier aufgestellt hat, passieren weniger Unfälle.

Geçmişte tek seferlik bir eylem gerçekleşmiş, etkisi hala sürmekteyse, bir zaman değişimi kullanılmaktadır.

Sebep bildiren yan cümleler

Weil, da, zumal

Weil man starken Schneefälle vorausgesagt hatte, mussteen wir unseren Ausflug verschieben.

Da eine Bergwanderung im Schnee gefährlich ist, hat man uns geraten darauf zu verzichten.

1. Sebep bildiren bağlaçlar “weil” ve “da” çoğu zaman aynı anlamda kullanılmaktadır. Doğrudan sorulan bir sorunun cevabında “weil” kullanılması gerekmektedir: Warum fährst

du nicht mit uns? – Weil ich keine Zeit habe. Neden bizimle gelmiyorsun? – Çünkü zamanım yok.

2. “weil” ve “da”lı bağlantılı cümlelerde zaman sıralaması tamamen söylemin anlamına göre değişmektedir. Eş zamanlı eylemlerin yanında farklı zamanlı eylemler de mümkün olmaktadır.

Bei solchem Wetter bleiben wir lieber im Hotel, zumal unsere Ausrüstung nicht gut ist. “Zumal”lı bağlaçlarda önceden belirtilen sebebe bir başka sebep daha eklenir, “zumal” konuşma esnasında vurgulanır.

Şart belirten yan cümleler

I Wenn, falls

Wenn ich das Stipendium bekomme, kaufe ich mir als Erstes ein Fahrrad.

1. Şartlı bağlantılı cümlelerde “wenn” ana cümledki söylemin gerçekleşmesi için önce bir şartın yerine getirilmesi gerektiğine işaret eder.

2. Şartlı bağlantılı cümleler şimdiki zaman ve gelecek zamanda oluşturulmaktadır. Almancada “wenn” li zaman bildiren ve şart bildiren bağlantılı cümleler neredeyse ayırtedilemiyor.

Bekomme ich das Stipendium, kaufe ich mir als Erstes ein Fahrrad. Bağlantılı cümlere “wenn” kelimesi olmadan da oluşturulabilir. Bu durumda çekimlenmiş fiil başta yer alır ve “wenn” kelimesi düşer.

Falls ich ihn noch treffe, was ich aber nicht glaube, will ich ihm das Päckchen gern geben.

Treffe ich ihn noch, was ich aber nicht glaube, will ich ihm das Päckchen gern geben.

Belirgin bir şartlı cümlede “falls” kullanılır. “Falls” kelimesi de düşebilir, bu durumda çekimlenmiş fiil cümlenin başında yer alabilmektedir.

Du kannst dir eine Decke aus dem Schrank nehmen, wenn du frierst.

“Wenn”li ve “falls”lı yan cümleler, ana cümlenin ardından geliyorsa bağlaçlı yan cümlenin tamamı kullanılır.

Açıklamlar

1. Geçmiş zamanlı şartlı cümleler (irreal) varsayım şeklinde mümkündür. Bu da sadece Konjunktiv II ile kullanılmaktadır.

2. Var olan cümle yapısını değiştirildiğinde, önceden yer alan şartlı cümlelerin ana cümlesinin başına bir "dann" ya da bir "so" eklenebilir. "Dann" veya "so" sadece I. sırada yer alabilmektedir ve söylemi güçlendirmektedir.

Wenn deine Katze Junge kriegt, dann ertränke ich sie im Teich.

Ertränkst du meine Kätzchen, so verlasse ich dich.

II Farklı şartlı cümleler

Bir şartı ifade etmek için, şu ifade şekilleri de kullanılabilinmektedi:

Angenommen

a) Angenommen, dass der Angeklagte die Wahrheit sagt, so muss er freigesprochen werden.
b) Angenommen, der Angeklagte sagt die Wahrheit, so muss er freigesprochen werden.

Vorausgesetzt

a) Vorausgesetzt, dass ich den Zug erreiche, (so) komme ich morgen.
b) Vorausgesetzt, ich erreiche den Zug, so komme ich morgen.

Gesetzt den Fall

a) Gesetzt den Fall, dass Herr H. unser Chef wird, so / dann gibt es viel Ärger im Büro.
b) Gesetzt den Fall, Herr H. wird unser Chef, so / dann gibt es vie Ärger im Büro.

Es sei denn

a) Ich gehe nicht zu ihm, es sei denn, dass er mich um Verzeihung bittet.
b) Ich gehe nicht zu ihm, es sei denn, er bittet mich um Verzeihung.

Unter der Bedingung

a) Unter der Bedingung, dass dein Onkel für den Kredit bürgt, können wir bauen, sonst nicht.
b) (ein Hauptsatz ist hier ungebräuchlich)

Bu ifadelerin kullanımı cümle sıralanışında değişkenlik göstermektedir. Dass-lı cümle yerine bir ana cümle de yer alabilmektedir. Çoğu zaman "so" kullanılır, nadiren "dann" kullanılır.

Sonuç belirten yan cümle

So dass; so …, dass

Der Gast stieß die Kellnerin an, so dass sie die Suppe verschüttete.

"So dass"lı yan cümleler, kendisinden önce yer alan bir eylemin sonucunu bilidirmektedir. "So dass"lı yan cümleler aynı zamanda her zaman ana cümlenin ardında yer almaktadır.

Er fuhr so rücksichtslos durch die Pfütze, dass er alle Umstehenden bespritzte.

1. Ana cümlede bir zarf yer alıyorsa, "so" çoğu zaman bu zarfın başına yazılır. "So" ve zarf konuşma esnasında vurgulanmaktadır. "So" yerine "derart/dermaßen" kullanımı da uygun olmaktadır, böylece vurgu daha da güçlendirilmektedir.

Sie war derart aufgeregt, dass sie nicht meht wusste, was sie tat.

Die Maus hat sie dermaßen erschreckt, dass sie in Ohnmacht fiel.

2. Fakat sonuç vurgulanmak istendiğinde, bu şekilde de mümkündür:

Er fuhr rücksichtslos durch die Pfütze, so dass er alle Umstehenden bespritzte.

3. Bazen "so" zarfsız da ana cümlede yer alabilmektedir, çünkü zarf kolaylıkla tamamlanabilinmektedir:

Sein Bart wächst so, dass er sich zweimal am Tag rasieren muss.
Sein Bart wächst so (schnell), dass …

Er war ein so erfolgreicher Geschäftsmann, dass er in kurzer Zeit ein internationales Unternehmen aufbaute.

Koşullu yan cümleler

I obwohl, obgleich, obschon

Obwohl wir uns ständig streiten, sind wir doch gute Freunde.

Obgleich wir uns schon seit zwanzig Jahren kennen, hast du mich noch niemals besucht.

Obschon der Professor nur Altgriechisch gelernt hatte, verstanden ihn die griechische Bauern.

1. “Obwohl”, “obgleich”, “obschon” aynı anlamda kullanılmaktadır.

2. Bu üç bağlaç, yan cümlenin eyleminin ana cümleye göre zıt veya farklı bir anlamda olduğuna işaret etmektedir.

3. Koşullu yan cümlelerde zaman sıralaması söylemin anlamına göre değişmektedir.

Açıklama:

“Obwohl” bir yan cümleye yol açmaktadır, “trotzdem” bir ana cümleye yol açmaktadır. Her iki bağlaç karıştırılmamalıdır:

Obwohl wir uns ständig streiten, sind wir doch gute Freunde.

Wir sind gute Freunde; trotzdem streiten wir uns ständig.

II wenn … auch noch so

Wenn er auch noch so slecht schlief, so weigerte er sich eine Tablette zu nehmen.

1. Bu zor cümle bağlacı zıt anlamı bir “obwohl-cümlesine” göre biraz daha vurgulu ifade etmektedir.

2. Yan cümle “wenn” ile başlar, ama özneden sonra “auch noch” yer almaktadır. Bu da cümlenin zır bir ifade taşımasına sebep olmaktadır. Ana cümle çoğu zaman “so” ile başlar, bu da önceden yer alan yan cümleye geri işaret etmektedir. İfadeyi güçlendirmek için “doch” veya “aber” eklenebilinmektedir.

Wenn er auch noch so slecht schlief, er weigerte sich doch eine Tablette zu nehmen.

Yan cümleden sonra, ana cümle devrik (= özne ilk sırada, sonra çekimlenmiş fiil II. sırada) yapı oluşturulmadan da oluşturulabilir, bu cümle sıralaması diğer bağlaçlarda mümkün olmamaktadır.

Schief er auch noch so slecht, er weigerte sich eine Tablette zu nehmen.

Bu koşullu yan cümlede de “wenn” düşebilir. Çekimlenmiş fiil böyle bir durumda başka bir sırada yer almaktadır.

Mukayese belirten bağlaçlar (Nebensätze der Art und Weise)

I wie, als (Karşılaştırma cümleleri)

“Wie” ve “als”lı karşılaştırmalı cümlelerde çoğunlukla zaman değişikliği olur, çünkü genellikle bir önceki beklenti veya tahmin ile gerçeklik kıyaslanır.

Er ist so reich, wie ich vermutet habe.

Er machte einen so hohen Gewinn bei seinen Geschäften, wie er gehofft hatte.

Bir gerçek ve bunun hakkındaki gerçek örtüşdüğünde, “wie” bağlaçlı bir yan cümle kullanılır. Ana cümlede “so” (genauso, ebenso, geradeso) zarftan veya Adjektivattribut in der Grundform önce gelir.

Er verhielt sich (genau)so, wie wir gedacht hatten.

Bazen so (genauso, ebenso, geradeso) zarfsız da ana cümlede yer alabilir. Bu durumlarda “so” vergulanır.

Er is noch reicher, als ich erwartet habe.

Er machte einen höheren Gewinn, als er angenommen hatte.

Bir gerçek ve bunun hakkındaki gerçek örtüşmediğinde, “als” bağlaçlı bir yan cümle kullanılır. Ana cümlede mukayese sıfatı (der Komperativ) yer alır.

Er verhielt sich ganz anders, als wir uns vorgestellt hatten.

Nach anders, ander- (z.B. Er hat gewiss andere Pläne, als …) steht ein Vergleichssatz mit als.

Tablo 13

Je …, Desto (Karşılaştırma Cümlesi)

Yan cümle	Ana cümle			
	I	II	III	
a) Je slechter die Wirtschaftslage ist,	Desto schneller Umso schneller	steigen steigen	die Preise. die Preise.	
b)	desto höhere Steuern	Müssen		gezahlt.
c)	desto mehr Geld desto mehr Menschen	fließt werden		ins Ausland arbeitslos.
d)	eine desto höhere Inflationsrate	İst		die Folge.

Schmitt, D. (2000) Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik, München: Max Heuber Verlag kaynağından uyarlanmıştır.

1. " je …, desto" veya "je … umso" bağlaçlı cümleler, iki üstünlük dereceli sıfatın (mukayese sıfatının) karşılaştırmasına işaret etmektedir. Bu sıfatlar birbirine bağlı, fakat ifadede birbirinden bağımsızdır.

2. Cümle düzeni: Öncelikle "je" ile bir üstünlük dereceli sıfat yan cümleyi oluşturur, çekimlenmiş fiil ise cümlenin sonunda yer alır. Sonra "desto" ile bir üstünlük dereceli sıfat ana cümleyi oluşturur I. sırada çekimlenmiş fiil yer alır. Çekimlenmiş fiil II. sırada yer alır ve özne III. sıradadır.

a için) En sık kullanılan biçim, karşılaştırma için üstünlük dereceli zarflar kullanılır.

b için) Karşılaştırma için Adjektivattribute im Komperativ de kullanılabilir, özellikle artikelsiz isimler için.

c için) Attribut yoksa, artikelsiz isimlerde üstünlük dereceli sıfat bulunmadığında "mehr" veya "weniger" sıfatları kullanılır.

d için) Nadiren kullanılan bir biçim: Artikel ihtiyacı olan tekil durumdaki isimlerde, "je" veya "desto" nu başına her zaman belirsiz artikel yer alır.

3. Bütün bu biçimler "je-" veya "desto" cümlelerinde değişkenik gösterebilmektedir. Alle diese Formen sind im je- oder desto Satz variabel. Gerekli isimler, özne veya nesne olarak kullanılabilir; edat nesnesi olarak bile kullanılabilmektedir:

Je slechter die Wirtschaftslage ist, mit desto höheren Steuern muss man rechnen.

III wie

Wie es mir geht weißt du ja.

Du weißt ja, wie es mir geht.

Wie ich ihn kennen gelernt habe, habe ich dir schon geschrieben.

Ich habe dir schon geschrieben, wie ich ihn kennen gelernt habe.

Modale Nebensätze biçim yönündeki sorulardan da oluşabilmektedir.

Wie geht es dir? Wie es mir geht, weißt du ja.

“Wie” bağlacı bir zarf tarafından da tamamlanabilmektedir.

“Wie” li yan cümleler, bir eylem hakkındaki tutumunu da gösterebilmektedir.

Wie ich annehme, kommt er morgen.

Wie ich glaube, …

Wie er sagte, …

Wie ich erfahren habe, …

Bu yan cümle nadiren, ana cümleden sonra yer almaktadır:

Meine Verwandten sind schon lange umgezogen, wie ich annehme.

IV indem

“Indem”li yan cümleler birisinin bir işi yapma biçimini veya yöntemini göstermektedir. Soru: Bir iş nasıl yapılır?

Sie gewöhnte im das Rauchen ab, indem sie seine Zigaretten versteckte.

Sonuç cümlesi (Niyet cümleleri)

damit; um … zu

“Damit”li yan cümleler bir eylemden ortaya çıkan amacı veya niyeti belirtir. “damit-cümlesi” eğer özne ana- ve yan cümlede farklıysa kullanılır.

“Damit-cümlesinde “sollen” ve “wollen” fiillerinin kullanımı mümkün değildir, çünkü “damit” bağlacı zaten bir niyet, dilek veya isteğe işaret eden anlamda kullanılmaktadır.

„um … zu, ohne … zu anstatt … zu”lı anlamsal mastar yapısı.

Belirli fiillere bağlı olan mastar yapıların aksine, “um… zu”, “ohne… zu”. “anstatt (statt)… zu” bağımsız ve kendine göre anlamlandırılmaktadır.

a) “Um … zu” ile bir istek veya niyet ifade edilmektedir:

Ich zum Meldeamt, um meinen Pass abzuholen.

b) “Ohne … zu” ile beklenilen bir şeyin olmamasına işaret edilmektedir:

Er ging einfach Weg, ohne meine Frage zu beantworten.

c) “Anstatt … zu” ile başka birisininin beklentinin aksine davranmasını ifade etmektedir:

Die Gastgeberin unterhielt sich weiter mit ihrer Freundin, anstatt die Gäste zu begrüßen.

Yan cümle olarak soru cümlesi

Bir soru cümlesi, yan cümle olarak kullanılacağı zaman o cümle bir bağlaç ile başlatmalıdır.

Niemand weiß, ob wir sie jemals wiedersehen.

Soru kelimesiz soru cümlelerinde, her zaman “ob” bağlacı kullanılmaktadır.

	Niemand weiß,
Temporal	…, wann sie weggegangen ist.
Kausal	…, warum sie sich verstecken muss.
	…, weswegen sie uns verlassen hat.
Modal	…, wie es ihr geht.
	…, wie einsam sie jetzt ist.
Lokal	…, wo sie jetzt ist.
	…, wohin sie geflohen ist.
	…, wer ihr bei der Flucht geholfen hat.
	…, was die denkt und macht.
	…, wessen Befehle sie ausführt.
	…, wem sie gehorcht.
	…, wen die kennt.
	…, an wen sie sich gewendet hat.
	…, vor wem sie sich fürchtet.

…, worauf sie wartet.

…, womit sie isch beschäftigt.

…, worunter sie leidet.

Soru kelimeli soru cümlelerinde bağlaç yerine soru kelimesi kullanılır, örneğin edat ve bağlacın birleşik hali.

Sıfat cümleleri (Relativsätze)

1. Sıfat cümleleri yan cümlelerdir, bunlar bir isime göre kurulur. Bu isim hakkında açıklama yapan cümlelerdir. Bu açıklama olmadan cümlenin anlaşılması mümkün değildir:

Jugendliche, die einen guten Schulabschluss haben, finden leichter eine Lehrstelle.

2. Sıfat cümleleri (Relativsätze) genellikle, ilgili oldukları ismin hemen ardında yer almaktadır, yani var olan bir cümleye, onu değiştirmeden eklenir. Sıfat cümleleri (Relativsätze) ana cümlelere, yan cümlelere, mastar yapılı cümlelere veya diğer sıfat cümlelerine eklenebilmektedir.

a) Ana cümle: Der Polizist fragt den Passanten, der den Unfall gesehen hat, nach seiner Meinung.

b) Yan cümle: Der Polizist vermutet, dass der Passant, der den Unfall gesehen hat, vor Gericht nicht aussagen will.

c) Mastar yapılı cümle: Der Polizist hofft den Passanten, der den Unfall gesehen hat, wiederzuerkennen.

d) Sıfat cümlesi (Relativsatz): Der Polizist verfolgt den Mann, der den Unfall, bei dem ein Kind verletzt worden ist, gesehen hat.

Veya daha basitçe: Der Polizist verfolgt den Mann, der den Unfall gesehen hat, bei dem ein Kind verletzt worden ist.

BÖLÜM II

1. Masalların Yapay Zeka ve Çevirmen Tarafından Yapılmış Çeviri Örnekleri ve Karşılaştırması

Araştırma konumuz olan hikâyeler, alman kaynaklarında yapılmış bir araştırmaya göre Almanya'da yaşayan 3-13 yaş arası çocuklarda en çok bilinen ve okunan hikâyeler arasında ilk üç sırada, Henzel ile Gretel, Kırmızı başlıklı kız, Külkedisi ve Sindirella yer almaktadır, Sindirella ve Külkedisi aynı masal fakat iki farklı isim ile bilinmektedir.

1.1 Henzel ile Gretel

Henzel ve Gretel adındaki iki kardeş fakir bir ailenin çocuklarıdır. Babaları ve üvey anneleri tarafından ormanda terk edilmektedir. Yolda ellerine yemeleri için birer parça ekmek verilmiştir, ancak büyük abi olan Henzel yolu geri bulabilmek için ekmeği küçük parçalara bölerek yola atmıştır. Akşam olunca yolu tekrar bulmak için ekmek kırıntılarını aramaya çıkmışlardır fakat kuşlar bunları yediği için bulamamışlardır. Yolu ararken bir cadının şekerleme ve çikolatalardan yapılmış evine denk gelirler.

Eve girince cadı, çocukları yemek için planlar yapar fakat Henzel ve Gretel elinden kurtulmayı başarır ve evlerine geri döner.

1. Wie können wir unsere armen Kinder ernähren, da wir für uns selbst nichts mehr haben? (Hänsel und Gretel, s.120)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Kendimiz için hiçbir şey kalmamışken zavallı çocuklarımızı nasıl besleyebiliriz?

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Kendimize hiçbir şeyimiz kalmamışken zavallı çocuklarımızı nasıl besleyebiliriz?

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Kendimiz için hiçbir şeyimiz olmadığı için fakir çocuklarımızı nasıl besleyebiliriz?

Çevirmen, Kemal Kaya: Kendimize bir şey bulamazken bu zavallı yavrularımızı nasıl besleyeceğiz? (Henzel ile Gretel, s.88)

Tespit: 'Da' bağlacı Türkçeye çevrildiğinde -dığı için, -dığından dolayı anlamını taşımaktadır (Karabulut,Erdem, 2009, s.292). Google, Bing ve çevirmen çevirisinde bu iken olarak doğru çevirmektedir. Yandex bu bağlacı 'olmadığı için' olarak çevirmiş, dığı eki aslında aradığımız bir ek fakat eklenen için kelimesi uygun değildir ve bu çeviri de anlam olarak yanlıştır. Çeviri için alternatif bir seçim şu şekilde olabilmektedir; 'Kendimiz için hiçbir şey olmadığı halde, zavallı çocuklarımızı nasıl besleyebiliriz?'. Bu durumda bütün çevirileri hatalı olarak tespit edilmektedir.

2. Wir wollen morgen in aller Frühe die Kinder hinaus in den Wald führen, wo er am dicksten ist: da machen wir ihnen ein Feuer an und geben jedem noch ein Stückchen Brot, dann gehen wir an unsere Arbeit und lassen sie allein. (Hänsel und Gretel, s..120)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Yarın sabahın çok erken saatlerinde çocukları ormanın en yoğun olduğu ormana götürmek istiyoruz: Onları yakıyoruz ve her birine bir parça ekmek veriyoruz, sonra işimize gidip onları yalnız bırakıyoruz.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Yarın çocukları en şişman olduğu ormana çıkarmak istiyoruz: onları bir ateş haline getireceğiz ve her birine bir parça ekmek vereceğiz, sonra işimize gideceğiz ve onları rahat bırakacağız.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): yarın sabah erken saatlerde, çocukları en kalın olduğu ormana götüreceğiz: onlara bir ateş yakacağız ve her birine bir parça ekmek vereceğiz, sonra işimize gideceğiz ve onları yalnız bırakacağız.

Çevirmen, Kemal Kaya: Yarın sabah erkenden çocukları ormanın en sık yerine götürürüz. Önlerine bir ateş yakarız, ellerine birer parça ekmek veririz. Sonra işimize gideriz; onları yalnız başlarına bırakırız. (Henzel ile Gretel, s.88)

Tespit: Bu parçada iki tane "und" bağlacı vardır "ve" anlamı taşımaktadır. Sıralı eylemleri birbirine bağlama görevi ile kullanılmaktadır. Çevirmen bunu virgül ve noktalı virgül ile yapmaktadır. Bu ise sıra cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılmaktadır. İnsan çevirisi en doğru çeviriyi yapmaktadır. Bir diğer bağlaç ise "dann"dır anlam olarak "o zaman, sonra" olduğunu bilmekteyiz. Bu bağlaç bütün çevirilerde doğru olduğu tespit edilmektedir.

3. Aber die armen Kinder dauern mich doch. (Hänsel und Gretel, s. 120)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama zavallı çocuklar benim için yaşıyor.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama zavallı çocuklar beni götürüyor.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama bu zavallı çocuklar beni alacak.

Çevirmen, Kemal Kaya: Fakat zavallı yavrulara acıyorum! (Henzel ile Gretel, s.89)

Tespit: "aber" ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, bu bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

4. Und als die Alten eingeschlafen waren, stand er auf, zog sein Röcklein an, machte die Untertüre auf und schlich sich hinaus. (Hänsel und Gretel, s.121)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ve yaşlılar uyuyakaldığında, ayağa kalktı, küçük paltosunu giydi, alt kapıyı açtı ve sürünerek dışarı çıktı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Yaşlı adam uyuyakalınca ortaya çıktı, küçük kapısını taktı, alt kapıyı açtı ve gizlice dışarı çıktı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve yaşlılar uykuya daldığında, ayağa kalktı, Bornozunu giydi, alt kapıyı açtı ve gizlice dışarı çıktı.

Çevirmen, Kemal Kaya: İhtiyar uykuya dalar dalmaz, Henzel ceketini giymiş yavaşça kapının alt kanadını açmış, dışarı sıvışmış. (Henzel ile Gretel, s.89)

Tespit: "und" cümle başında bütün yapay çeviriler bunu çevirmektedir, ancak "ve" bağlacı ile bir cümleye başlamak Türkçe dil bilgisine uygun olmamaktadır. Çevirmen, bu bağlacı çevirmeyerek doğrusunu yapmaktadır.

"Und" bağlacı ile birlikte kullanılan diğer bağlaç "als" dır. "Als" bağlacı cümlenin bulunduğu yerine göre farklı anlamlar taşımaktadır. Bağlacın ardından özne geldiği için burada "-dığında, -ınca, -mez/-maz, iken" anlamlarını taşımaktadır. Bütün çeviri türleri bunu doğru çevirmektedir.

5. Hänsel bückte sich und steckte so viel in sein Rocktäschlein, als nur hinein wollten. (Hänsel und Gretel, s.121)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Hansel eğildi ve istediği kadarını cebine koydu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Hansel eğildi ve kayasına içeri girmek istediği kadar koydu.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Hansel eğildi ve etek çantasına o kadar çok şey koydu ki, sadece içeri girmek istedi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Henzel eğilmiş, ceketinin cebini bu taşlarla tıka basa doldurmuş. (Henzel ile Gretel, s.89)

Tespit: Bu cümlede "und" bağlacı vardır "ve" anlamı taşımaktadır. Sıralı eylemleri birbirine bağlama görevi ile kullanılmaktadır. Çevirmen bunu virgül yapmaktadır. Bu ise sıra cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılmaktadır. İnsan çevirisi en doğru çeviriyi yapmaktadır.

Bir sonraki bağlaç "so … als" bağlacıdır. "öyle … ki" anlamını taşımaktadır ve bu sadece Yandex çevirisinde tespit edilmektedir.

6. Als der Tag anbrach, noch ehe die Sonne aufgegangen war, kam schon die Frau und weckte die beiden Kinder: (Hänsel und Gretel, s.121)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Gün doğduğunda, güneş doğmadan önce kadın geldi ve iki çocuğu uyandırdı:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Güneş doğmadan önce gün ağarınca kadın geldi ve iki çocuğu uyandırdı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Gün doğmadan önce, Güneş doğmadan önce, kadın geldi ve iki çocuğu uyandırdı:

Çevirmen, Kemal Kaya: Sabahleyin ortalık ağarmaya başlarken kadın gelmiş, çocukları uyandırmış: (Henzel ile Gretel, s.89)

Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı "als" bağlacıdır. "-dığında, iken" gibi anlamlar taşımaktadır. Bu bağlacı çevirmen en doğru şekilde çevirmektedir. "başlar iken" şeklinde çevirmektedir ve iki şeyin aynı süreçte gerçekleştiği anlamını aktarmaktadır. "Und" bağlacı ise sıralı cümleleri bağlamak için kullanılmaktadır, çevirmen bunu çevirmek yerine Türk dili uygun bir şekilde virgül ile aynı anlamı vermektedir. Bu çeviride sadece çevirmenin çevirisi başarılı olduğunu görmekteyiz.

7. Dann gab sie jedem ein Stückchen Brot und sprach: (Hänsel und Gretel, s.121)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Sonra her birine birer parça ekmek verdi ve şöyle dedi:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonra herkese bir parça ekmek verdi ve dedi ki,

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sonra herkese bir parça ekmek verdi ve konuştu.:

Çevirmen, Kemal Kaya: Sonra ellerine birer dilim ekmek vermiş: (Henzel ile Gretel, s.89)

Tespit: Cümlenin bağlacı "dann"dır. Bu bağlaç "o zaman, sonra" anlamlarını taşımaktadır. Çevirilerin hepsi doğru olduğu tespit edilmektedir.

8. Gretel nahm das Brot unter die Schürze, weil Hänsel die Steine in der Tasche hatte. (Hänsel und Gretel, s.121)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Gretel, cebinde taşlar olduğu için ekmeği önlüğünün altına koydu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Gretel ekmeği önlüğün altına aldı çünkü Hansel'in cebinde taşlar vardı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Gretel ekmeği Önlüğün altına aldı Çünkü Hansel taşları cebinde tuttu.

Çevirmen, Kemal Kaya: Gretel ekmekleri göğüslüğünün altına saklamış. Çünkü Henzel'in cepleri taşla doluymuş. (Henzel ile Gretel, s.90)

Tespit: Bu cümlenin bağlacı "weil"dir. Anlam "çünkü, -dığı için" olduğu bilinmektedir ve sebep bildirmekte kullanılmaktadır. Bütün çeviri türleri doğru olduğu tespit edilmektedir.

9. Als sie ein Weilchen gegangen waren, stand Hänsel still und guckte nach dem Haus zurück und tat das wieder und immer wieder. (Hänsel und Gretel, s.121)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Bir süre gittiklerinde Hansel kıpırdamadan durdu ve eve baktı ve bunu defalarca yaptı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Bir süre gittiklerinde Hansel hareketsiz durdu ve eve baktı ve bunu tekrar tekrar yaptı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Bir süre ayrıldıklarında, Hansel hareketsiz durdu ve eve baktı ve tekrar tekrar yaptı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Bir müddet gittikten sonra Henzel durmaya, başını arkaya çevirerek evlerine bakmıya başlamış. (Henzel ile Gretel, s.90)

Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı "als" bağlacıdır. "-dığında, iken" gibi anlamlar taşımaktadır. Bu bağlacı çevirmen "den sonra" şeklinde çevirmektedir. Çevirmen bu şekilde bir zaman boyutu aktarmaktadır. Diğer çevirilerde bu eksiktir, bu nedenle çevirmen çevirisinin doğru olduğu tespit edilmektedir. "Und" bağlacı ise sıralı cümleleri bağlamak için kullanılmaktadır, çevirmen bunu çevirmek yerine Türk dili uygun bir şekilde virgül ile aynı anlamı vermektedir. Bu çeviride sadece çevirmenin çevirisi başarılı olduğunu görmekteyiz.

10. Hänsel aber hatte nicht nach dem Kätzchen gesehen, sondern immer einen von den blanken Kieselsteinen aus seiner Tasche auf den Weg geworfen. (Hänsel und Gretel, s.122)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ancak Hansel yavru kediye bakmamıştı; yolda her zaman cebindeki parlak çakıl taşlarından birini fırlatıyordu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ancak Hansel yavru kediyi aramamış, yolda cebindeki çıplak çakıl taşlarından birini atmıştı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama hansel yavru kediyi aramadı, ama her zaman cebinden çıplak çakıl taşlarından birini attı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Aslına bakılırsa Henzel de kediye bakmıyormuş. Cebindeki parlak çakıl taşlarını birer birer yola bırakıyormuş. (Henzel ile Gretel, s.90)

Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı "aber" çevirmen tarafından "aslına bakılırsa şeklinde çevrilmektedir.

Diğer bağlacı ikili bir bağlaçtır, iki kelimeden oluşan "nicht sondern" bağlacının anlamı ise "sadece değil – aynı zamanda" olmaktadır. Yapay zeka çevirilerinde "sondern" kelimesi ayrı bir şekilde değerlendirildiği için "ama" şeklinde çevrildiği tespit edilmektedir. Çevirmen ise bunu bir ikili bağlaç olduğunu bildiğinden tek doğru çeviriyi yaptığı tespit edilmektedir.

11. Als sie mitten in den Wald gekommen waren, sprach der Vater: <<Nun sammelt Holz, ihr Kinder, ich will eine Feuer anmachen, damit ihr nicht friert. (Hänsel und Gretel, s.122)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ormanın ortasına geldiklerinde, baba dedi ki: << Şimdi odun toplayın çocuklar, donmayasınız diye ateş yakmak istiyorum.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Onlar ormanın ortasına geldiklerinde baba dedi ki: <<Böcek topla çocuklar, ben ateş yakacağım ki donmayabilirsiniz.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ormanın ortasına geldiklerinde, Baba şöyle dedi: "şimdi odun toplayın, küçük çocuklar, bir ateş yakacağım, böylece donmayacaksınız.

Çevirmen, Kemal Kaya: Ormana girdikleri zaman baba: -Haydi bakalım çocuklar, demiş, odun toplamayın. Üşümeyin diye size bir ateş yakayım! (Henzel ile Gretel, s.90)

Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı "als" bağlacıdır. "-dığında, iken" gibi anlamlar taşımaktadır. Buradaki çevirilerin hepsi doğru olduğu tespit edilmektedir, hepsi doğru anlamı aktarmaktadır. Diğer bağlaç ise "damit" bağlacı, "-mek için, diye" anlamlarını taşımaktadır. Bu doğru anlamı sadece çevirmen aktarabilmektedir.

12. Wenn wir fertig sind, kommen wir wieder und holen euch ab. (Hänsel und Gretel, s.123)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): İşimiz bittiğinde geri gelip seni alacağız.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): işimiz bittiğinde, geri gelip seni alacağız.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): İşimiz bittiğinde geri gelip seni alacağız.

Çevirmen, Kemal Kaya: İşimiz bitince gelir, sizleri alıp götürürüz. (Henzel ile Gretel, s.91)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı "wenn", "-dığı zaman; şayet" anlamlarını taşımaktadır. Bu anlamı bütün çevirilerde tespit etmek mümkündür ve hepsi doğru olarak kabul edilmektedir. Bir diğer bağlaç ise "und" bağlacı "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde virgül ile sağlandığı görülmektedir, virgül de aynı anlamı taşıdığı için çeviriler doğru kabul edilmektedir.

13. Und weil sie die Schläge der Holzaxt hörten, so glaubten sie, ihr Vater wäre in der Nähe. (Hänsel und Gretel, s.123)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ve tahta baltanın vurulduğunu duydukları için babalarının yakınlarda olduğunu sandılar.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Tahta baltanın dayaklarını duydukları için babalarının yakınlarda olduğuna inanıyorlardı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve tahta balta Darbelerini duyduklarında, babalarının yakınlarda olduğunu düşündüler.

Çevirmen, Kemal Kaya: Ormandan gelen balta seslerini işittikleri için babalarının yakın bir yerde olduğunu sanmışlar. (Henzel ile Gretel, s.91)

Tespit: "und" cümle başında "Bing" dışında bütün yapay çeviriler bunu çevirmektedir, ancak "ve" bağlacı ile bir cümleye başlamak Türkçe dil bilgisine uygun olmamaktadır. Bu yüzden çevirmenin ve yapay zeka içerisinde sadece "Bing"in çevirisi doğru sayılmaktadır. "Weil" ise için anlamına gelmektedir ve bir sebep belirtirken kullanılmakta olan bir bağlaçtır. "Yandex" burada "-ında" anlamını kullanmaktadır bu hatalı bir çeviridir, diğer çeviriler ve çevirmen doğru bir çeviri yapmaktadır. "So" bağlacı "-dığını, böylece" anlamlarını taşımaktadır. Bu çeviri de bütün çeviri türlerinde doğru olduğu tespit edilmektedir.

14. Es war aber nicht die Holzaxt, es war ein Ast, den er an einen dürren Baum gebunden hatte und den der Wind hin und her schlug. (Hänsel und Gretel, s.123)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama tahta balta değildi, kuru bir ağaca bağladığı ve rüzgarın ileri geri çektiği bir daldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama o tahta balta değildi, kuru bir ağaca bağladığı ve rüzgarın ileri geri söntü bir daldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama ahşap bir balta değildi, kuru bir ağaca bağladığı ve rüzgarın ileri geri çarptığı bir daldı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Halbuki duydukları bu ses balta sesi değilmiş. Bu bir dalmış. Babaları bu dalı kuru bir ağaca bağlamışmış. Rüzgar estikçe dal sallanıyor, ağaca çarptıkça "tak tak" diye sesler çıkarıyormuş. (Henzel ile Gretel, s.91)

Tespit: İlk bağlaç "und" bağlacı "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Çevirmen bu anlamı çevirisinde virgül ile sağlandığı görülmektedir, virgül de aynı anlamı taşıdığı için çeviri

doğru kabul edilmektedir. Yapay zeka çevirisi, dil bilgisi yönünden hatalı olduğu tespit edilmektir.

15. Und als sie so lange gesessen hatten, fielen ihnen die Auge vor Müdigkeit zu, und sie schliefen fest ein. (Hänsel und Gretel, s.123)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Uzun süre oturduklarında gözleri yorgunluktan kapandı ve derin uykuya daldılar.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Uzun süre oturduklarında gözleri yorgunluktan düştü ve uykuya daldılar.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Bu kadar uzun süre oturduklarında, Gözleri yorgunluktan kapandı ve uykuya daldılar.

Çevirmen, Kemal Kaya: Çocuklar uzun müddet oturdukları için uykuları gelmiş, yorgunluktan gözleri kapanmış. İkisi de derin bir uykuya dalmışlar. (Henzel ile Gretel, s.91)

Tespit: Bu cümlede iki "und" bağlacı bulunmaktadır. İlk "und" cümle başında "Yandex" dışında bütün yapay çeviriler bunu çevirmektedir, ancak "ve" bağlacı ile bir cümleye başlamak Türkçe dil bilgisine uygun olmamaktadır. Bu nedenle o "ve" şeklinde çeviriler hatalı olduğu tespit edilmektedir. Cümlenin diğer bağlacı ise "als" bağlacıdır. "-dığında, iken" gibi anlamlar taşımaktadır. Fakat bu cümlede sebep bildirmede kullanılmaktadır. "İçin" çevirisi uygun bir çeviridir ve sadece çevirmenin çevirisi doğru olmaktadır.

16. Als sie endlich erwachten, war es schon finstere Nacht. (Hänsel und Gretel, s.123)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Sonunda uyandıklarında, zaten karanlık bir geceydi.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonunda uyandıklarında, zaten karanlık bir geceydi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sonunda uyandıklarında, zaten karanlık bir geceydi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Uyandıkları zaman ortalık kapkaranlıkmış. Gece olmuş. (Henzel ile Gretel, s.91)

Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı “als” bağlacıdır. “-dığında, iken” gibi anlamlar taşımaktadır. Çevirilerin hepsi bu anlamı taşımaktadır ve doğru olduğu tespit edilmektedir.

17. Hänsel aber tröstete sie: (Hänsel und Gretel, s.123)
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Hansel onu teselli etti:
Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ancak Hansel onu teselli etti:
Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama hansel onu teselli etti:
Çevirmen, Kemal Kaya: Fakat Henzel onu yatıştırmaya çalışıyor; (Henzel ile Gretel, s.91)
Tespit: “aber” ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, bu Google dışında bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

18. Wart nur ein Weilchen, bis der Mond aufgegangen ist, dann wollen wir den Weg schon finden. (Hänsel und Gretel, s.123)
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ay yükselene kadar bir süre bekleyin, sonra yolu bulacağız.
Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Bir süre sonra, ay yükselene kadar, yolu bulmak istiyoruz.
Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ay doğana kadar bir süre bekle, o zaman yolu bulacağız.
Çevirmen, Kemal Kaya: Ay doğuncaya kadar bekle.. Ondan sonra yolumuzu buluruz, diyormuş. (Henzel ile Gretel, s.91)
Tespit: Bu cümlenin bağlacı “dann”dır, “-o zaman; sonra” anlamlarını taşımaktadır. “Bing” dışında bütün çevirilerin doğru olduğu tespit edilmektedir.

19. Und als der volle Mond aufgestiegen war, so nahm Hänsel sein Schwesterchen an der Hand und ging den Kieselsteinen nach, die schimmerten wie neugeschlagene Batzen und zeigten ihnen den Weg. (Hänsel und Gretel, s.123)
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ve dolunay yükseldiğinde, Hansel küçük kız kardeşini elinden tuttu ve yeni kesilmiş topaklar gibi parıldayan ve onlara yolu gösteren çakılların peşinden gitti.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Dolunay yükselince Hansel, küçük kız kardeşini elinden tuttu ve yeni vurulan yarasalar gibi parıldayan çakıl taşlarının peşine düştü ve onlara yolu gösterdi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve Dolunay yükseldiğinde, Hansel küçük kız kardeşini elinden aldı ve yeni dövülmüş Batzen gibi parıldayan çakıl taşlarını takip etti ve onlara yolu gösterdi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Testekerlek ay gökte yükselince Henzel küçük kızkardeşinin elinden tutmuş; çakıl taşlarına baka baka yürümeye başlamış. Bunlar, yeni basılmış paralar gibi parıldıyor, çocuklara yolu gösteriyorlarmış. (Henzel ile Gretel, s.91)

Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı "als" bağlacıdır. "-dığında, iken" gibi anlamlar taşımaktadır. Çevirilerin hepsi doğru olduğu tespit edilmektedir.

Cümlede iki "und" bağlacı bulunmaktadır. İlk "und" cümle başında, "Bing" dışında bütün yapay çeviriler bunu çevirmektedir, ancak "ve" bağlacı ile bir cümleye başlamak Türkçe dil bilgisine uygun olmamaktadır. Sadece çevirmenin doğru çevirmektedir.

"So" bağlacı ise "böylece" anlamını taşımaktadır. Çevirilerin hiçbirinde bu bağlaç çevrilmemiştir, yalnızca çevirmen bu anlamı aktarmak için noktalı virgül kullanmaktadır.

"wie" bağlacı "gibi" anlamını taşımaktadır, bütün çevirilerde doğru çevrildiği tespit edilmektedir.

20. Sie klopften an die Tür, und als die Frau aufmachte und sah, daß es Hänsel und Gretel war, sprach sie: (Hänsel und Gretel, s.123)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Kapıyı çaldılar ve kadın kapıyı açıp onun Hansel ve Gretel olduğunu görünce şöyle dedi:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Kapıyı çaldılar ve kadın ortaya çıktığında Hansel ve Gretel olduğunu görünce şöyle dedi:

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Kapıyı çaldılar ve kadın açıldı ve Hansel ve Grethel olduğunu gördü ve dedi ki:

Çevirmen, Kemal Kaya: Kapıyı çalmışlar. Kadın kapıyı açıp da karşısında Henzel ile Gretel'i görünce: (Henzel ile Gretel, s.91)

Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı "als" bağlacıdır. "-dığında, iken" gibi anlamlar taşımaktadır. Çevirilerde "olduğunu veya görünce" şeklinde çevrilmiştir. Her ikisi de doğrudur.

Bir diğer bağlaç ise "und" bağlacı "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde virgül ile sağlandığı görülmektedir, virgül de aynı anlamı taşıdığı için çeviriler doğru kabul edilmektedir.

Son bağlaç ise "daß" bağlacıdır, "ki, dığında" anlamlarını taşımaktadır. Çeviriler "görünce" şeklinde çevirmektedir ve bu doğru anlamı cümleye katmaktadır, fakat "Yandex" bu bağlacı çevirmemiştir.

21. Ihr bösen Kinder, was habt ihr so lange im Wald geschlafen; wir haben geglaubt, ihr wolltet gar noch einen Tag von Morgens bis Abend, aber sie kamen aus dem Wald nicht heraus und waren so hungrig, denn sie hatten nichts als die paar Beeren, die auf der Erde standen. (Hänsel und Gretel, s.123)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Siz kötü çocuklar, ormanda bu kadar uzun süre ne uyudunuz? sabahtan akşama bir gün daha istediğini sanıyorduk, ama ormandan çıkamadılar ve çok açlardı çünkü yerdeki birkaç böğürtlen dışında hiçbir şeyleri yoktu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sizi kötü çocuklar, uzun zamandır ormanda ne uyuyorsunuz; Sabahtan akşama kadar bir gün daha istediğinizi sandık, ama ormandan çıkmadılar ve çok açtılar, çünkü yeryüzünde duran birkaç meyveden başka bir şey yoktu.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Siz kötü çocuklar, ormanda neden bu kadar uzun süre uyudunuz? sabahtan akşama kadar bir gün daha istediğinize inandık, ama ormandan çıkmadılar ve çok açtılar, çünkü yeryüzünde duran birkaç meyveden başka bir şey yoktu.

Çevirmen, Kemal Kaya: Sizi yezit çocuklar sizi, demiş, bu vakte kadar ormanda işiniz neydi bakayım?.. Artık sizi dönmeyecek sanmıştık. (Henzel ile Gretel, s.92)

Tespit: İlk bağlaç “aber” “ama, lakin, ancak, fakat” gibi anlamlar taşımaktadır, bu bütün çevirilerde bu şekilde çevrilmiştir, yalnızca çevirmen bunu “artık” anlamında çevirmektedir. Anlam açısından baktığımızda en uygun kelime “artık”tır, “ama” şeklindeki kullanım anlamı bozmaktadır. Bir diğer bağlaç ise “und” bağlacı “ve” anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu bağlacın olduğu kısmı çevirmen çevirmemektedir. Bu nedenle karşılaştırma yapmak mümkün değildir. “denn” bağlacı ise “çünkü” anlamını taşımaktadır ve çevirmen dışında bütün çevirilerde doğru çeviri tespit edilmektedir.

22. Und weil sie so müde waren, daß die Beine sie nicht mehr tragen wollten, so legten sie sich unter einen Baum und schliefen ein. (Hänsel und Gretel, s.126)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ve bacakları artık onları taşıyamayacak kadar yorgun oldukları için bir ağacın altına uzanıp uykuya daldılar.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Bacakları artık taşımayacak kadar yorgun oldukları için bir ağacın altına uzandılar ve uykuya daldılar.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve yorgun oldukları için, bacakları artık onları taşımak istemedikleri için, bir ağacın altına uzandılar ve uykuya daldılar.

Çevirmen, Kemal Kaya: Çok yorgun oldukları için yürüyecek halleri de kalmamışmış. Bir ağacın altına uzanmışlar, uykuya dalmışlar. (Henzel ile Gretel, s.94)

Tespit: Bu cümlede iki “und” bağlacı bulunmaktadır. İlk “und” cümle başında bütün yapay çeviriler bunu çevirmektedir, ancak “ve” bağlacı ile bir cümleye başlamak Türkçe dil bilgisine uygun olmamaktadır. İkinci “und” ise sıralı bir eylemi birbirinden ayırmak için kullanmaktadır, bunu çevirmek yerine virgül kullanımı daha uygundur. Çevirmen burada doğru çeviriyi yapmaktadır. “weil” bağlacı ise “için, çünkü” anlamını taşımaktadır ve bütün çevirilerde doğru çevrilmektedir.

Bu parçanın son bağlacı ise “so … dass”dır anlamları ise “-ecek kadar” olduğu bilinmektedir. Bu bağlacı Google ve Bing dışında doğru çevirisi tespit edilmemektedir.

23. Nun war’s schon der dritte Morgen, daß sie ihres Vaters Haus verlassen hatten. (Hänsel und Gretel, s.126)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Artık babalarının evini terk ettikleri üçüncü sabahtı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Babalarının evinden çıktıkları üçüncü sabahtı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Şimdi üçüncü sabah, babalarının evinden ayrıldılar.

Çevirmen, Kemal Kaya: Çocukların baba evinden ayrıldıkları üç gün olmuş. (Henzel ile Gretel, s.94)

Tespit: Bu parçanın bağlacı ise “dass”dır anlamları ise “ki, -erek” olduğu bilinmektedir. Çevirmen “ayrıldıkları” kelimesiyle bu anlamı cümleye katmaktadır. Tek doğru anlamı taşıyan cümle çevirmenin cümlesi olduğu görülmektedir.

24. Sie fingen wieder an zu gehen, aber sie gerieten immer tiefer in den Wald, und wenn nicht bald Hilfe kam, so mußten sie verschmachten. (Hänsel und Gretel, s.126)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Yeniden yürümeye başladılar, ama ormanın derinliklerine gittiler ve yardım hemen gelmezse, yok olacaklardı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Tekrar gitmeye başladılar, ancak ormanın derinliklerine indiler ve yardım yakında gelmezse, bayılmak zorunda kalacaklardı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Tekrar yürümeye başladılar, ama ormana daha derine indiler ve yakında Yardım gelmezse, bayılmak zorunda kaldılar.

Çevirmen, Kemal Kaya: Tekrar yürümeye başlamışlar. Fakat gittikçe ormanın daha derin, daha kuytu taraflarına varıyorlarmış. Tez vakitte kendilerine yardım eden bulunmazsa mahvolacaklarmış. (Henzel ile Gretel, s.95)

Tespit: “aber” ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, bu bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir. Bir diğer bağlaç ise “und” bağlacı “ve” anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlamı çevirmen cümleyi bölerek ifade ettiği görülmektedir, bu doğru kabul edilmektedir.

Cümlenin ilk bağlacı “wenn”, “-dığı zaman; şayet” anlamlarını taşımaktadır. Bu anlamı bütün çevirilerde tespit etmek mümkündür ve hepsi doğru olarak kabul edilmektedir.

25. Als es Mittag war, sahen sie ein schönes schneeweißes Vöglein auf einem As sitzen, das sang so schön, daß sie stehenblieben und ihm zuhörten. (Hänsel und Gretel, s.126)
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Öğlen olduğunda, bir asın üzerinde oturan güzel, kar beyazı bir kuş gördüler; o kadar güzel şarkı söyledi ki durup onu dinlediler.
Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Öğlen olduğunda, bir as üzerinde oturan, o kadar güzel şarkı söyleyen güzel bir kar beyazı kuş gördüler ki durup onu dinlediler.
Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Öğlen olunca, bir asın üzerinde oturan güzel, kar beyazı bir kuş gördüler, o kadar güzel şarkı söyledi ki, durup onu dinlediler.
Çevirmen, Kemal Kaya: Öğle vakti bir dal üzerine konmuş güzel, bembeyaz bir kuş görmüşler. Bu kuş o kadar güzel ötüyormuş ki, çocuklar oldukları yerde kalmışlar. Onu dinlemişler. (Henzel ile Gretel, s.95)
Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı “als” bağlacıdır. “-dığında, iken” gibi anlamlar taşımaktadır. Çevirmen bu bağlacı kullanmamaktadır. Diğer çevirilerde bu anlamı karşılayan çeviriler bulunmaktadır.
Ikınci bağlacımız “so … dass”dır anlamları ise “-ecek kadar” olduğu bilinmektedir. Bu anlam bütün çevirilerde bulunmaktadır.
Bir diğer bağlaç ise “und” bağlacı “ve” anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam yapay zeka çevirilerde atlanmıştır, fakat insan çevirisi burada cümleyi iki parçaya bölerek iki cümlenin varlığını ifade etmektedir.

26. Und als es fertig war, schwang es seine Flügel und flog vor ihnen her, und sie gingen ihm nach, bis sie zu einem Häuschen gelangten, auf dessen Dach es sich setzte, und als sie

ganz nah herankamen, so sahen sie, daß das Häuslein aus Brot gebaut war und mit Kuchen gedeckt; aber die Fenster waren von hellem Zukker. (Hänsel und Gretel, s.126)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Bittiğinde kanatlarını salladı ve önlerinde uçtu ve çatısında oturduğu küçük bir eve gelinceye kadar onu takip ettiler ve çok yaklaştıklarında küçük evin ekmekten yapıldığını gördüler. ve kekle kaplı; ama pencereler soluk şekerdi.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): İş bitirilince kanatlarını salladı, onlardan önce uçtu, çatısına oturduğu bir eve gelinceye kadar, evin ekmeklerden yapıldığını ve üzerinin kekle kaplandığını gördüler. ama pencereler parlak Zukker'dı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve hazır olduğunda, kanatlarını salladı ve onlardan önce uçtu; ve onu takip ettiler, ta ki çatısında oturduğu küçük bir eve ulaşana kadar; ve çok yaklaştıklarında, evin ekmeğin üzerine inşa edildiğini ve Keklerle kaplı olduğunu gördüler; ama pencereler parlak şekerli idi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kuş ötmesi bitince kanatlarını çırpmış; önlerinden geçmiş. Çocuklar kuşun peşinden gitmişler. Nihayet kuş küçük bir evin önüne varmış, damına konmuş. Çocuklar eve yaklaşınca, bunun ekmeklerden yapılmış olduğunu, çöreklerde örtülü bulunduğunu görmüşler. Evin pencerelerinde cam yerine akide şekerleri varmış. (Henzel ile Gretel, s.95)

Tespit: Bu cümlede birçok “und” bağlacı bulunmaktadır. İlk “und” cümle başında “Yandex” bunu çevirmektedir, ancak “ve” bağlacı ile bir cümleye başlamak Türkçe dil bilgisine uygun olmamaktadır.

Bu cümlenin ilk bağlaçlarından biri “als” bağlacıdır. “-dığında, iken” gibi anlamlar taşımaktadır. Çevirilerin hepsinde bu anlamı karşılayan çeviriler bulunmaktadır.

Parçada bulunan başka bir bağlacımız “dass”dır anlamları ise “ki, -erek” olduğu bilinmektedir. Çevirilerin hepsinde doğru anlamda çeviri bulunmaktadır.

“aber” ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, çevirmen dışında bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

27. Hänsel reichte in die Höhe und brach sich ein wenig vom Dach ab, um zu versuchen, wie es schmeckte, und Gretel stellte sich an die Scheiben und knupperte daran. (Hänsel und Gretel, s.126)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Hansel uzanıp tadı neye benzediğini görmek için biraz çatıyı kırdı ve Gretel camların yanında durup onları kemirdi.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Hansel uzandı ve tadına bakmak için çatıdan biraz koptu ve Gretel pencerelerin üzerinde durdu ve kıvrıldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Hansel ayağa kalktı ve tadı denemek için çatıdan biraz kopardı ve Gretel camların yanında durdu ve ona yapıştı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Henzel uzanmış: tadına bakmak üzere, saçaktan bir parça koparmış. Gretel ise pencereye yaklaşarak camını kırmaya başlamış. (Henzel ile Gretel, s. 95)

Tespit: Bu cümlede birçok "und" bağlacı bulunmaktadır "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Yapay zeka çevirilerde atlanmış veya direkt çevrilmektedir, Fakat insan çevirisi burada noktalama işaretlerini başvurarak, iki nokta üst üste kullanmaktadır ve daha doğal bir yazım yakalamaktadır.

İkinci bağlaç "um zu" ikili bir bağlaç anlamları ise "-mek için, diye" olduğu bilinmektedir. Bu anlamı taşıyan ifadeler çevirilerin tamamında bulunmaktadır.

28. Hänsel, dem das Dach sehr gut schmeckte, riß sich ein großes Stück davon herunter, und Gretel stieß eine ganze runde Fensterscheibe heraus, setzte sich nieder und tat sich wohl damit. (Hänsel und Gretel, s.127)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Çatıyı çok seven Hansel, büyük bir parçasını yırttı ve Gretel, yuvarlak bir pencere camını itip oturdu ve onunla iyi iş çıkardı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Çatıyı çok beğenen Hansel, büyük bir parçasını yırttı ve Gretel yuvarlak bir pencere bölmesini devirdi, oturdu ve muhtemelen yaptı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Çatıyı çok seven hansel, büyük bir parçasını yırttı ve Gretel yuvarlak bir pencere camı çıkardı, oturdu ve onunla rahatladı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Sıcaktan aldığı parça çok hoşuna gittiğ için Henzel iri bir parça daha koparmış. Gretel de pencereden ikinci bir parça daha sökmüş. Yere oturmuş, yemeğe başlamış. (Henzel ile Gretel, s.95)

Tespit: Bir diğer bağlaç ise "und" bağlacı "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Yapay zeka çevirileri bunları olduğu gibi çevirmektedir, fakat Türk dil yapısına uygun değildir. Çevirmen burada parçayı bölerek anlamı taşımaktadır ve daha doğal bir çeviri yakalamaktadır.

29. Hänsel und Gretel erschraken so gewaltig, daß sie fallen ließen, was sie in den Händen hielten. (Hänsel und Gretel, s.128)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Hansel ve Gretel o kadar korktular ki, ellerinde tuttukları şeyi düşürdüler.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Hansel ve Gretel o kadar korkmuşlardı ki ellerinde tuttuklarını düşürdüler.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Hansel ve Grethel o kadar korktular ki, ellerindeki şeyleri düşürdüler.

Çevirmen, Kemal Kaya: Henzel ile Gretel o kadar korkmuşlar ki, ellerindekiler yere düşmüş. (Henzel ile Gretel, s.96)

Tespit: Bu parçanın ilk bağlacı, ikili bağlaç olan "so … daß", anlamı ise "-ecek kadar" olduğu bilinmektedir. Bu anlamı bütün çevirilerde görmek mümkündür.

30. Die Alte hatte sich nur so freundlich angestellt, sie war aber eine böse Hexe, die den Kindern auflauerte, und hatte das Brothäuslein bloß gebaut, um sie herbeizulocken. (Hänsel und Gretel, s.128)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Yaşlı kadın çok arkadaş canlısıydı, ama çocukları bekleyen kötü bir cadıydı ve ekmek evini sadece onları cezbetmek için inşa etmişti.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Yaşlı kadın sadece çok nazikti, ama çocukların içinde gizlenen kötü bir cadıydı ve onu cezbetmek için ekmek evini inşa etmişti.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Yaşlı kadın çok nazik davrandı, ama çocukları pusuya düşüren kötü bir Cadıydı ve sadece onları cezbetmek için küçük bir ekmek evi inşa etti.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kocakarı kendini çocuklara iyi kalbli bir insan olarak göstermiş ama aslında kötülük yapmayı sever bir cadıymış. Çocukları aldatarak eline geçirmiş. Bu ekmekten kulübeyi de, onları avlamak için yaptırmışmış. (Henzel ile Gretel, s.96)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı "aber" ve "ama, lakin, ancak, fakat" gibi anlamlar taşımaktadır, Bu bağlaç bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

Bir diğer bağlaç ise "und" bağlacı "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde "ve" şeklinde çevrildiği görülmektedir, ancak Türk dil yapısına daha uygun olması için çevirmen bunun yerine cümleyi ikiye bölmektedir.

"Um" bağlacı bu parçanın son bağlacı ve "-dığı için" anlamını katmaktadır. Çevirilerinin hepsinde bu anlam yakalanmaktadır.

31. Wenn eins in ihre Gewalt kam, so machte sie es tot, kochte es und aß es, und das war ihr ein Festtag. (Hänsel und Gretel, s.128)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Onun kontrolüne giren bir şey olursa onu öldürür, pişirir, yedi ve bu onun için bir bayramdı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Biri gücüne girdiğinde, onu öldürdü, pişirdi ve yedi ve onun için bir bayram günüydü.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Eğer biri eline geçerse, onu öldürdü, pişirdi ve yedi ve bu onun için bir Şölendi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Eline bir çocuk geçti mi onu öldürür, sonra pişirip yermiş. Böyle günlerde sevincinden bayram yaparmış. (Henzel ile Gretel, s.96)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı "wenn", "-dığı zaman; şayet" anlamlarını taşımaktadır. Çevirilerinin tamamında bu anlam tespit edilmektedir.

"Böyle(ce)" anlamına gelen bağlaç yalnızca çevirmen tarafından çevrilmektedir, diğer çevirilerde bu çeviri tespit edilmemektedir.

Bir diğer bağlaç ise "und" bağlacı "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde "ve" şeklinde çevrildiği görülmektedir, ancak Türk dil yapısına daha uygun olması için çevirmen bunun yerine cümleyi ikiye bölmektedir.

32. Die Hexen haben rote Augen und können nicht weit sehen, aber sie haben eine feine Witterung wie die Tiere und merken's, wenn Menschen herankommen. (Hänsel und Gretel, s.128)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Cadıların gözleri kırmızıdır ve uzağı göremezler, ancak hayvanlar gibi güzel havaları vardır ve insanlar yaklaştıklarında fark ederler.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Cadıların kırmızı gözleri vardır ve uzağı göremezler, ancak hayvanlar gibi güzel havalara sahiptirler ve insanlar geldiğinde bunu fark ederler.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Cadıların kırmızı gözleri var ve uzaklara bakamıyorlar, ama hayvanlar gibi güzel bir havası var ve insanlar yaklaştığında fark ediyorlar.

Çevirmen, Kemal Kaya: Cadıların gözleri kırmızı olur, uzakları göremezler. Fakat hayvanlar gibi çok duygulu olurlar, bir insanın yaklaştığını sezerler. (Henzel ile Gretel, s.96)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı "aber" ve "ama, lakin, ancak, fakat" gibi anlamlar taşımaktadır, Bu bağlaç bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

"wie" bağlacı "gibi" anlamını taşımaktadır, bütün çevirilerde doğru çevrildiği tespit edilmektedir.

Parçanın son bağlacı ise “wenn”, “-dığı zaman; şayet” anlamlarını taşımaktadır, bu bağlacın çevirisi de başarılı bir şekilde bütün çevirilerde bulunmaktadır.

33. Als Hänsel und Gretel in ihre Nähe kamen, da lachte sie boshaft und sprach höhnisch:
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Hansel ve Gretel yanına geldiklerinde kötü niyetli bir şekilde güldü ve küçümseyici bir tavırla konuştu: (Hänsel und Gretel, s.128)
Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Hansel ve Gretel yanına yaklaştıklarında, acımasızca güldü ve alaycı bir şekilde şöyle dedi:
Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Hansel ve Gretel ona yaklaştığında, kötü bir şekilde güldü ve alaycı bir şekilde konuştu:
Çevirmen, Kemal Kaya: Henzel ile Gretel de eve yaklaştıkları zaman cadı kötü gülmüş: (Henzel ile Gretel, s.96)
Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı “als” bağlacıdır. “-dığında, iken” gibi anlamlar taşımaktadır. Bağlaç bütün çevirilerde doğru bir şekilde yer almaktadır.
Bir diğer bağlaç ise “und” bağlacı “ve” anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi çevrildiği görülmektedir, fakat ikili isimlerde “ve” yerine “ile” kullanımı dilimizde uygundur. İkinci “und” bağlacında “Google” ve çevirmenin çevirileri dışında olduğu gibi çevrilmektedir fakat burada da çevirisi yerine iki nokta üst üste kullanarak anlam verilmektedir.

34. Frühmorgens, ehe die Kinder erwacht waren, stand sie schon auf, und als sie beide so lieblich ruhen sah, mit den vollen roten Backen, so murmelte sie vor sich hin: (Hänsel und Gretel, s.128-129)
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Sabah erkenden, çocuklar uyanmadan kalktı ve ikisinin de dolgun kırmızı yanaklarıyla çok sevgiyle dinlendiğini görünce kendi kendine mırıldandı:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sabahın erken saatlerinde, çocuklar uyanmadan önce, kalktı ve her ikisinin de çok tatlı bir şekilde dinlendiğini görünce, tam kırmızı yanaklarla, kendi kendine mırıldandı:

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sabahın erken saatlerinde, çocuklar uyanmadan önce, zaten ayağa kalktı ve her ikisinin de çok tatlı bir şekilde dinlendiğini görünce, kırmızı Yanaklarıyla, mırıldandı ve mırıldandı:

Çevirmen, Kemal Kaya: O sabah erkenden, daha çocuklar uyanmadan yataktan kalkmış. Çocukların mışıl mışıl uyuyuşlarını, al al olmuş tombul yanaklarını seyretmiş. Kendi kendine mırıldanmış: (Henzel ile Gretel, s.96)

Tespit: Bir diğer bağlaç ise "und" bağlacı "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde "ve" şeklinde çevrildiği görülmektedir, ancak Türk dil yapısına daha uygun olması için çevirmen bunun yerine cümleyi ikiye bölmektedir.

Bu cümlenin ilk bağlacı "als" bağlacıdır. "-dığında, iken" gibi anlamlar taşımaktadır. Çevirmen bu bağlacı çevirmeyip cümleyi ikiye bölmektedir ve bir anlam kaybına neden olmaktadır. Diğer çevirilerde bu anlam doğru çevrilmektedir.

"Böyle(ce)" anlamına gelen bağlaç "so" çevirisi tespit edilmemektedir.

35. Wenn er fett ist, so will ich ihn essen. (Hänsel und Gretel, s.129)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Şişman ise yerim.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Eğer şişmansa, onu yerim.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Eğer şişmansa, onu yemek istiyorum.

Çevirmen, Kemal Kaya: İyice yağlandıktan sonra onu yiyeceğim. (Henzel ile Gretel, s.97)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı "wenn", "-dığı zaman; şayet" anlamlarını taşımaktadır. Çevirilerde bu anlam doğru aktarılmaktadır.

"Böyle(ce)" anlamına gelen bağlaç "so" çevirisi tespit edilmemektedir.

36. Gretel fing an, bitterlich zu weinen, aber es war alles vergeblich, sie mußte tun, was die böse Hexe verlangte. (Hänsel und Gretel, s.129)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Gretel acı bir şekilde ağlamaya başladı, ama hepsi boşuna, kötü cadının istediğini yapmak zorundaydı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Gretel acı bir şekilde ağlamaya başladı, ama hepsi boşunaydı, kötü cadının istediğini yapmak zorunda kaldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Gretel acı bir şekilde ağlamaya başladı, ama hepsi boşuna, kötü Cadı'nın istediği şeyi yapmak zorunda kaldı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Bunları duyan Gretel acı acı ağlamaya başlamış. Fakat ne yapsa faydasız! Kötü kalbli cadı ne derse yapmak zorundaymış. (Henzel ile Gretel, s.97)

Tespit: “aber” ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, bu bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

37. Nun ward dem armen Hänsel das beste Essen gekocht, aber Gretel bekam nichts als Krebsschalen. (Hänsel und Gretel, s.129)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Şimdi en iyi yemek zavallı Hansel için pişiriliyordu ama Gretel'de yengeç kabukları dışında hiçbir şey yoktu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Şimdi en iyi yemek zavallı Hansel için pişirildi, ama Gretel kanser kaselerinden başka bir şey alamamıştı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Şimdi zavallı Hansel için en iyi yemek pişirildi, ama Gretel'e kanser kabuğundan başka bir şey verilmedi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Zavallı Henzel’e en güzel yemekler pişiriliyormuş. Fakat cadı Gretel’e yengeç kabuklarından başka bir şey vermiyormuş. (Henzel ile Gretel, s.97)

Tespit: “aber” ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, bu bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

38. Hänsel, streck deine Finger heraus, damit ich fühle, ob du bald fett bist. (Hänsel und Gretel, s.129)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Hansel, parmaklarını uzat ki yakında şişman olup olmayacağını hissedebileyim.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Hansel, parmaklarını uzat ki yakında şişmanlayıp şişmanlamayacaksını hissedebilmem için.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Hansel, parmaklarını uzat da yakında şişmanlayacağını hissedeyim.

Çevirmen, Kemal Kaya: Henzel, parmağını dışarı çıkar bakayım; semirdin mi, semirdin mi diye sesleniyormuş. (Henzel ile Gretel, s.97)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı "damit" ise "-mek için, diye" anlamlarını taşımaktadır. Bu doğru anlamı sadece yapay zeka çevirilerinde görmekteyiz.

Bir sonraki bağlaç ise "ob" ve "-medip, -madığı" anlamlarını taşımaktadır. Bu bağlacın çevirisini çevirmen yapmamıştır, fakat diğer çevirilerde "Google ve Bing"de doğru çeviri tespit edilmektedir.

39. Hänsel steckte ihr aber ein Knöchlein heraus, und die Alte, die trübe Augen hatte, konnte es nicht sehen und meinte, es wären Hänsels Finger, und verwunderte sich, daß er gar nicht fett werden wollte. (Hänsel und Gretel, s.129)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Hansel ona küçük bir kemik koydu ve gözleri bulanık olan yaşlı kadın onu göremedi ve onun Hansel'in parmakları olduğunu söyledi ve hiç şişmanlamak istemediğine şaşırdı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ancak Hansel onun için bir yumru çıkardı ve gözleri bulanık olan yaşlı kadın bunu göremedi ve hansel'in parmakları olduğunu düşündü ve hiç şişmanlamak istemediği için hayrete düştü.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama hansel ona küçük bir ayak bileği koydu ve gözleri bulanık olan yaşlı kadın onu göremedi ve Hansel'in parmakları olduğunu düşündü ve şişmanlamak istemediğine hayret etti.

Çevirmen, Kemal Kaya: Fakat Henzel kümesin deliğinden bir kemik parçası uzatıyor, gözleri bulanık gören kocakarı bunu Henzel'in parmağı sanıyormuş. Çocuğun bir türlü yağlanmadığını görerek şaşıyormuş. (Henzel ile Gretel, s.97)

Tespit: İlk bağlaç "aber" "ama, lakin, ancak, fakat" gibi anlamlar taşımaktadır, bu bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

Bir diğer bağlaç ise "und" bağlacı "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde "ve" ile sağlanmaktadır, fakat çevirmen dilimize uygun ve daha doğal bir çeviri için virgül ile bu anlamı sağlamaktadır.

Parçada bulunan başka bir bağlacımız "dass"dır anlamları ise "ki, -erek" olduğu bilinmektedir. Sadece çevirmenin çevirisinde doğru anlamda çeviri bulunmaktadır.

40. Als vier Wochen herum waren und Hänsel immer mager blieb, da übernahm sie die Ungeduld, und sie wollte nicht länger warten. (Hänsel und Gretel, s.129)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Dört hafta geçtiğinde ve Hansel her zaman zayıf olduğunda sabırsızlığı yerini aldı ve daha fazla beklemek istemedi.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Dört hafta etraftayken ve Hansel her zaman zayıf olduğunda, sabırsızlığı üstlendi ve daha fazla beklemek istemedi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Dört hafta boyunca ve Hansel her zaman zayıf kaldığında, Sabırsızlığı devraldı ve daha fazla beklemek istemedi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Aradan dört hafta geçtiği halde Henzel kendisini hâlâ zayıf gösterince cadının sabrı tükenmiş. Artık daha fazla beklemek istemiyormuş. Bir sabah kıza seslenmiş: (Henzel ile Gretel, s.97)

Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı “als” bağlacıdır. “-dığında, iken” gibi anlamlar taşımaktadır. Sadece “Google” ve çevirmen doğru çevirmektedir.

Bir diğer bağlaç ise “und” bağlacı “ve” anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Çevirmen bunu çevirmeyerek cümleyi bölerek daha doğal bir çeviri yapmaktadır ve anlam kaybını yol açmamaktadır.

“Da” bağlacı ise “-dığında, -ınca” anlamlarını taşımaktadır. Bütün çevirilerde bu anlamın yakalandığı tespit edilmektedir ve doğrudur.

41. Ach, wie jammerte das arme Schwesterchen, als es das Wasser tragen mußte, und wie flossen ihm die Tränen über die Backen herunter! (Hänsel und Gretel, s.129)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ah, zavallı kız kardeş suyu taşımak zorunda kaldığında nasıl ağladı ve gözyaşları yanaklarından aşağı aktı!

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Zavallı kız kardeşin suyu taşımak zorunda kaldığında nasıl ağıt yaktığını ve gözyaşlarının yanaklarından nasıl aktığını!

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Oh, zavallı kız kardeşi su taşımak zorunda kaldığında nasıl sızlandı ve gözyaşları yanaklarından nasıl aktı!

Çevirmen, Kemal Kaya: Zavallı kızcağız suyu taşıdıkça içi parça parça oluyormuş. Gözlerinden yaşlar boşanıyor, bu göz yaşları yanaklarından aşağı dökülüyormuş: (Henzel ile Gretel, s.98)

Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı “als” bağlacıdır. “-dığında, iken” gibi anlamlar taşımaktadır. Bu anlam yalnızca yapay zeka çevirilerinde tespit edilmektedir.

Bir diğer bağlaç ise “und” bağlacı “ve” anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlamı çevirmen virgül ile sağlandığı görülmektedir, virgül de aynı anlamı taşıdığı için çeviri doğru kabul edilmektedir.

42. Hätten uns nur die wilden Tiere im Wald gefressen, so wären wir doch zusammen gestorben. (Hänsel und Gretel, s.130)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Keşke ormandaki vahşi hayvanlar bizi yemiş olsaydı, birlikte ölmüş olurduk.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Keşke vahşi hayvanlar bizi ormanda yeseydi, birlikte ölürdük.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Eğer ormandaki vahşi hayvanlar bizi yerse, birlikte ölürdük.

Çevirmen, Kemal Kaya: Ne olurdu, bizi ormandaki yabani hayvanlar yeseydiler de kardeşimle bir arada ölmüş olsaydık!.. (Henzel ile Gretel, s.98)

Tespit: “So” bağlacı bütün çevirilerde doğru çevrilmektedir.

43. Und sieh zu, ob recht eingeheizt ist, damit wir das Brot hineinschießen können. (Hänsel und Gretel, s.130)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): ve düzgün bir şekilde ısıtılıp ısıtılmadığına bakın, böylece ekmeği içeri atabiliriz.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): ve oldukça ısıtılıp ısıtılmadığına bakın, ekmeği içeri atabiliriz.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): ve doğru şekilde ısıtıldığından emin ol, böylece ekmeği fırlatabiliriz.

Çevirmen, Kemal Kaya: Gir içeri bakalım, demiş, fırın iyice ısınmış mı? Ekmekleri sürebilir miyiz? (Henzel ile Gretel, s.98)

Tespit: “Ob” bağlacının anlamı “-medip -madığı”. Bu anlam sadece “Google ve Bing” çevirilerinde tespit edilmektedir.

Diğer bağlaç ise “damit” bağlacı, “-mek için, diye” anlamlarını taşımaktadır. Bu bağlacın çevirisi hiçbir çeviride tespit edilmemektedir.

44. Da gab ihr Gretel einen stoß, daß sie weit hineinfuhr, machte die eiserne Tür zu und schob den Riegel vor. (Hänsel und Gretel, s.130)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Sonra Gretel, içine girebilmesi için onu itti, demir kapıyı kapattı ve sürgüyü itti.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonra Gretel onu sarstı, çok ileri gitti, demir kapıyı kapattı ve çıtayı ileri itti.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sonra Grethel onu itti ve içeri girdi, demir kapıyı kapattı ve mandalı öne doğru itti.

Çevirmen, Kemal Kaya: Bunun üzerine Gretel birdenbire kadının arkasına bir tekme yerleştirmiş, cadıyı fırının içine tıkmış, demirden kapağını kapayıp sürgülemiş. (Henzel ile Gretel, s.99)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı "daß" bağlacıdır, anlamı ise "ki" olduğu bilinmektedir. Bu anlamı hiçbir çeviri vermemektedir.

Bir diğer bağlaç ise "und" bağlacı "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirmenin çevirisinde virgül ile sağlandığı görülmektedir, virgül de aynı anlamı taşıdığı için doğru kabul edilmektedir. Diğer çevirilerde Türk diline uygun olmadığı için doğal bir yapı olmamaktadır.

45. Gretel aber lief schnurstracks zum Hänsel, öffnete sein Ställchen und rief: (Hänsel und Gretel, s.130)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama Gretel doğruca Hansel'e koştu, ahırını açtı ve seslendi:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama Gretel doğruca alaya koştu, tezgahını açtı ve ağladı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama Gretel Hansel'e doğru koştu, Ahırını açtı ve bağırdı.:

Çevirmen, Kemal Kaya: Gretel hemen Henzel'in yanına gitmiş. Kümesin kapısını açıp bağırmış: (Henzel ile Gretel, s.99)

Tespit: İlk bağlaç "aber" "ama, lakin, ancak, fakat" gibi anlamlar taşımaktadır, yapay zeka çevirilerde çevrilmiştir, fakat çevirmen bu bağlacı çevirmemektedir.

Bir diğer bağlaç ise “und” bağlacı “ve” anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Çevirmen bu bağlacı okuma işareti olan, iki nokta üst üste kullanarak daha doğal bir çeviri elde etmektedir. Diğer yapay zeka çevirileri Türk dil yapısına uygun olmayan bir çeviri yapmaktadır.

46. Da sprang Hänsel heraus wie ein Vogel aus dem Käfig, wenn ihm die Türe aufgemacht wird. (Hänsel und Gretel, s.130)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Hansel, kapı onun için açıldığında kafesten bir kuş gibi atladı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonra Hansel, kapı kendisine açıldığında kafesten kuş gibi atladı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sonra Hansel, kapı açıldığında Kafesten bir kuş gibi atladı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Henzel, kapısı açılan kafesten kurtulmuş bir kuş gibi, hemen dışarı fırlamış. (Henzel ile Gretel, s.99)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı “wie”, gibi anlamını taşımaktadır, bütün çevirilerde doğru olduğu tespit edilmektedir. “Wenn”, “-dığı zaman; şayet” anlamlarını taşımaktadır. Yapay zeka bu anlamı taşıyan bir çeviri yapmaktadır ancak, çevirmen bu bağlacı çevirmemektedir.

47. Und weil sie sich nicht mehr zu fürchten brauchten, so gingen sie in das Haus der Hexe hinein, da standen in allen Ecken Kasten mit Perlen und Edelsteinen. (Hänsel und Gretel, s.131)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Artık korkmalarına gerek kalmadığı için cadının evine girdiler, her köşesinde inci ve değerli taşlarla dolu kutular vardı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ve korkacakları bir şey kalmadığı için cadının evine girdiler ve her köşede inci kutuları ve değerli taşlar vardı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve artık korkmadıkları için, cadının evine girdiler ve her köşede inciler ve değerli taşlarla dolu sandıklar vardı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Artık hiçbir şeyden korkuları kalmamış. Cadının evine girmişler. Evin her köşesinde inciler değerli taşlarla dolu sandıklar duruyormuş. (Henzel ile Gretel, s.99)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı "weil"dir, anlamı ise "-dığı için" olmaktadır. Yapay zeka bu bağlacı doğru çevirmekte, çevirmen ise hiç çevirmediği tespit edilmektedir.

Bir diğer bağlaç ise "so", anlamı "böylece" olduğu bilinmektedir. Bu anlamı yapay zeka vermektedir ancak çevirmenin çevirisinde tespit edilmemektedir.

Bu cümlede iki "und" bağlacı bulunmaktadır. İlk "und" cümle başında bütün yapay çeviriler bunu çevirmektedir, ancak "ve" bağlacı ile bir cümleye başlamak Türkçe dil bilgisine uygun olmamaktadır.

48. Aber jetzt wollen wir fort>>, sagte Hänsel, <<damit wir aus dem Hexenwald herauskommen. (Hänsel und Gretel, s.131)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama şimdi gitmek istiyoruz, >> dedi Hansel, << cadı ormanından çıkabilmek için.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama şimdi >> gitmek istiyoruz, dedi Hänsel, <<sünkü cadı ormanından çıkabiliriz.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama şimdi gitmek istiyoruz>>, Hansel dedi, < < böylece Cadı Ormanından çıkabiliriz.

Çevirmen, Kemal Kaya: - Ama şimdi burdan gitmeliyiz; bu cadılar ormanından çıkmalıyız, demiş. (Henzel ile Gretel, s.99)

Tespit: İlk bağlaç "aber" "ama, lakin, ancak, fakat" gibi anlamlar taşımaktadır, bu bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

Diğer bağlaç ise "damit" bağlacı, "-mek için, diye" anlamlarını taşımaktadır. Bu bağlacın anlamını sadece "Google" çevirisi taşımaktadır.

49. aber da schwimmt eine weiße Ente; wenn ich die bitte, so hilft sie uns hinüber. (Hänsel und Gretel, s.131)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): ama yüzen beyaz bir ördek var; Ona sorarsam, geçmemize yardım edecek.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): ama yüzen beyaz bir ördek var; Onlara sorarsam, bize yardım eder.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): ama beyaz bir ördek yüzüyor; eğer ona sorarsam, bize yardım edecek.

Çevirmen, Kemal Kaya: - Ama bak şurada beyaz bir ördek yüzüyor… kendisinden rica edersek bizi karşıya geçiriverir… (Henzel ile Gretel, s.100)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı "wenn", "-dığı zaman; şayet" anlamlarını taşımaktadır. Bu anlamı bütün çevirilerde görmekteyiz.

50. Das tat das gute Tierchen, und als sie glücklich drüben waren und ein Weilchen fortgingen, da kam ihnen der Wald immer bekannter und immer bekannter vor, und endlich erblickten sie von weitem ihres Vaters Haus. (Hänsel und Gretel, s.131)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): İyi küçük hayvan bunu yaptı ve orada mutlu olduklarında ve bir süre uzaklaştıklarında, orman onlara giderek daha tanıdık geldi ve sonunda babalarının evini uzaktan gördüler.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Bu iyi canavar tarafından yapıldı ve orada mutlu olduklarında ve bir süre ayrıldıklarında, orman onlara daha tanıdık geliyordu ve sonunda babalarının evini uzaktan gördüler.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): İyi hayvan bunu yaptı ve orada mutlu olduklarında ve bir süre ayrıldıklarında, Orman onlara daha tanıdık ve daha tanıdık geldi ve sonunda babalarının evini uzaktan gördüler.

Çevirmen, Kemal Kaya: İyi kalbli hayvancık bunu yapmış. İkisi de selâmetle karşıya geçip bir müddet yürüdükten sonra ormanda, geçtikleri yerleri gitgide tanımaya başlamışlar. Nihayet uzaktan babalarının evini görmüşler. (Henzel ile Gretel, s.100)

Tespit: Bu cümlenin ilk bağlacı "als" bağlacıdır. "-dığında, iken" gibi anlamlar taşımaktadır. Bu anlamı ise sadece yapay zekâ çevirilerinde görmekteyiz.

Bir diğer bağlaç ise "und" bağlacı "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde "ve" şeklinde çevrildiği görülmektedir, ancak Türk dil yapısına daha uygun olması için çevirmen bunun yerine cümleyi ikiye bölmektedir ve virgül ile o anlamı vermektedir. Yapay zekâ ise olduğu gibi çevirmektedir.

51. Der Mann hatte keine frohe Stunde gehabt, seitdem er die Kinder im Walde gelassen hatte, die Frau aber war gestorben. (Hänsel und Gretel, s.132)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Adam, çocukları ormanda bıraktığından beri mutlu bir saat geçirmemişti ama kadın ölmüştü.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Adam çocukları ormana bıraktığından beri mutlu bir saat geçirmiş değildi ama kadın ölmüştü.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Adam çocukları ormanda bıraktığından beri mutlu bir saat geçirmedi, ama kadın ölmüştü.

Çevirmen, Kemal Kaya: Zavallı adam, çocuklarını ormanda bırakıp döndüğü günden beri hiç rahat yüzü görmemişmiş. Bu aralık karısı da ölmüşmüş. (Henzel ile Gretel, s.100)

Tespit: Cümlenin bağlacı "seitdem", anlamı "-den beri" olduğu bilinmektedir. Bu anlam bütün çevirilerde doğru bir şekilde tespit edilmektedir.

52. Gretel schüttelte sein Schürchen aus, daß die Perlen und Edelsteine in der Stube herumsprangen, und Hänsel warf eine Handvoll nach der andern aus seiner Tasche dazu. (Hänsel und Gretel, s.132)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Gretel küçük çanağını salladı, böylece inciler ve değerli taşlar odada zıpladı ve Hansel bir avuç dolusu cebinden fırlattı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Gretel önlüğünü salladı, incilerin ve değerli taşların odada zıpladığını ve Hansel'in cebinden birbiri ardına bir avuç attığını söyledi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Grethel elbisesini salladı ve inciler ve değerli taşlar odanın etrafında sıçradı ve Hansel cebinden bir avuç attı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Gretel önlüğünü yere silkelemiş; incilerle değerli taşlar odanın ortasına yayılmışlar. Henzel de cebindekileri avuç avuç boşaltmış. (Henzel ile Gretel, s.100)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı "daß" olmaktadır, anlamları ise "ki, -erek" olduğu bilinmektedir. Çevirilerde bu bağlaçların çevirisi tespit edilmemektedir.

Bir diğer bağlaç ise "und" bağlacı "ve" anlamında, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Çevirmen bunu çevirmeyerek cümleyi bölerek daha doğal bir çeviri yapmaktadır ve anlam kaybını yol açmamaktadır.

1.2 Kırmızı Başlıklı Kız

İkinci olarak ele aldığımız diğer hikâyemiz: Kırmızı başlıklı kız.

Kırmızı başlıklı kızın büyük annesi ormanda bir evde yaşamaktadır ve çok hastalanmıştır. Kırmızı başlıklı kız ona yiyecek götürmek için yola çıkar, yolda bir kurt onu durdurur ve konuşturur. Kurt büyük annenin yerini öğrenir ve kırmızı başlıklı kızdan önce eve gider, büyük anneyi yer.

Kırmızı başlıklı kız eve gelince büyükannede bir tuhaflık fark eder ama kurt olduğunu anlayamaz. Tam kurt kırmızı başlıklı kızı yemeğe kalkıştığında bir avcı olan biteni duyar ve kurtu bayılıtıp büyük anneyi karnından çıkarır.

1. Es war einmal eine kleine, süße Dirne, die hatte jedermann lieb, der sie nur ansah, am allerliebsten aber ihre Großmutter, die wußte gar nicht, was sie alles dem Kinde geben sollte. (Rotkäppchen, s.200)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Bir zamanlar ona bakan herkesi seven tatlı küçük bir fahişe vardı, ama en çok çocuğuna ne vereceğini bile bilmeyen büyükannesini seviyordu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Bir zamanlar sadece ona bakan herkesi seven küçük, tatlı bir hizmetçi varmış, ama en önemlisi çocuğa ne vereceğini bilmeyen büyükannesi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Bir zamanlar, sadece ona bakan herkesi seven küçük, tatlı bir kız vardı, ama en önemlisi, çocuğa ne vereceğini bilmeyen büyükannesi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Vaktiyle küçük, sevimli bir kızcağız varmış. Onu kim görse beğenirmiş. Hele büyük annesi her kesten fazla severmiş. Torununu sevindirmek için neler vereceğini bilemezmiş. (Al başlıklı çocuk, s.25)

Tespit: Cümlenin bağlacı "aber" "ama, lakin, ancak, fakat" gibi anlamlar taşımaktadır, bu çevirmen dışında o şekilde çevrilmektedir. Çevirmen bu bağlacı kullanmak yerine cümleyi bölmektedir. Fakat bu anlamı karşılamadığından, çeviri eksik olduğu tespit edilmektedir.

2. Mach dich auf, bevor es heiß wird, und wenn du hinauskommst, so geh hübsch sittsam und lauf nicht vom Weg ab, sonst fällst du und zerbrichst das Glas, und die Großmutter hat nichts. (Rotkäppchen, s.201)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Havalar ısınmadan kalkın ve dışarı çıktığınızda güzelce yürüyün ve yoldan kaçmayın, yoksa düşüp camı kırarsınız ve büyükannenin hiçbir şeyi olmaz.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Havalar ısınmadan ayağa kalkın ve dışarı çıktığınızda, ahlaklı bir şekilde yürüyün ve yoldan kaçmayın, aksi takdirde düşüp camı kırarsınız ve büyükannenin hiçbir şeyi yoktur.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Isınmadan önce kalkın ve dışarı çıktığınızda, güzel bir şekilde yürüyün ve yoldan kaçmayın, aksi takdirde düşersiniz ve camı kırarsınız ve Büyükannenin hiçbir şeyi yoktur.

Çevirmen, Kemal Kaya: Fazla sıcak basmadan haydi yola çık… Uslu uslu yürü! Yollarda koşma! Sonra düşersin, şişeyi kırarsın. O zaman büyük annen şarapsız kalır. (Al başlıklı çocuk, s.25)

Tespit: "und" cümle başında bütün yapay çeviriler bunu çevirmektedir, ancak "ve" bağlacı ile bir cümleye başlamak Türkçe dil bilgisine uygun olmamaktadır. Çevirmen, bu bağlacı çevirmeyerek doğrusunu yapmaktadır.

Bir sonraki bağlaç "wenn", "-dığı zaman; şayet" anlamlarını taşımaktadır. Bu anlamı bütün yapay zekâ çevirilerde tespit etmek mümkündür ve hepsi doğru olarak kabul edilmektedir. Fakat çevirmen bu bağlacı çevirmeyerek kendi yorumunu eklemektedir, bu yüzden eksik kabul edilmektedir.

"Sonst" bağlacı ise "aksi tadirde, yoksa" anlamlarını taşımaktadır. Bu bağlaç bütün çevirilerde başarılı bir şekilde aktarılmaktadır.

Cümlede iki "und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır ve bu metni anlaşılmaz hale sokmaktadır, çevirmen ise parçayı bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

3. Und wenn du in ihre Stube kommst, so vergiß nicht, guten Morgen zu sagen, und guck nicht erst in alle Ecken herum. (Rotkäppchen, s. 201)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ve onun odasına geldiğinizde günaydın demeyi unutmayın ve önce her köşeye bakmayın.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Odalarına geldiğinizde de günaydın demeyi unutmayın ve her köşeye bakmayın.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve eğer onun odasına gelirsen, Günaydın demeyi unutma ve her köşeye bakma.

Çevirmen, Kemal Kaya: Oraya vardığın zaman <<günaydın>> demeyi de unutma! Hem de içeri girer girmez köşe bucağına bakmaya başlama! (Al başlıklı çocuk, s.25)

Bir sonraki bağlaç "wenn", "-dığı zaman; şayet" anlamlarını taşımaktadır. Bu anlamı Yandex dışında bütün yapay zekâ çevirilerde ve insan çevirisinde tespit etmek mümkündür ve hepsi doğru olarak kabul edilmektedir.

Tespit: "und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

4. Die Großmutter aber wohnte draußen im Wald, eine halbe Stunde vom Dorf. (Rotkäppchen, s. 201)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama büyükanne köyden yarım saat uzakta, ormanda yaşıyordu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama büyükanne köyden yarım saat uzaklıktaki ormanda yaşıyordu.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama Büyükanne köyden yarım saat uzakta ormanda yaşıyordu.

Çevirmen, Kemal Kaya: Büyük annesi, köyden yarım saat uzakta bir ormanda oturuyormuş. (Al başlıklı çocuk, s.25)

Tespit: "aber" ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, bu bağlaç çevirmen dışında bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

5. Rotkäppchen aber wußte nicht, was das für ein böses Tier war, und fürchtete sich nicht vor ihm. (Rotkäppchen, s. 201)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ancak Kırmızı Başlıklı Kız ne tür bir kızgın hayvan olduğunu bilmiyordu ve ondan korkmuyordu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ancak Küçük Kırmızı Başlıklı Kız bunun ne kadar kötü bir canavar olduğunu bilmiyordu ve ondan korkmuyordu.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama küçük Kırmızı Başlıklı Kız bu kötü canavarın ne olduğunu bilmiyordu ve ondan korkmuyordu.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kız bunun ne kadar kötü bir hayvan olduğunu bilmiyormuş. Bunu için ondan korkmamış. (Al başlıklı çocuk, s.25)

Tespit: "aber" ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, bu bağlaç çevirmen dışında bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

"und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

6. Das junge, zarte Ding, das ist ein fetter Bissen, der wird noch besser schmecken als die Alte: du mußt es listig anfangen, damit du beide erschnappst. (Rotkäppchen, s.201)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Genç, şefkatli şey şişman bir ısırıktır, tadı yaşlı kadından bile daha lezzetli olacaktır: ikiniz de onları tutabilmek için kurnazca başlamalısınız.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Genç, narin şey, bu şişman bir ısırık, tadı eskisinden bile daha iyi olacak: her ikisini de yakalamanız için kurnazca başlamalısınız.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Genç, narin şey, bu şişman bir ısırık, eskisinden daha lezzetli olacak: ikisini de yakalamak için kurnazca başlamanız gerekiyor.

Çevirmen, Kemal Kaya: Bu küçük, çıtı pıtı şey yağlıca bir lokma olur… Hem de ihtiyardan daha lezzetlidir. Kurnazca bir işe başlamalısın. Böylelikle ikisini de afiyetle yiyebilirsin. (Al başlıklı çocuk, s.26)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı "damit" ise "-mek için, diye" anlamlarını taşımaktadır. Bu doğru anlamı bütün çevirilerinde görmekteyiz.

7. Da ging er ein Weilchen neben Rottkäpchen her, dann sprach er: (Rotkäppchen, s.202)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Bu yüzden bir süre Rottkäpchen'in yanında yürüdü, sonra şöyle dedi:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonra Kırmızı Kapaklar'ın yanına gitti ve dedi ki,

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sonra bir süre Kırmızı böceğin yanına gitti ve dedi ki:

Çevirmen, Kemal Kaya: Bir müddet küçük kızla beraber yürümüş; sonra: (Al başlıklı çocuk, s.26)

Tespit: Bir diğer bağlaç ise "dann"dır anlam olarak "o zaman, sonra" olduğunu bilmekteyiz. Bu bağlaç bütün çevirilerde doğru olduğu tespit edilmektedir

8. Du gehst ja für dich hin, als wenn du zur Schule gingst, und ist so lustig haußen in dem Wald. (Rotkäppchen, s.202)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Okula gidiyormuş gibi oraya gidersin ve ormanda çok eğlencelisin.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sanki okula gitmişsin gibi kendin için gidiyorsun ve ormanda çok komiksin. Sanki okula gitmişsin gibi kendin için gidiyorsun ve ormanda çok komiksin.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Okula gidiyormuş gibi kendin için gidiyorsun ve ormanda çok eğleniyorsun.

Çevirmen, Kemal Kaya: Sanki okula gidermiş gibi dosdoğru yürüyüp duruyorsun. Burası orman… Her tarafta neşe dolu. (Al başlıklı çocuk, s.26)

Tespit: Bir sonraki bağlaç "wenn", "-dığı zaman; şayet" anlamlarını taşımaktadır. Bu anlamı bütün yapay zekâ çevirilerde tespit etmek mümkündür ve hepsi doğru olarak kabul edilmektedir. Fakat çevirmen bu bağlacı çevirmeyerek kendi yorumunu eklemektedir, bu yüzden eksik kabul edilmektedir.

“und” bağlacı “ve” anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

9. Rotkäppchen schlug die Augen auf, und als es sah, wie die Sonnenstrahlen durch die Bäume hin und her tanzten und alles voll schöner Blumen stand, dachte es: (Rotkäppchen, s.202)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Kırmızı Başlıklı Kız gözlerini açtı ve güneş ışınlarının ağaçların arasında nasıl ileri geri dans ettiğini ve her şeyin güzel çiçeklerle dolduğunu görünce şöyle düşündü:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Küçük Kırmızı Başlıklı Kız gözlerini açtı ve ağaçların arasından ileri geri dans eden güneş ışınlarını görünce ve hepsi güzel çiçeklerle doluyken şöyle düşündü:

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Küçük Kırmızı Başlıklı Kız gözlerini açtı ve güneş ışınlarının ağaçların arasında ileri geri dans ettiğini ve her şeyin güzel çiçeklerle dolu olduğunu görünce düşündü:

Çevirmen, Kemal Kaya: Al başlıklı çocuk gözlerini yukarı kaldırmış. Güneşin yapraklar arasından süzülüşünü, her tarafın güzel çiçeklerle dolu olduğunu görünce, kendi kendine: (Al başlıklı çocuk, s.27)

Tespit: “und” bağlacı “ve” anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

“Als” bağlacı “-dığında, -ınca” anlamlarını taşımaktadır ve çevirilerde doğru tespit edilmektedir.

10. Wenn ich der Großmutter einen frischen Strauß mitbringe, der wird ihr auch Freude machen; es ist so früh am Tag, daß ich doch zu rechter Zeit ankomme, lief vom Wege ab in den Wald hinein und suchte Blumen. (Rotkäppchen, s.202)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Büyükanneme taze bir buket getirirsem o da mutlu olacak; Günün erken saatlerinde doğru zamanda varıyorum, ormanın içine giden patikadan koştum ve çiçek aradım.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Büyükanneme taze bir buket getirirsem, o da ona neşe getirecektir; Günün o kadar erken ki, doğru zamanda geldim, ormana doğru koştum ve çiçek aradım.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Büyükanneme taze bir buket getirirsem, onu da memnun edecektir; günün erken saatlerinde, doğru zamanda geldim, ormana doğru koştum ve Çiçek aradım.

Çevirmen, Kemal Kaya: Şu taze çiçeklerden bir demet toplayıp büyük anneme götürürsem kim bilir ne kadar hoşuna gider? Daha erken… Nasıl olsa çabuk evine varırım! diye düşünmüş. (Al başlıklı çocuk, s.27)

Yoldan ayrılmış, ormanın içine dalmış, çiçek toplamaya koyulmuş.

Tespit: Bir sonraki bağlaç "wenn", "-dığı zaman; şayet" anlamlarını taşımaktadır. Bu anlamı bütün çevirilerde tespit etmek mümkündür ve hepsi doğru olarak kabul edilmektedir.

"so … daß" bağlacı "-ecek kadar" anlamında kullanılmaktadır, sadece Bing tarafından doğru çevrilmektedir.

"und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

11. Und wenn es eine gebrochen hatte, meinte es, weiter hinaus stände eine schönere, und lief darnach und geriet immer tiefer in den Wald hinein. (Rotkäppchen, s.202)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ve eğer birini kırarsa, daha güzel olanın daha uzakta durduğunu, peşinden koştuğunu ve ormanın derinliklerine indiğini söyledi.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ve birini kırdığında, daha güzel birinin daha da öne çıktığını ve peşinden koştuğunu ve ormanın daha derinlerine gittiğini düşündü.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve eğer birini kırdıysa, o zaman daha güzel bir tane olduğunu ve daha sonra koştuğunu ve ormana daha derine indiğini söyledi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kız çiçeklerden birini koparınca öteden daha güzelini görüyor, onu da koparmak istiyormuş. Böylece ormanın daha içi taraflarına doğru gidiyormuş. (Al başlıklı çocuk, s.27)

Tespit: "und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

Bir sonraki bağlaç "wenn", "-dığı zaman; şayet" anlamlarını taşımaktadır. Bu anlamı bütün çevirilerde tespit etmek mümkündür ve hepsi doğru olarak kabul edilmektedir.

12. Der Wolf aber ging geradeswegs nach dem Haus der Großmutter und klopfte an die Türe. (Rotkäppchen, s.202)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama kurt doğruca büyükannesinin evine gitti ve kapıyı çaldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama kurt doğruca büyükannenin evine gitti ve kapıyı çaldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama Kurt büyükannenin evine doğru yürüdü ve kapıyı çaldı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kurt dosdoğru yoldan giderek büyük annenin evine varmış. Kapıyı çalmış, (Al başlıklı çocuk, s.27)

Tespit: "aber" ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, bu bağlaç çevirmen dışında bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

"und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu

gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

13. Dann tat er ihre Kleider an, setzte ihre Haube auf, legte sich in ihr Bett und zog die Vorhänge vor (Rotkäppchen, s.202)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Sonra elbiselerini giydi, kapüşonunu giydi, yatağına uzandı ve perdeleri çekti

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonra elbiselerini giydi, kapüşonunu giydi, yatağına uzandı ve önündeki perdeleri çekti.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sonra Elbiselerini giydi, Kaputunu taktı, yatağına uzandı ve perdeleri çıkardı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Sonra elbiselerini giymiş, başörtüsünü örtmüş, yatağına girmiş, cibinliği kapamış. (Al başlıklı çocuk, s.27)

Tespit: Cümlenin bağlacı "dann"dır. Bu bağlaç "o zaman, sonra" anlamlarını taşımaktadır. Çevirilerin hepsi doğru olduğu tespit edilmektedir.

"und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

14. Rottkäpchen aber war nach den Blumen herumgelaufen, und als es so viel zusammen hatte, daß es keine mehr tragen konnte, fiel ihm die Großmutter wieder ein, und es machte sich auf den Weg zu ihr. (Rotkäppchen, s.203)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama Rottkäpchen etrafta çiçek aramak için koşmuştu ve daha fazla taşıyamayacağı kadar çok şey olduğunda, büyükannesini hatırladı ve ona doğru yürüdü.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama Red-riding çiçekler için etrafta koşturmuştu ve artık dayanamayacak kadar çok şey bir araya geldiğinde büyükannesi ona geri döndü ve o da kendi yolunu çizmişti.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama Kırmızı Başlıklı Kız çiçekler için koşuyordu ve o kadar çok şey vardı ki, artık taşıyamadı, büyükannesi onu hatırladı ve ona doğru yola çıktı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Bu arada al başlıklı çocuk çiçeklerin peşinde dolaşıyormuş. Kucak dolusu çiçek topladıktan sonra aklına büyük annesi gelmiş. Geri dönmüş, yola koyulmuş. (Al başlıklı çocuk, s.28)

Tespit: "aber" ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, bu bağlaç çevirmen dışında bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

"und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

"Als" bağlacı "dığında, ınca" anlamlarını taşımaktadır, bu anlam yalnızca yapay zekada tespit edilmektedir. Yandex ve çevirmen eksik çeviri yapmaktadır.

"so … daß" bağlacı "-ecek kadar" anlamında kullanılmaktadır, sadece Google yapay zeka tarafından doğru çevrilmektedir.

15. Es wunderte sich, daß die Türe aufstand, und wie es in die Stube trat, so kam es ihm so seltsam darin vor, daß es dachte: (Rotkäppchen, s.203-204)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Kapının açık olmasına şaşırdı ve odaya girdiğinde ona o kadar tuhaf geldi ki, şöyle düşündü:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Kapının yükselmesi hayrete düşürdü ve odaya girerken, ona o kadar garip geldi ki şöyle düşündü:

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Kapının yükseldiğini merak etti ve odaya girdiğinde, o kadar garip görünüyordu ki, düşündü:

Çevirmen, Kemal Kaya: Eve gelince kapıları açık görünce şaşırmış. Odaya girince de ortalıkta bir değişiklik görmüş. Kendi kendine: (Al başlıklı çocuk, s.28)

Tespit: “und” bağlacı “ve” anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir

“daß” bağlacı “-ki, için” anlamında kullanılmaktadır ve sadece yapay zeka tarafından doğru çevrilmektedir.

“so … daß” bağlacı “-ecek kadar” anlamında kullanılmaktadır, yapay zeka bunu doğru çevirmektedir.

“und” bağlacı “ve” anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

16. Ei, Großmutter, was hast du für große Ohren!>> - <<Daß ich dich besser hören kann. (Rotkäppchen, s.204)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ah, büyükanne, ne kadar büyük kulakların var! >> - << Seni daha iyi duyabiliyorum.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Yumurta, büyükanne, ne kadar büyük kulakların var!>> - <<Bu seni daha iyi duyabiliyorum.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Büyükanne, ne büyük kulakların var!> > - <<Seni daha iyi duyabiliyorum.

Çevirmen, Kemal Kaya: Aman büyük anneciğim, kulakların niçin bu kadar kocaman? Sesini daha iyi işitmek için yavrum. (Al başlıklı çocuk, s.28)

Tespit: “daß” bağlacı “-ki, için” anlamında kullanılmaktadır ve sadece çevirmen tarafından doğru çevrilmektedir.

17. Ei, Großmutter, was hast du für große Augen!>> - Daß ich dich besser sehen kann. (Rotkäppchen, s.204)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Oh, büyükanne, ne kadar büyük gözlerin var! >> - Seni daha iyi görebildiğim için.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Yumurta, büyükanne, ne kadar büyük gözlerin var!>> - seni daha iyi görebiliyorum.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Büyükanne, ne kadar büyük gözlerin var!> > - Seni daha iyi görebileceğimi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Ya gözlerin neden bu kadar iri? Seni daha iyi görmek için yavrum! (Al başlıklı çocuk, s.28)

Tespit: "daß" bağlacı "-ki, için" anlamında kullanılmaktadır ve sadece çevirmen ve Google tarafından doğru çevrilmektedir.

18. Ei, Großmutter, was hast du für große Hände!>> - <<Daß ich dich besser packen kann. (Rotkäppchen, s.204)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ah, büyükanne, ne kadar büyük ellerin var! >> - << Seni daha iyi kavrayabileceğim.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Yumurta, büyükanne, ne büyük ellerin var!>> - <<Bu seni daha iyi paketleyebilirim.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Büyükanne, ne kadar büyük Ellerin var!> > - <<Seni daha iyi yakalayabileceğimi.

Çevirmen, Kemal Kaya: E, ellerin neden o kadar büyük? Seni daha iyi kucaklamak için yavrum! (Al başlıklı çocuk, s.28)

Tespit: "daß" bağlacı "-ki, için" anlamında kullanılmaktadır ve sadece çevirmen tarafından doğru çevrilmektedir.

19. Aber, Großmutter, was hast du für ein entsetzlich große Maul! (Rotkäppchen, s.205)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama büyükanne, ne kadar büyük bir ağzın var!

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama büyükanne, ne kadar korkunç bir ağzın var!

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama Büyükanne, ne kadar büyük bir Ağzın var!

Çevirmen, Kemal Kaya: Peki, ya ağzın neden bu kadar kocaman, böyle korkunç? (Al başlıklı çocuk, s.28)

Tespit: "aber" ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, çevirmen "peki, ya" olarak çevirmektedir ve cümleye gereken anlamı katmaktadır. Bu bağlaç bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir.

20. Daß ich dich besser fressen kann. (Rotkäppchen, s.205)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Seni daha iyi yiyebilirim.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Seni daha iyi yiyebileceğimi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Seni daha iyi yiyebileceğimi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Seni çıtır çıtır yemek için! (Al başlıklı çocuk, s.28)

Tespit: "daß" bağlacı "-ki, için" anlamında kullanılmaktadır ve sadece çevirmen tarafından doğru çevrilmektedir.

21. Kaum hatte der Wolf das gesagt, so tat er einen Satz aus dem Bette und verschlang das arme Rotkäppchen. (Rotkäppchen, s.205)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Kurt bunu söyler söylemez yataktan fırlayıp zavallı Kırmızı Başlıklı Kız yuttu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Kurt bunu söylediği anda yataktan bir cümle kurdu ve zavallı Küçük Kırmızı Başlıklı Kız'ı yuttu.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Kurt bunu söyledikten sonra, yataktan Bir Cümle attı ve zavallı küçük Kırmızı Başlıklı kızı yuttu.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kurt bu son sözü söyler söylemez yataktan fırlamış, zavallı kızcağızı yutuvermiş. (Al başlıklı çocuk, s.28)

Tespit: İlk bağlaç "Kaum-so" anlamı ise "ir-mez"dir. Yandex ve Bing dışında bu anlam bütün çevirilerde doğru çevrilmektedir.

"und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

22. Wie die alte Frau schnarcht, du mußt doch sehen, ob ihr etwas fehlt. (Rotkäppchen, s.205)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Yaşlı kadın nasıl horlarsa, onda bir sorun olup olmadığını görmelisin.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Yaşlı kadın horlarken, bir eksiği olup olmadığını görmelisin.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Yaşlı kadının horlaması, bir şeyi kaçırıp kaçırmadığını görmelisin.

Çevirmen, Kemal Kaya: İhtiyar kadıncağız ne kadar horluyor? Dur gireyim de bakayım. Belki başına bir hal gelmiştir! (Al başlıklı çocuk, s.29)

Tespit: Bu cümlenin bağlacı "ob" ve "-medip, -madığı" anlamlarını taşımaktadır. Bu bağlacın çevirisini çevirmen yapmamıştır, fakat diğer çevirilerde doğru çeviri tespit edilmektedir.

23. Da trat er in die Stube, und wie er vor das Bette kam, so sah er, daß der Wolf darin lag. (Rotkäppchen, s.205)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Böylece odaya girdi ve yatağa geldiğinde kurdun içinde yattığını gördü.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Odaya girdi ve yataktan önce geldiğinde içinde kurdun olduğunu gördü.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sonra odaya girdi ve yatağın önüne geldiğinde, Kurtun içinde yattığını gördü.

Çevirmen, Kemal Kaya: , eve girmiş. Yatağın yanına geldiği zaman içinde kurtun yatmakta olduğunu görmüş: (Al başlıklı çocuk, s.29)

Tespit: "und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

"daß" bağlacı "-ki, için" anlamında kullanılmaktadır, bu anlam çevirilerde tespit edilmemektedir.

24. Nun wollte er seine Büchse anlegen, da fiel ihm ein, der Wolf könnte die Großmutter gefressen haben und sie wäre noch zu retten: schoß nicht, sondern nahm eine Schere und fing an, dem schlafenden Wolf den Bauch aufzuschneiden. (Rotkäppchen, s.205)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Şimdi aklına kurdun büyükannesini yemiş olabileceği ve annesinin kurtarılabileceği anlayınca tüfeğini takmak istedi: ateş etmedi, ancak bir makas aldı ve uyuyan kurdun midesini kesmeye başladı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Şimdi onun canını koymak istedi ve kurdun büyükanneyi yemiş olabileceği ve hala kurtarılabileceği aklına geldi: ateş etmedi, ancak bir makas aldı ve uyuyan kurdun karnını kesmeye başladı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Şimdi kutusunu koymak istedi, bu yüzden Kurtun Büyükannesini yiyebileceğini ve hala kurtarılabileceğini düşündü: kucağına koymadı, ama makas aldı ve uyuyan Kurtun karnını kesmeye başladı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Omuzundan çifteyi almış. Kurtun üzerine sıkacağı sırada aklına büyük anne gelmiş. <<ihtimal kurt onu yutmuştur. Kadıncağızı belki kurtarmak kabil olur>> diye çiftenin tetiğini çekmemiş eline bir makas almış. Uyuyan kurtun karnını yarmaya başlamış. (Al başlıklı çocuk, s.29)

Tespit: "und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

Sonraki bağlaç "nicht sondern" ikili bağlaçtır ve "değil - bilakis" anlamını taşımaktadır. Bu anlamı çevirilerin tamamında tespit etmek mümkündür.

25. Wie er ein paar Schnitte getan hatte, da sah er das rote Käppchen leuchten, und noch ein paar Schnitte, da sprang das Mädchen heraus und rief: (Rotkäppchen, s.205)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Birkaç kesiği yaptıktan sonra kırmızı başlığın parladığını gördü ve birkaç kesik daha çıktı ve kız dışarı çıktı ve seslendi:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Birkaç kesik yaparken, kırmızı kapağın parladığını gördü ve birkaç kesik daha gördü, sonra kız dışarı atladı ve ağladı,

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Birkaç kesim yaptığında, Kırmızı kapağın parladığını gördü ve birkaç kesim daha yaptı, sonra kız dışarı fırladı ve bağırdı:

Çevirmen, Kemal Kaya: Yarık bir parça büyünce al başlık görünmüş. Bir parça daha yarınca küçük kız dışarı fırlamış: (Al başlıklı çocuk, s.29)

Tespit: "und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

26. Und dann kam die alte Großmutter auch noch lebendig heraus und konnte kaum atmen. (Rotkäppchen, s. 205)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Sonra yaşlı büyükanne canlı çıktı ve güçlükle nefes alabiliyordu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonra yaşlı büyükanne canlı çıktı ve zor nefes aldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve sonra yaşlı Büyükanne canlı çıktı ve zar zor nefes alabiliyordu.

Çevirmen, Kemal Kaya: Arkadan büyük anne de diri diri dışarı çıkmış. Kadıncağız hemen hemen nefes alamayacak bir haldeymiş. (Al başlıklı çocuk, s.29)

Tespit: Bu cümlede iki "und" bağlacı bulunmaktadır. İlk "und" cümle başında bütün yapay çeviriler bunu çevirmektedir, ancak "ve" bağlacı ile bir cümleye başlamak Türkçe dil bilgisine uygun olmamaktadır. "Und" iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

27. Rotkäppchen aber holte geschwind große Steine, damit füllten sie dem Wolf den Leib, und wie er aufwachte, wollte er fortspribgen; aber die Steine waren so schwer, daß er gleich niedersank und sich tot fiel. (Rotkäppchen, s.205)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama Kırmızı Başlıklı Kız, kurdun vücudunu doldurdukları büyük taşları çabucak getirdi ve o uyandığında, fırlatıp gitmek istedi; ama taşlar o kadar ağırdı ki hemen yere düştü ve öldü.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ve Küçük Kırmızı Başlıklı Kız, baş döndürücü bir şekilde büyük taşlar getiriyordu ve kurdun vücudunu doldurdular ve uyandıkça filizlendi; ama taşlar o kadar ağırdı ki hemen yere düşüp öldü.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve küçük Kırmızı Başlıklı Kız hızla büyük taşlar aldı ve Kurtun vücudunu doldurdular; ve uyandığında, dışarı çıkmak istedi; ama taşlar o kadar ağırdı ki, hemen yere düştü ve öldü.

Çevirmen, Kemal Kaya: Al başlıklı çocuk koşup gitmiş, iri taşlar toplayıp getirmiş. Bunları kurtun karnına doldurmuşlar. Kurt uyandığı zaman onları görünce kaçmak istemiş, ama karındaki iri taşlar çok ağırmış. Hemen yere düşüp ölmüş. (Al başlıklı çocuk, s.29)

Tespit: "aber" ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, bu bağlaç Google dışında çevirilerde doğru çevrilmemiştir. Cümlenin ikinci "aber" bağlacı ise bütün çevirilerde doğru çevrilmektedir.

Diğer bağlaç ise "damit" bağlacı, "-mek için, diye" anlamlarını taşımaktadır. Bu bağlacın çevirisi hiçbir çeviride tespit edilmemektedir.

"und" bağlacı "ve" anlamında kullanılmaktadır, iki cümleyi birbirine bağlamak veya sıralı eylemleri, kelimeleri birbirine bağlamak için kullanılmaktadır. Bu anlam çevirilerde olduğu gibi kullanılmaktadır, çevirmen ise parçayı noktayla ve virgül ile bölerek daha anlaşılır bir hale getirmektedir.

"so … daß" bağlacı "-ecek kadar" anlamında kullanılmaktadır, yapay zeka doğru çevirmektedir.

28. Du willst dein Lebtag nicht wieder allein vom Wege ab in den Wald laufen, wenn dir's die Mutter verboten hat. (Rotkäppchen, s.206)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Annen seni yasakladıysa hayatın boyunca ormana giden yolundan tekrar kaçmak istemezsin.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Annen sana yasaklanmışken, hayatını ormana giden yoldan tek başına geçirmek istemezsin.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Annen sana izin vermediyse, hayatının geri kalanında ormana tek başına gitmek istemezsin.

Çevirmen, Kemal Kaya: Bundan sonra bir daha annenin sözünden dışarı çıkmayacaksın. Doğru yoldan ayrılarak, yalnız başına ormanların içinde dolaşmayacaksın! (Al başlıklı çocuk, s.30)

Tespit: Bir sonraki bağlaç "wenn", "-dığı zaman; şayet" anlamlarını taşımaktadır. Bu anlamı bütün yapay zekâ çevirilerde tespit etmek mümkündür ve hepsi doğru olarak kabul edilmektedir. Fakat çevirmen bu bağlacı çevirmeyerek eksik bir çeviri yapmaktadır.

1.3 Külkedisi

Son olarak en çok tanınan hikâyeler arasında üçüncü sırada yer alan hikâye: Külkedisidir.

Külkedisi babası, üvey annesi ve iki üvey kız kardeşle birlikte yaşamaktadır. Bir gün ülkenin prensi, evleneceği kızı bulmak için bir balo düzenler ve bütün genç kızları davet eder.

Külkedisi bu baloya gitmek ister, ancak üvey annesi onu götürmez ve ona ev işi verir. Külkedisi herkes gittikten sonra annesinin mezarının başına gider ve ağlar tam o sırada kuşlar ona güzel bir elbise giydirir ve baloya gönderir.

Baloda prens, külkedisiyle dans eder ve hiç bırakmak istemez ama saat 12 olunca külkedisi dönmek zorunda kalır ve kaçar.

Bu şekilde iki defa daha baloya katılır ve son kaçışında külkedisi ayakkabısını düşürür. Ertesi gün prens bu ayakkabının sahibiyle evlenmek istediğini söyler ve onu bulmak için bütün kapıları gezer ve onu bulur.

Yukarıda bahsetmiş olduğumuz bu üç hikâyeyi orijinal dili, Almancadan alıntılayıp yapay zekâ çevirisi ile çevirip, bağlaçların çevirisi açısından inceleyeceğiz ve çevirmen tarafından çevrilmiş olan eser ile karşılaştırma yapmayı hedeflemekteyiz.

1. Einem reichen Manne, dem wurde seine Frau krank, und als sie fühlte, daß ihr Ende herankam, rief sie ihr einziges Töchterlein zu sich ans Bett und sprach: (Aschenputtel, s.172)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Zengin bir adamın karısı hastalandı ve sonun geldiğini hissettiğinde tek kızını yatağına çağırdı ve şöyle dedi:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Zengin bir adama göre, karısı hastalandı ve sonlarının geldiğini hissettiğinde, tek kızını yatağına çağırdı ve dedi ki,

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Zengin bir adamın karısı hastalandı ve sonunun geldiğini hissettiğinde, tek kızını yatağa çağırdı ve şöyle dedi:

Çevirmen, Kemal Kaya: Zengin bir adamın karısı hastalanmış. Kadın ömrünün sona erdiğini anlayınca biricik kızını yatağının yanına çağırmış: (Kül kedisi, s.77)

Tespit: “Google Çeviri” ve çevirmenin çevirisini kıyasladığımızda bütün bağlaçlar çevrilmiş bu cümlede, fakat çevirmenin çevirisinde uzun tek bir cümle oluşturmak yerine bölerek iki cümle halinde çevrildiği görülmektedir. Bu şekilde olması Türk dilinin yapısına daha uygun ve daha doğal bir çeviriye sebep olmaktadır.

2. << Liebes Kind, bleib fromm und gut, so wird dir der liebe Gott immer beistehen, und ich will vom Himmel auf dich herabblicken und will um dich sein. >> (Aschenputtel, s.172)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): << Sevgili çocuğum, dindar ve iyi ol, böylece Tanrı her zaman senin yanında olacak, ben de sana gökten bakacağım ve etrafınızda olacağım. >>

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): << sevgili çocuğum, dindar ve iyi kal, sevgili Tanrı sana her zaman yardım edecek, ben de sana cennetten tepeden bakacağım ve senin yanında olacağım>>

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sevgili çocuğum, dindar ve iyi kal, böylece Tanrı her zaman sana yardım edecek ve sana cennetten bakacağım ve senin etrafında olacağım.

Çevirmen, Kemal Kaya: Yavrum, demiş, iyi kalbli uslu olursan Allah daima seninle beraber olacaktır. Ben seni cennetten seyredeceğim, seni koruyacağım! (Kül kedisi, s.77)

Tespit: İkinci bağlaç “und” burada “de” şeklinde çevrilmiştir ve anlam bozukluğuna yol açmaktadır. Ayrı yazılan “de” dâhil anlamına gelmektedir.

Çevirmen ise bu anlamları katmak için cümleyi virgül ile veya nokta ile bölmektedir. Bu anlam olarak doğru bir çeviri olarak kabul edilmektedir.

3. Darauf tat sie die Augen zu und verschied. (Aschenputtel, s.172)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Sonra gözlerini kapadı ve vefat etti.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonra gözleri bağlandı ve vefat etti.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sonra gözlerini kapattı ve vefat etti.

Çevirmen, Kemal Kaya: Bunları söyledikten sonra gözlerini kapamış, ölmüş. (Kül kedisi, s.77)

Tespit: Orijinal çeviride ve bağlacı yerine virgül kullanılmaktadır. Türk imla kurallarına göre sıralı cümlelerde virgül kullanılmaktadır*. Makine çevirisinde bağlaç olduğu gibi çevrilmiş, fakat Türkçe dilbilgisine uygun bir çeviri olmamaktadır.

4. Das Mädchen ging jeden Tag hinaus zu dem Grabe der Mutter und weinte und blieb fromm und gut. (Aschenputtel, s.172)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Kız her gün annesinin mezarına çıkıp ağladı, dindar ve iyilik yaptı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Kız her gün annesinin mezarına gitti, ağladı ve dindar ve iyi kaldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Kız her gün annesinin mezarına gitti ve ağladı, dindar ve iyi kaldı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kız her gün annesinin mezarına gider, göz yaşı döker; iyi kalbli, uslu bir kız olmaya çalışırmış. (Kül kedisi, s.77)

Tespit: Makine çevirisi bu cümlede hem anlam olarak hem bağlaç kullanımı bakımından hatalı olduğu gözlenmektedir. Bu cümlemizde yine sıralı eylemler bulunmaktadır dolayısıyla "und" bağlaçlarını "virgül" kullanımı ile çevirmek gerekmektedir.

5. Als der Winter kam, deckte der Schnee ein weißes Tüchlein auf das Grab, und als die Sonne im Frühjahr es wieder herabgezogen hatte, nahm sich der Mann eine andere Frau. (Aschenputtel, s.172)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Kış geldiğinde kar, mezarı beyaz bir mendille kapladı ve ilkbaharda güneş onu tekrar aşağıya çektiğinde adam başka bir kadın aldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Kış geldiğinde, kar mezarın üzerine beyaz bir bez kapladı ve ilkbaharda güneş onu tekrar aşağı çekince, adam başka bir kadını aldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Kış geldiğinde, kar mezarın üzerine beyaz bir bez koydu ve güneş ilkbaharda tekrar indirdiğinde, adam başka bir eş aldı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kış gelince kar, mezarın üzerine beyaz bir örtü örtmüş. İlkbaharda güneş bu kardan örtüyü sıyırıp kaldırdığında sırada adam bir başka kadın almış. (Kül kedisi, s.77)

Tespit: Tercüman çevirisinde cümleyi bölmeyi tercih etmektedir, makine çevirisi "als" ve "und" bağlaçlarını yerinde ve doğru kullanıldığı tespit edilmektedir.

6. Die Frau hatte zwei Töchter mit ins Haus gebracht, die schön und weiß von Angesicht waren, aber garstig und schwarz von Herzen. (Aschenputtel, s.173)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Kadın eve güzel ve yüzü beyaz, ama kalbi çirkin ve siyah olan iki kızı getirmişti.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Kadın eve iki kız getirmişti, yüzü güzel ve beyazdı, ama kalpten süslenmiş ve siyahtı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Kadın, güzel ve yüz beyaz, ama iğrenç ve kalpten siyah olan iki kızı eve getirdi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kadın eve iki kızını da beraber getirmiş. Kızlar görünüşte güzel, beyaz şeylermiş ama kalbleri hem kötü, hem de karaymış. (Kül kedisi, s.77)

Tespit: “die” bağlacı “Google Çeviri” “olan” olarak çevirdiğini görmekteyiz diğer iki yapay zekâ çevirileri bunu yapmamaktadır. İnsan çevirisinde ise “die” bağlacının olduğu noktada cümle ikiye bölünmektedir. Bu durumda yapay zekâ çevirisi daha uygun olduğu tespit edilmektedir.

7. << Seht einmal die stolze Prinzessin, wie sie geputzt ist!>> riefen sie, lachten und führten es in die Küche. (Aschenputtel, s.173)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Sadece gururlu prensese bakın, nasıl giyindiği! >> bağırdılar, güldüler ve onu mutfağa götürdüler.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Onu temizleyen gururlu prensesi görün! >> onu aradı, güldü ve mutfağa götürdü.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Gururlu prensesin nasıl temizlendiğini görün!> > bağırdılar, güldüler ve mutfağa götürdüler.

Çevirmen, Kemal Kaya: Aman şu kurumlu prensese bakın! Ne de süslenmiş! diye alay etmişler. Kızı mutfağa yollamışlar. (Kül kedisi, s.77)

Tespit: “wie” bağlacı yapay zeka çevrilerinde “Yandex” dışında doğru çevirilmiş, bu cümlede “wie” “nasıl da” veya “ne de” şeklinde çevrilmesi doğru olmaktadır ve “ne de” şeklinde olan çeviriyi çevirmenin çevirisinde görmekteyiz. “und” bağlacı sıralı bir cümleyi birbirine bağlamaktadır, bu Türk imla kurallarında göre virgül ile yapılması uygun olmaktadır bu yüzden yapay zekâ çevirileri hatalı çevirmiştir.

8. Wasser tragen, Feuer anmachen, kochen und waschen. (Aschenputtel, s.173)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Su taşımak, ateşi yakmak, kaynatmak ve yıkamak.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Su taşıyın, ateşi açın, kaynatın ve yıkayın.

Yapay Zeka Çeviris (Yandex): Su taşıyın, ateşe koyun, kaynatın ve yıkayın.

Çevirmen, Kemal Kaya: Gün doğmadan kalkar, su taşır, ateşi yakar, yemek pişirir, kirlileri yıkarmış. (Kül kedisi, s.78)

Tespit: Burada yine yapay zekâ çevirilerinden imla hatası ile karşılaşmaktayız. Sıralı bir cümle, Türkçe imla kurallarına göre daima virgül ile ayrılması uygundur.

9. Obendrein taten ihm die Schwestern alles ersinnliche Herzeleid an, verspotteten es und schütteten ihm die Erbsen und Linsen in die Asche, so daß es sitzen und sie wieder auslesen mußte. (Aschenputtel, s.173)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Bunun üzerine kız kardeşler ona hayali gönül yarası yaptılar, onunla alay ettiler ve bezelye ve mercimekleri küllerine attılar, böylece oturup tekrar toplayacaktı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Bunun da ötesinde, kız kardeşler ona tüm düşünceli kalp acılarını çektiler, onunla alay ettiler ve bezelye ve mercimekleri küllerine döktüler, böylece tekrar oturup onları okumak zorunda kaldılar.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Buna ek olarak, Kızkardeşler ona tüm hayali Üzüntüleri yaptılar, onunla alay ettiler ve bezelye ve Mercimekleri Küllerine döktüler, böylece oturmak ve tekrar okumak zorunda kaldılar.

Çevirmen, Kemal Kaya: Üstelik kızkardeşleri ona türlü muziplikler yaparlar. Onunla eğlenirler, küllerin için bezelyeleri, mercimekleri dökerler; kız oturup bunları ayıklarmış. (Kül kedisi, s.78)

Tespit: Yapay zekâ çevirisinde “und” bağlaçları sıralı cümleleri birbirine bağlamaktadır bunların çevirisi virgül ile olması doğru olmaktadır. Bir diğer bağlaç “so … daß”, anlamı ise “-ecek kadar” olduğu bilinmektedir. Bu anlamı çevirilerde tespit etme mümkün değildir.

10. Abends, wenn es sich müdegearbeitet hatte, kam es in kein Bett, sondern mußte sich neben den Herd in die Asche legen. (Aschenputtel, s.173)

Yapay Zeka Çeviri (Google): Akşamları yorulduğunda yatağa gidemiyordu, sobanın yanındaki küllere uzanmak zorunda kalıyordu.

Yapay Zeka Çeviri (Bing): Akşamları, yorgun olduğunda, yatağa gelmedi, küllerin içinde sobanın yanına uzanmak zorunda kaldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Akşam, yorgun olduğunda, yatağa girmedi, ama sobanın yanında küllere uzanmak zorunda kaldı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Akşamları yorgun argın düşünce de ona bir lokma ekmek vermezlermiş. Zavallı kız ocağın başında küllerin yanına uzanıp yatarmış. (Kül kedisi, s.78)

Tespit: "wenn" ve "kein/nicht … sondern" bağlaçlarının çevirisini yapay zekâ ve çevirmen farklı çevirdiği tespit edilmektedir. "wenn" dığında anlamı vermektedir cümleye bu yapay zeka tarafından doğru çevrilmiştir. "kein … sondern" ise olumsuzluğu vurgulayan bir bağlaç olmaktadır. "Yandex" bunun doğru çevirmiştir, çevirmen çevirisinde ise eksik çeviri olduğu tespit edilmektedir.

11. Und weil es darum immer staubig und schmutzig aussah, nannten sie es Aschenputtel. (Aschenputtel, s.173)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ve her zaman tozlu ve kirli göründüğü için ona Külkedisi adını verdiler.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ve her zaman tozlu ve kirli göründüğü için, ona Külkedisi derlerdi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve bu yüzden her zaman tozlu ve kirli görünüyordu, bu yüzden ona Külkedisi dediler.

Çevirmen, Kemal Kaya: Bu yüzden üstü başı her zaman tozlu, kirli olduğu için ona "kül kedisi" lakabını takmışlar. (Kül kedisi, s.78)

Tespit: Türkçe imla kurallarına göre "ve" ile cümle başlamaz, bu yüzden yapay zeka çevirileri hatalıdır. İnsan çevirisi "ve" yerine "Bu yüzden" ifadesini kullanmaktadır. "Weil" bağlacını cümle içerisinde "-dığı için" şeklinde ortak çevrilmiştir, bu çeviri uygundur.

12. Es trug sich zu, daß der Vater einmal in die Messe ziehen wollte; da fragte er die beiden Stieftöchter, was er ihnen mitbringen sollte? (Aschenputtel, s.173)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Öyle oldu ki, baba bir gün ayine gitmek istedi; sonra iki üvey kızına onlar için ne getireceklerini sordu?

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Baba bir kez ayine gitmek istedi; O da iki üvey kızına, onlara ne getireceğini sordu.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Babanın bir gün ayine gitmek istediği ortaya çıktı, bu yüzden iki Üvey kızına onlara ne getirmesi gerektiğini sordu.

Çevirmen, Kemal Kaya: Bir gün babaları panayıra gitmek istemiş. Üvey kızlarına "size ne getireyim" diye sormuş. (Kül kedisi, s.78)

Tespit: "daß" bağlacı "ki, -diği" anlamını taşımaktadır "da" bağlacının karşılığı ise "bu yüzden" olmaktadır.

"Google çeviri"cümlenin ilk bağlacı "daß" için doğru bir çeviri yapmaktadır, fakat "da" bağlacı için noktalı virgül işaretini kullanmaktadır, bu işaret anlam olarak doğru bir çeviri olduğu söylenebilmektedir.

Çevirmen ise bu bağlaçların Türkçe karşılığı kullanmak yerine cümleleri bölmüştür fakat burada anlam kaybına sebep olmaktadır.

13. Als er nach Haus kam, gab er den Stieftöchtern, was sie sich gewünscht hatten, und dem Aschenputtel gab er das Reis von dem Haselbusch. (Aschenputtel, s.174)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Eve döndüğünde üvey kızlara istediklerini verdi ve Külkedisine ela çalılarından pirinç verdi.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Eve geldiğinde, üvey kızlarına istediklerini verdi ve Külkedisi'ne ela çalısının pirincini verdi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Eve geldiğinde, Üvey kızlarına istediklerini verdi ve Cinderella'ya fındık Çalısının Pirincini verdi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Eve gelince üvey kızlarına istedikleri şeyleri vermiş. Kül kedisine de fındıklıktan kopardığı dalı vermiş. (Kül kedisi, s.78)

Tespit: “als” bağlacı “-dığında” anlamını taşımaktadır, çeviriler bu anlamı vermiştir, “was” ise “ne” anlamında ve bir sonraki bahsedilen nesneye işaret etmektedir, bunun çevirisi yapay zeka “istediklerini” şeklinde doğru çevirmiştir çevirmen çevirisinde istedikleri “şeyleri” olarak çevirmektedir. “und” bağlacı burada sıralı cümle olduğu için “ve” şeklinde çevrilmesi yanlıştır.

14. Aschenputtel ging alle Tage dreimal darunter, weinte und betete, und allemal kam ein weißes Vöglein auf den Baum, und wenn es einen Wunsch aussprach, so warf ihm das Vöglein herab, was er sich gewünscht hatte. (Aschenputtel, s.174-175)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Külkedisi günde üç kez onun altına girer, ağlar ve dua eder, her seferinde beyaz bir kuş ağaca çıkar ve dilek dilediğinde küçük kuş dilediğini aşağı atardı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Külkedisi her gün üç kez, ağlayan ve dua ederek aşağı indi ve her beyaz kuş ağacın üzerine geldiğinde, ve eğer bir dileği ifade ederse, kuş istediğini yere attı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Külkedisi her gün üç kez altına girdi, ağladı ve dua etti ve her zaman ağaca beyaz bir kuş geldi ve bir dilek dilediğinde, kuş istediği şeyi ona attı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kül kedisi günde üç defa bu ağacın altına gider, göz yaşlarını akıtarak dua edermiş. Her defasında da bir ak kuş gelip dallara konarmış. Kız bir şey istedi mi, kuş oradan aşağı bunu atarmış. (Kül kedisi, s.79)

Tespit: Bu cümledeki ilk ve ikinci bağlaç “und” olmaktadır Türkçedeki “ve” bağlacını karşılamaktadır. Yapay zeka çevirileri “Bing” ve “Yandex” bu bağlacı olduğu gibi çevirmektedir. Çevirmen çevirisinde her “und” bağlacını çevirmediği görülmektedir, bunun sebebi ise Türkçede sıralı olan cümlelerde her seferinde ve yerine virgül kullanılmaktadır. Bu durumda çevirmen uygun çeviriyi yaptığını söylememiz mümkündür.

“wenn” bağlacı “-dığında” anlamı vermektedir cümleye, çevirmen “her defasında” şeklinde ifade etmektedir bu da anlamı taşıdığından doğru tespit edilmektedir.

Bir sonraki bağlacımız “was” yan cümle oluşturan bir bağlaç olmaktadır. “neyi ki” veya “dığını” şeklinde çevirileri doğru sayılmaktadır. Bu bağlacı çevirmen “bunu” şeklinde çevirmektedir, yapay zeka ve çevirmen tarafından iki farklı türde çevirmiştir fakat her ikisi de uygun olduğu bilinmektedir.

15. Es begab sich aber, daß der König ein Fest anstellte, das drei Tage dauern sollte und wozu alle schönen Jungfrauen im Lande eingeladen wurden, damit sich sein Sohn eine Braut aussuchen möchte. (Aschenputtel, s.175)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ancak kralın, oğlunun bir gelin seçebilmesi için ülkedeki bütün güzel bakirelerin davet edildiği üç gün sürecek bir festival düzenlediği anlaşıldı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ve kralın üç gün sürecek bir ziyafet yaptığı ve dünyanın tüm güzel bakirelerinin davet edildiği, oğlunun bir gelin seçebileceği ortaya çıktı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve öyle oldu ki, Kral üç gün sürecek bir şölen düzenledi ve bu ülkedeki tüm güzel Bakireler, oğlunun bir gelin seçmesi için davet edildi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Günün birinde kral üç gün, üç gece süren bir eğlenti hazırlamış. Bu eğlentiye memleketin bütün güzel kızları davetliymiş. Kralın oğlu bu kızlar arasında bir nişanlı seçecekmiş de ondan… (Kül kedisi, s.79)

Tespit: “Daß” bağlacı yan cümle oluşturan bir bağlaç “-dığı “ anlamını taşımaktadır. Bir diğer bağlaç “damit”tir bu da sonuç cümlesi oluşturan bir bağlaçtır “için” anlamını taşımaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda doğru çeviri tespit edilememiştir. Yapay zeka çevirilerini incelediğimizde kısmen doğru çeviriler bulunmaktadır. İnsan çevirisinde ise bağlaçlara yer verilmeden cümle bölünerek çevrilmiştir.

16. Die zwei Stiefschwestern, als sie hörten, daß sie auch dabei erscheinen sollten, waren guter Dinge, riefen Aschenputtel und sprachen: (Aschenputtel, s.175)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): İki üvey kız kardeş, ortaya çıkmaları gerektiğini duyduklarında iyi bir ruh hali içindeydiler, Sindirella'yı aradılar ve şöyle dediler:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): İki üvey kız kardeş, onların da ortaya çıkacaklarını duyduklarında, cinderella denilen iyi şeylerdi ve şöyle dediler:

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): İki Üvey kız kardeş, orada da görünmeleri gerektiğini duyduklarında, iyi şeyler yaptılar, cinderella'yı çağırdılar ve konuştular:

Çevirmen, Kemal Kaya: İki kızkardeş, kendilerinin bu törende bulunacaklarını duyunca sevinmişler. Hemen kül kedisini çağırmışlar: (Kül kedisi, s.79)

Tespit: “als” bağlacı “dığında” anlamını taşımaktadır “-ince” veya “-ınca” olarak da çevrilmektedir. Buradaki diğer bağlaç “daß” ise yan cümle oluşturarak “dığı” anlamını katmaktadır. Çevirmen yine daha önce de gördüğümüz gibi cümleyi bölmektedir. “als” bağlacını “-ınca” olarak çevirmektedir, “daß” bağlacına “-diğini” olarak yer vermektedir. Bu çeviri yapay zeka çevrileri ile karşılaştırıldığında Türkçe diline daha uygun ve akıcı çevrildiği tespit edilmektedir.

17. Aschenputtel gehorchte, weinte aber, weil es auch gern zum Tanz mitgegangen wäre, und bat die Stiefmutter, sie möchte es ihm erlauben. (Aschenputtel, s.175)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Külkedisi itaat etti, ancak dansa gitmek istediği için ağladı ve üvey annesinden ona izin vermesini istedi.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Külkedisi itaat etti, ancak dansa gitmek istediği için ağladı ve üvey anneden bunu yapmasına izin vermesini istedi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Külkedisi itaat etti, ama ağladı, çünkü dansa gitmek istedi ve Üvey anneden ona izin vermesini istedi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kül kedisi dediklerini yapmış ama ağlaya ağlaya… Çünkü o da eğlentiye gitmek istiyormuş. Üvey annesine gidip yalvarmış, yakarmış, izin istemiş. (Kül kedisi, s.79)

Tespit: Cümledeki ilk bağlaç “aber” “ama, ancak veya fakat” anlamını taşımaktadır. Bütün çevrilerde bu bağlaç doğru kullanılmıştır. Bir sonraki bağlaç ise “weil”dir, “çünkü” anlamında kullanılmaktadır. Bu sadece Yandex ve İnsan çevrisinde bulunmaktadır. Son bağlaç “und” ise İnsan çevirisi tarafından çevrilmemiş, Türkçe dilbilgisine uygun bir şekilde yeni bir cümle ile başlanmmıştır.

18. Als es aber mit Bitten anhielt, sprach sie endlich: (Aschenputtel, s.175)
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama isteklerle durduğunda, sonunda şöyle dedi:
Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama yalvarmalarla sona erince, sonunda dedi ki,
Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama istekler durduğunda, sonunda konuştu:
Çevirmen, Kemal Kaya: Kız durmadan yalvarıp yakarınca: (Kül kedisi, s.79)
Tespit: Cümledeki tek bağlaç “als” “dığında” cümlenin başında kullanılmaktadır, çevirilerin tamamı doğrudur. “Aber” bağlacı, yapay zeka tarafından cümle başına konmaktadır, fakat çevirmen bu çeviriyi eksik bırakmaktadır.

19. Da habe ich dir eine Schüssel Linsen in die Asche geschüttet; wenn du die Linsen in zwei Stunden wieder ausgelesen hast, so sollst du mitgehen. (Aschenputtel, s.175)
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ben de senin için küllere bir kase mercimek döktüm; Lensleri iki saat içinde okursanız, onlarla gitmelisiniz.
Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonra küllerine bir kase mercimek döktüm. Lensleri iki saat içinde tekrar okuduysanız, sizinle birlikte gideceksiniz.
Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Bu yüzden Küllerine Bir kase mercimek döktüm; Mercimekleri iki saat içinde tekrar topladığınızda, onunla birlikte gideceksiniz.
Çevirmen, Kemal Kaya: Bak, bir tencere dolusu bezelyeyi küle döktüm… İki saat içinde bunları ayıklayıp toplarsan eğlentiye gidebilirsin! Demiş. (Kül kedisi, s.79)
Tespit: Cümledeki ilk bağlaç “da” bağlacı bunu tek çeviren ise çevirmendir.

Sonraki bağlaç “wenn” bağlacı ile başlamaktadır “-iken, -ise -dığında, -dığı zaman, -eceği zaman, -ince, -ınca” anlamlarını taşımaktadır ve bir zaman ifade etmektedir. Bu bağlacın çevirisi bütün cümlelerde doğru olduğu görülmektedir.

20. Aber sie sprach: <<Nein, Aschenputtel, du hast keine Kleider und kannst nicht tanzen: du wirst nur ausgelacht. (Aschenputtel, s.176)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama dedi ki: << Hayır, Külkedisi, elbisen yok ve dans edemezsin: sadece gülüyorsun.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama dedi ki, <<Ha, Külkedisi, kıyafetin yok ve dans edemiyorsun: sadece sana gülüniyor.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama dedi ki: Hayır, Külkedisi, Kıyafetlerin yok ve dans edemezsin: sadece gülüyorsun.

Çevirmen, Kemal Kaya: Fakat kadın: - Hayır, kül kedisi, demiş, elbisen yok.. Dans edemezsin. Herkes seninle alay eder. (Kül kedisi, s.80)

Tespit: “aber” ama, lakin, ancak, fakat gibi anlamlar taşımaktadır, bu bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir. “und” bağlacı ise İnsan çevirisi tarafından çevrilmemiştir bunun yerine cümleyi bölmüştür. Diğer çeviriler burada doğru bir çeviri yapmaktadır.

21. Als es nun weinte, sprach sie: (Aschenputtel, s.176)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ağlarken dedi ki:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ağladığında, dedi ki,

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ağlarken, dedi ki:

Çevirmen, Kemal Kaya: Kız ağlayınca: (Kül kedisi, s.80)

Tespit: “als” bağlacı “dığında veya -ince, -anca” anlamını taşıdığından dolayı “Bing” ve İnsan çevirisi tarafından doğru çevrilmiştir.

22. Wenn du mir zwei Schüsseln voll Linsen in einer Stunde aus der Asche reinlesen kannst, so sollst du mitgehen>>, und dachte, das kann es ja nimmermehr. (Aschenputtel, s.176)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Benim için bir saat içinde küllerden iki kase dolusu mercimek okuyabiliyorsan, benimle gelmelisin >> ve düşündüm ki, o asla yapamaz.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Küllerden bir saat içinde bana iki kase dolusu mercimek okuyabiliyorsan, devam etmelisin>> ve asla olmayacağını düşünmelisin.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Eğer bir saat içinde Küllerden iki kase mercimek okuyabilirsen, o zaman onunla gitmelisin ve asla yapamayacağını düşünmelisin.

Çevirmen, Kemal Kaya: - İki tencere dolusu bezelyeyi bir saat içinde küller içinde ayıklayabilirsen gidersin! demiş. Kadın bunları söylerken içinden "nasıl olsa yapamaz!" diye düşünürmüş. (Kül kedisi, s.80)

Tespit: Bu cümle "wenn" bağlacı ile başlamaktadır "-iken, -ise -dığında, -dığı zaman, -eceği zaman, -ince, -ınca" anlamlarını taşımaktadır ve bir zaman ifade etmektedir. Bu bağlacın çevirisi bütün cümlelerde doğru olduğu görülmektedir.

Yapay zekâ çevirisinde "und" bağlaçları sıralı cümleleri birbirine bağlamaktadır bunların çevirisi virgül ile olması doğru olmaktadır.

23. Als sie die zwei Schüsseln Linsen in die Asche geschüttelt hatte, ging das Mädchen durch die Hintertüre nach dem Garten und rief: (Aschenputtel, s.176)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): İki kâse mercimeği küllere savurduğunda, kız arka kapıdan bahçeye çıktı ve seslendi:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): İki kase mercimeği küle çevirince kız arka kapıdan bahçeye doğru gitti ve ağladı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): İki kase mercimeği Küllere salladığında, kız arka kapıdan bahçeye gitti ve bağırdı:

Çevirmen, Kemal Kaya: Kadın iki tencere bezelyeyi küllerin içine boşaltmış. Kız yine arka kapıdan bahçeye çıkmış: (Kül kedisi, s.80)

Tespit: “als” bağlacı “dığında veya -ince, -anca” anlamını taşıdığından dolayı bu anlamı yanızca yapay zeka çevirileri karşılamaktadır.

Yapay zekâ çevirisinde “und” bağlaçları sıralı cümleleri birbirine bağlamaktadır bunların çevirisi virgül ile olması doğru olmaktadır.

24. Da trug das Mädchen die Schüsseln zu der Stiefmutter, freute sich und glaubte, nun dürfte es mit auf die Hochzeit gehen. Aber sie sprach: (Aschenputtel, s.177)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Sonra kız kaseleri üvey anneye taşıdı, mutlu oldu ve şimdi düğüne gidebileceğine inandı. Ama dedi ki:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonra kız kaseleri üvey anneye taşıdı, sevindi ve şimdi düğüne gitmesi gerektiğini düşündü. Ama dedi ki:

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sonra kız Kaseleri Üvey annesine taşıdı, sevindi ve düğüne gidebileceğine inanıyordu. Ama o konuştu:

Çevirmen, Kemal Kaya: Sonra kız tencereleri üvey annesine götürmüş. Artık eğlentiye gidebileceğini umarak seviniyormuş. Fakat kadın: (Kül kedisi, s.81)

Tespit: Cümledeki “und” bağlacı sıralı bir cümle içerisinde kullanıldığı için çevirmen bunu, olması gerektiği gibi çevirmemiştir, diğer bağlaç “aber” ise bütün çevirilerde doğru bir şekilde çevrilmektedir.

25. <<Es hilft dir alles nichts: du kommst nicht mit, denn du hast keine Kleider und kannst nicht tanzen; wir müßten uns deiner schämen.>> (Aschenputtel, s.177)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Sana hiçbir şey yardımcı olmaz: benimle gelmiyorsun çünkü elbisen yok ve dans edemiyorsun; senden utanmalıyız.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Size yardımcı olmuyor: sizinle gelmiyorsunuz, çünkü giysileriniz yok ve dans edemiyorsunuz; Senden utanmalıyız.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Hiçbir şey size yardımcı olmaz: Gelmeyeceksiniz, çünkü kıyafetleriniz yok ve dans edemezsiniz; sizden utanmalıyız.

Çevirmen, Kemal Kaya: Bunların hiçbirinden fayda yok. Gidemezsin… Çünkü elbisen yok, dans edemezsin. Yanımızdayken senden utanırız! (Kül kedisi, s.81)

Tespit: “denn” neden bildiren bir bağlaç, önceki cümleyi kanıtlar ve “çünkü” anlamında kullanılmaktadır. Bütün çeviriler doğru kabul edilmektedir.

“und” bağlacı ise yine sıralı bir cümle olmasından kaynaklı olarak çevrilmemektedir. “und” bağlacınısadece çevirmen doğru bir çevirmektedir.

26. Als nun niemand mehr daheim war, ging Achenputtel zu seiner Mutter Grab unter den Haselbaum und rief: (Aschenputtel, s.178)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Artık evde kimse yokken Achenputtel, fındık ağacının altındaki annesinin mezarına gitti ve bağırdı:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Evde kimse yokken, Achenputtel annesinin mezarına ela ağacının altına gitti ve ağladı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Evde kimse olmadığında, Achenputtel annesinin mezarına fındık ağacının altına gitti ve ağladı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Evde kimseler kalmayınca, kül kedisi, annesinin mezarına fındık ağacının altına girmiş: (Kül kedisi, s.81)

Tespit: “als” bağlacı bu cümlemizde bir zamana işaret etmekte “dığında veya -ince, -anca” anlamını taşıdığımaktadır ve Yandex ve tercüman doğru çevirmektedir.

27. Der Königssohn kam ihm entgegen, nahm es bei der Hand und tanzte mit ihm. Er wollte auch sonst mit niemand tanzen, also daß er ihm die Hand nicht losließ, und wenn ein anderer kam, es aufzufordern, sprach er: (Aschenputtel, s.178)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Kralın oğlu onunla karşılaştı, elinden tuttu ve onunla dans etti. Başka kimseyle dans etmek istemedi, böylece elini bırakmasın ve bir başkası sormaya geldiğinde, dedi ki:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Kralın oğlu onu karşılamaya geldi, elinden tuttu ve onunla dans etti. Ayrıca elini bırakmamak için kimseyle dans etmek istemedi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Kralın oğlu onunla buluşmaya geldi, elinden aldı ve onunla dans etti. Başka kimseyle dans etmek istemedi, böylece elini serbest bırakmadı ve başka biri bunu talep etmeye geldiğinde, dedi ki:

Çevirmen, Kemal Kaya: Prens kıza doğru gelmiş, elinden tutmuş, onunla dans etmiş. Bir daha da kızın elini elinden ayırmamış. Artık kimse ile dans etmek istememiş. Bir başkası gelip de onu dansa kaldırmak isterse; (Kül kedisi, s.82)

Tespit: Cümledeki ilk bağlaç "und" olmaktadır fakat sıralı bir cümle olduğundan Türkçede bu bağlaç yerine virgül kullanılması uygundur. Bu durumda bir tek çevirmenin çevirisi doğru olduğu tespit edilmektedir. Sonraki bağlaçlar ise "also dass" , "also o halde" "dass öyle ki/ ki" olarak çevrilmektedir dilimize." … öyle ki elini bırakmamış" çevirisi bir alternatif olabilirdi, fakat çeviriler buradaki bağlaçları uygun çevirmemektedir. Çevirmen ise çevirmek yerine cümleyi bölmeyi tercih etmektedir. Bu cümlenin son bağlacı ise "und wenn" olmaktadır "ve ne zaman ki/ -dığında" şeklinde çevrilmesi uygun görülmektedir. Yapay zekalar bu bağlaçların çevirisinde daha başarılı olduğu tespit edilmektedir.

28. Der Königssohn aber sprach: <<Ich gehe mit und begleite dich>>, denn er wollte sehen, wem das schöne Mädchen angehörte. (Aschenputtel, s.178)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama prens şöyle dedi: << Seninle geleceğim ve sana eşlik edeceğim >> çünkü güzel kızın kime ait olduğunu görmek istedi.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Kralın oğlu dedi ki, <<>> benimle gidiyorum ve sana eşlik ediyorum>>, çünkü o güzel kızın kime ait olduğunu görmek istedi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve kralın oğlu dedi ki, " seninle geleceğim ve sana eşlik edeceğim, çünkü bu güzel kızın kime ait olduğunu görmek istedi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Fakat prens: - Seninle birlikte geleceğim! demiş. Anlaşılan, kimin kızı olduğunu öğrenmek istiyormuş. (Kül kedisi, s.82)

Tespit: “Aber” bağlacı “ama, fakat, lakin” gibi anlamları taşımaktadır Yapay zekâ (Google) ve çevirmen doğru çevirmektedir. “und” bağlacı ise çevirmen tarafından çevrilmemektedir onun yerine cümleyi eksik bırakmıştır. “denn” bağlacı, “çünkü” anlamını taşımaktadır yapay zekâ burada da doğru çeviri yapmaktadır, çevirmenin çevirisinde bu bağlaç tespit edilememektedir.

29. Sie entwischte ihm aber und sprang in das Taubenhaus. (Aschenputtel, s.178)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama ondan kaçtı ve güvercin evine atladı

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama ondan kaçtı ve güvercin evine atladı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama ondan kaçtı ve güvercin evine atladı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kız bir kolayını bulup oradan sıvışmış, güvercinliğe girmiş. (Kül kedisi, s.82)

Tespit: “aber und” bağlaçları “ama, ve” şelinde çevrilmesi uygundur fakat buradaki cümle yapısı ve anlamdan kaynaklı olarak cümle başında gelmesi gerekmektedir. Türkçe dil yapısına göre bir cümlenin bağlaçla başlaması uygun olmadığı bilinmektedir.

30. Der Alte dachte: sollte es Aschenputtel sein, und sie mußen ihm Axt und Hakken bringen, damit er das Taubenhaus entzweischlagen konnte: (Aschenputtel, s.178)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Yaşlı adam şöyle düşündü: Külkedisi mi olmalı ve güvercin evini ikiye bölmek için ona bir balta ve bir kanca getirmeleri gerekiyordu:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): İhtiyar, Külkedisi olması ve ona bir balta ve hakken getirmeleri gerektiğini düşündü.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Yaşlı adam düşündü: eğer Külkedisi olsaydı ve ona bir balta ve bir Hakken getirmek zorunda kalacaklardı, böylece güvercin evini parçalayabilirdi:

Çevirmen, Kemal Kaya: İhtiyar içinden “sakın bu kız kül kedisi olmasın?” demiş. Güvercinliği yakmak için kazmayla balta getirmiş ama içinde kimseyi bulamamışlar. (Kül kedisi, s.82)

Tespit: “und” bağlacı sıralı bir cümle olmasından kaynaklı olarak virgül ile veya nokta ile bölünmesi daha uygun bulunmaktadır. “damit” bağlacı “yani, demekki, böylece” anlamını taşıyıp bir sonuç belirtmektedir. Çevirmen bu bağlacı “için” ile çevirmiş, cümledeki anlamı etkilememiş ve bozmamıştır. Aynı şekilde Google çeviri de bu şekilde kullanmaktadır ve uygundur.

31. aber es war niemand darin. Und als sie ins Haus kamen, lag Aschenputtel in seinen schmutzigen Kleidern in der Asche, und ein trübes Öllämpchen brannte im Schornstein; (Aschenputtel, s.179)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): ama içinde kimse yoktu. Ve eve geldiklerinde Külkedisi kirli giysilerinin içinde küller içinde yatıyordu ve bacada loş bir kandil yanıyordu;

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama içinde kimse yoktu. Eve geldiklerinde Külkedisi, kirli giysilerini küllerin içine serdi ve bacada yanan bulanık bir yağ lambası vardı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): ama içinde kimse yoktu. Ve eve girdiklerinde, Külkedisi kirli kıyafetleriyle küllerin içinde yatıyordu ve bacada çamurlu bir yağ lambası yanıyordu.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kadınla kızları eve döndükleri zaman kül kedisini kirli elbiseleriyle küller içinde yatar bulmuşlar. Bacanın içinde donuk ışıklı bir yağ lambası yanıyormuş. (Kül kedisi, s.82)

Tespit: “aber” bağlacı cümle başında olmasından ve Türkçede bağlaçla bir cümlenin başlaması uygun olmadığından çevrilmemesi uygundur. “und” bağlacı ise aynı şekilde cümle başındadır ve cümleler “ve” ile başlamaz, bu yüzden bu cümle için “und” bağlacını çevirmeden bırakmak daha uygundur. “als” bağlacı ise “-dığında” anlamını taşımaktadır. Bu bağlaç bütün çevirilerde doğru çevrilmiştir. Son “und” bağlacı ise burada yine sıralı bir cümle olduğundan çevrilmemiştir.

32. Denn Aschenputtel war geschwind aus dem Taubenhaus hinten herabgesprungen und war zu dem Haselbäumchen gelaufen: (Aschenputtel, s.179)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): çünkü Külkedisi arkadaki güvercin evinden hızla aşağı atladı ve fındık ağacına koştu:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Çünkü Külkedisi arkadaki güvercinhaneden aşağı atlayıp ela ağacına koşmuştu:

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): çünkü Külkedisi arkadaki güvercin evinden hızlı bir şekilde atladı ve fındık ağacına koştu.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kül kedisi güvercinliğin arkasından atlayıp kaçmış. Koşa koşa doğru fındık ağacına gitmiş. (Kül kedisi, s.82)

Tespit: "denn" "için. Çünkü" anlamlarında kullanılmaktadır. Bu bağlaç çevirmen tarafından çevrilmemiştir. Önceki cümleyi de inceleyip bakıldığında bu bağlacın kullanılmadığını tespit ediyoruz. Yapay zeka çünkü olarak doğru çevirmektedir, fakat cümlenin bağlamında inceleyebilmek için önceki cümleyle birlikte bakılması daha uygundur.

33. da hatte es die schönen Kleider abgezogen und aufs Grab gelegt, und der Vogel hatte sie wieder weggenommen, und dann hatte es sich in seinem grauen Kittelchen in die Küche zur Asche gesetzt. (Aschenputtel, s.179)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): sonra güzel giysilerini çıkarıp mezara koydu ve kuş onları tekrar götürdü ve sonra mutfaktaki gri önlüğünde kendini küle koydu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Güzel elbiseleri çıkarıp mezarın üzerine sermişti, kuş da onları tekrar götürmüştü.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): sonra güzel kıyafetleri çıkardı ve mezara koydu ve kuş onları tekrar aldı ve sonra gri Önlüğünde küller için mutfağa oturdu.

Çevirmen, Kemal Kaya: Orada güzel elbiseleri çıkarmış, mezarın üzerine koymuş. Kuş da bunları alıp götürmüş. Sonra soluk renkli entarisini giymiş, mutfağa girip küllerin yanına oturmuş. (Kül kedisi, s.82)

Tespit: “und” bağlaçları sıralı cümle olduğundan dolayı çevrilmemiştir, bunun yerine virgül kullanılmaktadır. “dann” bağlacı ise sonra anlamını taşımaktadır, bunu her iki çeviri türü de doğru çevirmektedir.

34. Am andern Tag, als das Fest von neuem anhub und die Eltern und Stiefschwestern wieder fort waren, ging Aschenputtel zu dem Haselbaum und sprach: (Aschenputtel, s.179)
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ertesi gün festival yeniden başladığında, anne babalar ve üvey kardeşler gittiğinde, Külkedisi ela ağacına giderek şöyle dedi:
Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ertesi gün, ziyafet tekrar başlarken ve anne baba ve üvey kız kardeşler tekrar gittiğinde, Külkedisi ela ağacına gitti ve dedi ki,
Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ertesi gün, Bayram yeniden başladığında ve ebeveynler ve Üvey kız kardeşler tekrar ayrıldığında, Külkedisi fındık ağacına gitti ve şöyle dedi:
Çevirmen, Kemal Kaya: Ertesi gün eğlenti tekrar başlayıp da evdekiler gidince, kül kedisi yine fındık ağacına koşmuş; (Kül kedisi, s.82)
Tespit: “als” “-dığında, -ince, -ınca” anlamını taşımaktadır ve bu çeviri de her iki türde doğru çevrilmektedir. “und” bağlaçları ise çevrilmesi yanlış, virgül ile bağlanması uygundur. İnsan çevirisi daha doğru çevirmektedir.

35. Der Königssohn aber hatte gewartet, bis es kam, nahm es gleich bei der Hand und tanzte nur allein mit ihm. (Aschenputtel, s.179)
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama kralın oğlu gelene kadar beklemiş, elinden tutmuş ve onunla tek başına dans etmişti.
Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama kralın oğlu o gelene kadar beklemiş ve elinden tuttu ve sadece onunla dans etti.
Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama Kralın oğlu gelene kadar bekledi, hemen elinden aldı ve onunla yalnız dans etti.

Çevirmen, Kemal Kaya: Prens de o gelinceye kadar beklemişmiş. Hemen elinden tutmuş. Sade onunla dans etmiş. (Kül kedisi, s.83)

Tespit: “aber” bağlacının bu cümlede “fakat prens..” şeklinde çevrilmesi uygundur, bu durumda çevrilerin hepsinin hatalı olduğu tespit edilmektedir.

36. Als es nun Abend war, wollte es fort, und der Königssohn ging ihm nach und wollte sehen, in welches Haus es ging: (Aschenputtel, s.179)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Akşam olduğunda gitmek istedi ve kralın oğlu onun peşinden gitti ve hangi eve gideceğini görmek istedi.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Akşam olduğunda, gitmişti ve kralın oğlu onun peşinden gitti ve hangi eve girdiğini görmek istedi:

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Akşam olunca gitmek istedi, Kralın oğlu da peşinden gitti ve hangi eve gittiğini görmek istedi.:

Çevirmen, Kemal Kaya: Akşam olunca kız gitmek istemiş. Prens peşine takılmış. Hangi eve girdiğini görmek istiyormuş. (Kül kedisi, s.83)

Tespit: “als” bağlacı “-dığında, -ınca, -ince” şeklinde çevrilmektedir. Bu çeviri hepsinde doğru olduğu tespit edilmektedir.

37. aber es sprang ihm fort und in den Garten hinter dem Haus. (Aschenputtel, s.179)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): ama ondan uzağa ve evin arkasındaki bahçeye sıçradı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama ondan uzaklaştı ve evin arkasındaki bahçeye girdi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): ama atladı ve evin arkasındaki bahçeye girdi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Fakat kız yine sıvışmış; evin arkasındaki bahçeye girivermiş. (Kül kedisi, s.83)

Tespit: “aber” bağlacı cümle başında kullanıldığı için “cümle başı bağlacı olan fakat” ile kullanılması uygundur. İnsan çevirisi doğru çevirmektedir.

38. Darin stand ein schöner großer Baum, an dem die herrlichsten Birnen hingen; es kletterte so behend wie ein Eichhörnchen zwischen die Äste, und der Königssohn wußte nicht, wo es hingekommen war. Er wartete aber, bis der Vater kam, und sprach zu ihm: (Aschenputtel, s.180)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): İçinde en güzel armutların asılı olduğu güzel, büyük bir ağaç duruyordu; bir sincap kadar hızlı bir şekilde dalların arasına tırmandı ve prens nereye gittiğini bilmiyordu. Ama baba gelip ona şöyle diyene kadar bekledi:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Orada, üzerine en görkemli armutları asan güzel bir büyük ağaç vardı. Dalların arasına bir sincap kadar hızlı tırmandı ve kralın oğlu nereye gittiğini bilmiyordu. Baba gelene kadar bekledi ve ona dedi ki:

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): İçinde, en güzel Armutların asıldığı güzel bir büyük ağaç vardı; dallar arasında bir sincap gibi hızla tırmandı ve kralın oğlu nereye gittiğini bilmiyordu. Ve baba gelene kadar bekledi ve ona şöyle dedi:

Çevirmen, Kemal Kaya: Bahçede güzel, iri iri ağaç varmış. Üzerindeki nefis armutlar sallanıyormuş. Kız, tıpkı dallar arasındaki bir sincap gibi, ağaca tırmanmış. Prens onun nereye gittiğini anlayamamış ama babası gelinceye kadar beklemiş: (Kül kedisi, s.83)

Tespit: “aber” bağlacı “ama” anlamında sadece “Google” çeviri ve çevirmen tarafından doğru çevrilmiştir.

“so … wie” bağlacının doğru çeviri “gibi” olduğundan sadece çevirmen bunu doğru çevirmektedir.

39. Und als sie in die Küche kamen, lag Aschenputtel da in der Asche, wie sonst auch, denn es war auf der andern Seite vom Baum herabgesprungen, hatte dem Vogel auf dem Haselbäumchen die schönen Kleider wieder gebracht und sein graues Kittelchen angezogen. (Aschenputtel, s.180)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ve mutfağa girdiklerinde, Külkedisi her zamanki gibi küllerin arasında yatıyordu, çünkü diğer taraftaki ağaçtan atladı, güzel kıyafetleri ela ağacının üzerindeki kuşa geri getirdi ve gri önlüğünü giydi.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ve mutfağa geldiklerinde, Külkedisi her zamanki gibi küllerin içinde yatıyordu, çünkü diğer taraftaki ağaçtan aşağı atlamıştı ve güzel giysileri ela ağacındaki kuşa geri getirmiş ve gri paltosunu giymişti.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve mutfağa girdiklerinde, Külkedisi her zamanki gibi küllerin içinde yatıyordu, çünkü ağaçtan diğer tarafa atladı, fındık ağacındaki kuşa güzel kıyafetler getirdi ve gri Önlüğünü giydi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Mutfağa girdikleri zaman kül kedisi orada, her zamanki gibi, küllerin yanında yatar görmüşler. Çünkü kız ağacın öbür tarafından inmiş, fındık ağacındaki kuşa gidip güzel elbiseleri teslim etmiş, kendi soluk renkli entarisini giymişmiş. (Kül kedisi, s.83)

Tespit: Cümle “und” bağlacı ile başlıyor bunu bütün yapay zeka çevrileri olduğu gibi çevirmiş, ama Türk dil bilgisine göre bu hatalıdır. “denn” bağlacı ise “çünkü” anlamında kullanılmaktadır ve çevrilerin tamamında doğru çevrilmektedir.

“Wie” bağlacı ise bütün çevirilerde doğru çevrilmektedir.

“Als” bağlacı bütün çevirilerde doğru çevrilmektedir.

40. Am dritten Tag, als die Eltern und Schwestern fort waren, ging Aschenputtel wieder zu seiner Mutter Grab und sprach zu dem Bäumchen: (Aschenputtel, s.180)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Üçüncü gün anne-baba ve kız kardeşler gittikten sonra Külkedisi tekrar annesinin mezarına gitti ve küçük ağaca şöyle dedi:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Üçüncü gün, anne ve baba ve kız kardeşler gittiğinde Külkedisi annesinin mezarına geri döndü ve ağaca şöyle dedi:

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Üçüncü gün, ebeveynler ve kız kardeşler gittiğinde, Külkedisi annesinin mezarına geri döndü ve ağaçla konuştu:

Çevirmen, Kemal Kaya: Üçüncü gün üvey annesi, babası kızkardeşleri evden çıkar çıkmaz, kül kedisi yine annesinin mezarına gitmiş, ağaca seslenmiş: (Kül kedisi, s.83)

Tespit:"als" bağlacı bütün çevrilerde doğru çevrilmektedir. "und" bağlacı ise sıralı cümle olmasından dolayı virgül ile tamamlanmaktadır. Bu ise sadece çevirmenin çevrisinde görülmektedir.

41. Als es in dem Kleid zu der Hochzeit kam, wußten sie alle nicht, was sie vor Verwunderung sagen sollten. (Aschenputtel, s.180)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Elbiseli düğüne gelince, hiçbiri şaşkınlıkla ne diyeceklerini bilmiyordu.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Elbise düğüne geldiğinde, şaşkınlık içinde ne diyeceklerini bilemediler.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Düğüne bu Elbiseyle geldiğinde, hepsi şaşkınlıkla ne söyleyeceklerini bilmiyorlardı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kız bu elbiseleri giyerek eğlenti yerine varınca, herkes şaşkınlıktan ne diyeceğini bilememiş. (Kül kedisi, s.84)

Tespit: "Als" bağlacı çevirilerde "-ince, -ınca, -diğinde şeklinde çevrilmektedir ve her iki çeviri türünde de doğrudur.

42. Der Königssohn tanzte ganz allein mit ihm, und wenn es einer aufforderte, sprach er: (Aschenputtel, s. 180)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Kralın oğlu onunla tek başına dans etti ve sorulduğunda şöyle dedi:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Kralın oğlu onunla yalnız dans etti ve biri sorduğunda, dedi ki,

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Kralın oğlu onunla yapayalnız dans etti ve eğer biri sorarsa, dedi ki:

Çevirmen, Kemal Kaya: Prens yine yalnız onunla dans etmiş. Biri gelip ona dans teklif etse; (Kül kedisi, s.84)

Tespit: “und wenn” bağlaçları “ve -dığında” anlamını taşımaktadır. Çevirmen burada fiile “-se” eki eklemektedir, bu ise “Dilek-şart kipi eki” olmaktadır. “Fiil kök veya gövdesine gelerek söz konusu olan işin dileğe ve şarta bağlı olduğunu bildirilmesini sağlar.” Çevirmen bu bağlaçları dilimize daha uygun bir şekilde ve anlam kaybına sebep olmadan çevirmektedir.

43. Als es nun Abend war, wollte Aschenputtel fort, und der Königssohn wollte es begleiten, aber es entsprang ihm so geschwind, daß er nicht folgen konnte. (Aschenputtel, s.180-181)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Akşam olduğunda, Külkedisi ayrılmak istedi ve kralın oğlu ona eşlik etmek istedi, ancak ondan o kadar hızlı çıktı ki takip edemedi.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Akşam olduğunda, Külkedisi gitmek istedi ve kralın oğlu ona eşlik etmek istedi, ancak o kadar kötü çıktı ki takip edemedi.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Akşam olduğunda, Külkedisi ayrılmak istedi ve kralın oğlu ona eşlik etmek istedi, ama o kadar hızlı ortaya çıktı ki takip edemedi.

Çevirmen, Kemal Kaya: Akşam olunca kül kedisi gitmek istemiş. Prensde onu evine kadar götürmeye kalkmış. Fakat kız öyle bir koşmaya başlamış ki, oğlan peşinden yetişememiş. (Kül kedisi, s.84)

Tespit: “Als” bağlacı çevirilerde “-ince, -ınca, -diğinde şeklinde çevrilmektedir ve her iki çeviri türünde de doğrudur. “und” bağlacı sıralı bir cümleyi bağlamaktadır, Bu Türkçe’de çevrilmemektedir bu yüzden yapay zeka çevrileri hatalıdır. İnsan çevrisi bu bağlacı -de/ -da ekleyerek bağlacın anlamını bu şekilde yansıtmaktadır. “aber” bağlacı ise bütün çevirilerde doğru kullanılmaktadır. Son olarak “so … daß” bağlacı “-ecek kadar” şeklinde çevrilmektedir, her iki çeviri türü bunu doğru çevirmektedir.

44. Der Königssohn hatte aber eine List gebraucht und hatte die ganze Treppe mit Pech bestreichen lassen: da war, als es hinabsprang, der linke Pantoffel des Mädchen hängengeblieben. (Aschenputtel, s.181)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama prens bir hile kullanmış ve tüm merdiveni ziftle kaplatmıştı: aşağı atladığında kızın sol terliği sıkışmıştı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama kralın oğlunun kurnaz bir şeye ihtiyacı vardı ve tüm merdiveni kötü şansla serpiştirmişti: aşağı atladığında sıkışmış kızın sol terliği vardı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama Kralın oğlu bir Kurnazlığa ihtiyaç duyuyordu ve tüm Merdivenleri kötü şansla kapladı: aşağı atladığında, kızın Sol Terliği asılı kaldı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Gel gelelim, prens bu sefer bir kurnazlık düşünmüş: Bütün merdivenlere zift sıvatmış. Kız koşa kola inerken sol ayağının pabucu bunlara yapışıp kalmış. (Kül kedisi, s.84)

Tespit: “und” sıralı bir cümlede kullanılmıştır, çevrilmemesi gerekmektedir. İnsan çevirisi doğru çevirmektedir. “Als” bağlacı çevirilerde “-ince, -ınca, -diğinde -iken şeklinde çevrilmektedir ve her iki çeviri türünde de doğrudur.

45. Am nächsten Morgen ging er damit zu dem Mann und sagte zu ihm: <<Keine andere soll meine Gemahlin werden als die, an deren Fuß dieser goldene Schuh paßt. (Aschenputtel, s.181)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ertesi sabah onu adama götürdü ve ona şöyle dedi: << Karım, bu altın ayakkabının ayağına oturandan başka biri olmayacak.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ertesi sabah adamın yanına gitti ve ona dedi ki, <<Bu altın ayakkabının ayağına sığandan başka kimse karım olamaz.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ertesi sabah Adama gitti ve ona şöyle dedi: "Bu altın ayakkabının ayağına oturandan başka karım olmayacak.

Çevirmen, Kemal Kaya: Ayağına bu pabuç uyan kızdan başkasıyla evlenmem! Demiş. (Kül kedisi, s.84)

Tespit: “Als die” “-den/ -dan” anlamını taşımaktadır bu cümlede ve bu çeviri bütün çeviri cümlelerinde doğru çevrilmektedir.

46. Da freuten sich die beiden Schwestern, denn sie hatten schöne Füße. (Aschenputtel, s.181)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): İki kız kardeş mutluydu çünkü güzel ayakları vardı.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonra iki kız kardeş, ayakları güzel olduğu için sevindiler.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sonra iki kız kardeş sevindi, çünkü güzel ayakları vardı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Bu sözleri işitince kızkardeşinin ikisi de sevinmişler. Çünkü bunların ayakları pek güzelmiş. (Kül kedisi, s.84)

Tespit: “Denn” bağlacı “çünkü” anlamını taşımaktadır ve bunu her iki çeviri türü de doğru çevirmektedir.

47. Aber sie konnte mit der großen Zehe nicht hineinkommen, und der Schuh war ihr zu klein; da reichte ihr die Mutter ein Messer und sprach: <<Hau die Zehe ab: wann du Königin bist, so brauchst du nicht mehr zu Fuß zu gehen. (Aschenputtel, s.181)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama ayak başparmağıyla içeri giremedi ve ayakkabı onun için çok küçüktü; sonra anne ona bir bıçak uzattı ve şöyle dedi: << Ayak parmağını kes: kraliçe olduğun zaman artık yürümene gerek yok.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ama ayak büyük ayakla giremedi ve ayakkabı onun için çok küçüktü; Sonra anne ona bir bıçak uzattı ve dedi ki, <<Sayatınızdan kalkın, kraliçe olduğunuzda, artık yürümenize gerek yok.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ama ayak parmağıyla içeri giremedi ve ayakkabı onun için çok küçüktü; ve annesi ona bir bıçak verdi ve dedi ki, " ayak parmağını Kes, Eğer Kraliçe olursan, artık Yürümene gerek yok.

Çevirmen, Kemal Kaya: Fakat kızın baş parmağı bir türlü pabuca sığmamış. Bunun üzerine annesi kızına bir bıçak vermiş: Parmağını kes! demiş, kraliçe olunca zaten yaya yürümene lüzum kalmayacak! (Kül kedisi, s.85)

Tespit: Cümlenin ilk bağlacı olan "aber" kelime anlamı " ama, fakat, lakin" anlamına gelen bir bağlaç olmaktadır, her iki çeviri türünde de doğru çevrilmektedir. Bir sonraki bağlaç "und" "ve" anlamını taşımaktadır, fakat çevirmen bu bağlacı ver devamında gelen cümleyi çevirmemektedir. Yapay zeka çevirisi bunu doğru çevirmektedir. Bu parçanın son bağlacı "wann" Türkçe "dığında, -ınca" anlamını katmaktadır ve her iki çeviri tarafından da başarılı bir şekilde çevrilmektedir.

48. Sie mußten aber an dem Grabe vorbei, da saßen die zwei Täubchen auf dem Haselbäumchen und riefen: (Aschenputtel, s.181)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ama iki güvercin fındık ağacına oturup seslendiklerinde mezarı geçmek zorunda kaldılar:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sepulchre'nin yanından geçmek zorunda kaldılar ve iki güvercin ela ağacına oturdular ve ağladılar.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve mezarın yanından geçmek zorunda kaldılar ve iki güvercin bir fındık ağacına oturdu ve bağırdı:

Çevirmen, Kemal Kaya: Yolları mezarın yanından geçiyormuş. Oradaki fındık ağacının üstünde duran iki güvercin seslenmişler: (Kül kedisi, s.85)

Tespit: "Aber" bağlacı burada "ama, fakat, lakin" anlamını taşımaktadır. Yapay zeka (Google) dışında diğer çevrilerde bu bağlaç tespit edilememektedir. Bir sonraki bağlaç "und" burada da yine "ve" anlamında kullanılmaktadır, yapılan iki eylemin sıralanışı söz konusu olmaktadır, fakat çevirmen bunu çevirmemektedir. Yapay zeka türlerinin Bing ve Yandex çevirmektedir.

49. Da ging diese in die Kammer und kam mit den Zehen glücklich in den Schuh, aber die Ferse war zu groß. (Aschenputtel, s.182)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Bu yüzden odaya gitti ve mutlu bir şekilde ayak parmaklarını ayakkabının içine soktu, ama topuk çok büyüktü.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Sonra odaya girdi ve ayak ayaklarıyla mutlu bir şekilde ayakkabının içine geldi, ama topuk çok büyüktü.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Sonra odaya girdi ve mutlu bir şekilde ayak parmaklarıyla ayakkabıya girdi, ama topuk çok büyüktü.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kız odaya girmiş. Parmakları rahatça pabuca girmiş ama topuğu fazla gelmiş. (Kül kedisi, s.85)

Tespit: İlk bağlaç "und" çevirmen tarafından sıralı bir eylem olduğundan bir virgülle anlamı vermektedir. Diğer çevirilerde çevrilmiştir ve yanlış değildir. Her iki çeviri de doğru anlamı katmaktadır. "Aber" bağlacı ise her iki tür çeviride de doğru çevrilmektedir.

50. Und als es sich in die Höhe richtete und der Königsohn ihm ins Gesicht sah, so erkannte er das schöne Mädchen, das mit ihm getanzt hatte, und rief: (Aschenputtel, s.183)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Ve ayağa kalktığında ve kralın oğlu yüzüne baktığında, onunla dans eden güzel kızı tanıdı ve ağladı:

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Ve yükseklere çıktığında, kralın oğlu yüzüne baktığında, onunla dans eden güzel kızı tanıdı ve ağladı.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Ve ayağa kalktığında ve kralın oğlu onun yüzüne baktığında, onunla dans eden güzel kızı tanıdı ve ağladı.

Çevirmen, Kemal Kaya: Kız doğrulup da prens yüzüne bakınca, bunun dans ettiği kız olduğu anlamış: (Kül kedisi, s.86)

Tespit: Bu cümlede iki "und" bağlacı bulunmaktadır. İlk "und" cümle başında bütün yapay çeviriler bunu çevirmektedir, ancak "ve" bağlacı ile bir cümleye başlamak Türkçe dil bilgisine uygun olmamaktadır. İnsan çevirisi burada çevirmeyerek doğru yapmaktadır. Bir

sonraki “und” ise sıralı bir eylem için kullanılmaktadır. Bunu yapay zeka ve çevirmen virgülle veya çevirerek yapmaktadır ve bu şekilde her ikisi de doğrudur.
“Als” bağlacı “-dığında, -ınca” anlamlarınnı taşımaktadır ve bütün çevirilerde doğru çevrilmektedir.

51. Die Stiefmutter und die beiden Schwestern erschraken und wurden bleich von Ärger: er aber nahm Asschenputtel aufs Pferd und ritt mit ihm fort. (Aschenputtel, s.183)
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Üvey anne ve iki kız kardeş korkmuş ve öfkeyle solmuştu: ama Asschenputtel'i atına aldı ve onunla uzaklaştı.
Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Üvey anne ve iki kız kardeş dehşete düştüler ve öfkeden solgunlaştılar: ancak Asschenputtel'i at sırtında götürdü ve onunla birlikte uzaklaştı.
Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Üvey anne ve iki kız kardeş dehşete düştü ve öfkeden solgunlaştı; ama Asscherputtel'i ata bindi ve onunla birlikte gitti.
Çevirmen, Kemal Kaya: Üvey anneyle iki kızkardeş korkmuşlar, hiddetten sapsarı olmuşlar. Oğlan kül kedisini atına bindirmiş. Birlikte çıkıp gitmişler. (Kül kedisi, s.86)
Tespit: Bu cümlede iki “und” bağlacı bulunmaktadır. Her iki “und” eylemleri sıralamak için kullanılmaktadır. İnsan çevirisi bu “und” bağlaçlarını çevirmek yerine “ile” ve virgül kullanmaktadır. Bu da dil yapımıza daha uygun olduğu tespit edilmektedir. Yapay zeka ise olduğu gibi çevirmektedir ve cümlelerde anlamı bozmasa da yapay bir his vermektedir. “aber” bağlacı ise çevirmen tarafından çevrilmemektedir. “Ama o kül kedisini atına bindirmiş...” şeklinde uygun bir çeviri mümkündür, fakat bu şekilde hiçbir çeviri tespit edilmemektedir.

52. Als die Brautleute nun zur Kirche gingen, war die älteste zur rechten, die jüngste zur linken Seite: da pickten die Tauben einer jeden das eine Auge aus. (Aschenputtel, s.183-184)
Yapay Zekâ Çeviri (Google): Gelin ve damat kiliseye gittiklerinde en büyüğü sağdaydı, en küçüğü soldaydı: güvercinler her birinin bir gözünü gagaladılar.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Gelinler ve damatlar kiliseye gittiklerinde, en büyüğü sağda, en küçüğü soldaydı: her birinin güvercinleri tek gözü seçti.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Yeni evliler kiliseye gittiğinde, en büyüğü sağ taraftaydı, en küçüğü sol taraftaydı: güvercinler her birinin bir gözünü seçti.

Çevirmen, Kemal Kaya: Genç nişanlılar kiliseye giderken, üvey kızkardeşlerden büyüğü sağda, küçüğü solda yürüyormuş. Güvercinler bunların birer gözlerini gagalayıp oymuşlar. (Kül kedisi, s.87)

Tespit: Bu cümlenin bağlacı "als" olmaktadır, "-iken, -dığında" anlamını taşımaktadır. Bütün çeviriler doğru olduğu tespit edilmektedir.

53. Hernach, als sie herausgingen, war die älteste zur linken und die jüngste zur rechten: da pickten die Tauben einer jeden das andere Auge aus. (Aschenputtel, s.184)

Yapay Zekâ Çeviri (Google): Daha sonra dışarı çıktıklarında en büyüğü soldaydı ve en küçüğü sağdaydı: Güvercinler birbirlerinin gözlerini gagaladılar.

Yapay Zekâ Çeviri (Bing): Bundan sonra, dışarı çıktıklarında, en büyüğü solda ve en küçüğü sağdaydı: her birinin güvercinleri diğer gözü seçti.

Yapay Zekâ Çeviri (Yandex): Daha sonra, dışarı çıktıklarında, en büyüğü solda, en küçüğü sağda idi; ve güvercinler her birinin diğer gözünü seçtiler.

Çevirmen, Kemal Kaya: Dönüşte büyük kız solda, küçük kız sağda yürüyorlarmış. Bu sefer de güvercinler öbür gözlerini gagalayıp oymuşlar. (Kül kedisi, s.87)

Tespit: Bu cümlenin bağlacı "als" olmaktadır, "-iken, -dığında" anlamını taşımaktadır. Bütün çeviriler doğru olduğu tespit edilmektedir. Bir diğer bağlaç ise "und" bunu da her iki çeviri doğru çevirmektedir, çevirmen virgül ile doğru anlamı katmaktadır.

2. Bulgular

Araştırmada masallardaki kullanılan bağlaçların çevirileri incelenmektedir ve dilimize uygun bir şekilde çevrilip çevrilmediği veya hiç çevrilmeyip yorumlanarak atlandığı durumlar incelenmiştir. Araştırmadaki aranan şart Almanca olan bağlacın dilimize uygun şekilde çevrilmesidir. Dilimizde cümleye bağlaçla başlamak, cümle başı bağlacı olan "fakat" ve "fakat ifadesini taşıyan bağlaçlar" hariç yanlış olduğu bilinmektedir. Buna benzer olarak dilimizde "ve" bağlacı sıralı bir eylem belirten cümlelerde kullanılması uygun değildir fakat Almanca bir cümlede bu normal sayılmaktadır. Bu nedenle bağlaç çevirilerinin doğruluğunu tespit ederken, diller arasındaki bu farkı göz önünde bulundurarak incelenmektedir.

Tablo 14

Masallardaki Bağlaçların Çeviri Türlerine Göre İnceleme Sonuçları

	Bağlaç	Çevirmen		Yapay Zeka						Toplam
				Google		Yandex		Bing		
		Doğru	Yanlış	D	Y	D	Y	D	Y	
1	Und	57-63-30	x-x-x	3-5-x	54-58-30	3-4-x	54-59-30	3-5-x	54-58-30	57-63-30
2	Daß	3-5-2	3-2-2	5-4-2	1-5-2	5-3-1	1-6-3	4-4-1	2-5-3	6-7-4
3	Aber	8-12-1	7-4-6	15-15-7	x-1-x	13-16-6	2-x-1	13-16-6	2-x-1	15-16-7
4	So … wie/als	1-x-x	x-1-x	1-1-x	x-x-x	1-1-x	x-x-x	1-1-x	x-x-x	1-1-x
5	Als	20-12-1	1-4-1	19-14-2	2-2-x	20-13-1	1-3-1	20-13-2	1-3-x	21-16-2
6	Wie	3-3-x	x-x-x	2-3-x	1-x-x	2-3-x	1-x-x	1-3-x	2-x-x	3-3-x
7	Wenn	5-6-3	1-1-3	5-7-6	1-x-x	5-7-5	1-x-1	5-7-6	1-x-x	6-7-6
8	Kein – Sondern	X-x-x	1-x-x	x-x-x	1-x-x	1-x-x	x-x-x	x-x-x	1-x-x	1-x-x
9	Weil	2-3-x	x-1-x	2-4-x	x-x-x	2-3-x	x-1-x	2-4-x	x-x-x	2-4-x
10	Da	x-1-x	1-x-x	3-1-x	1-x-x	3-x-x	1-1-x	2-1-x	2-x-x	1-1-x
11	Damit	1-1-2	1-x-x	1-x-2	1-1-x	x-x-2	2-1-x	x-x-2	2-1-x	2-1-2
12	Denn	3-x-x	2-1-x	5-1-x	x-x-x	5-1-x	x-x-x	4-1-x	1-x-x	5-1-x
13	Also	Xxx	1-x-x	1-x-x	x-x-x	1-x-x	x-x-x	1-x-x	x-x-x	1-x-x
14	Kaum	x-x-1	x-x-x	x-x-1	x-x-x	x-x-x	x-x-1	x-x-x	x-x-1	x-x-1
15	Sonst	x-x-1	x-x-x	x-x-1	x-x-x	x-x-1	x-x-x	x-x-1	x-x-x	x-x-1
16	Nicht – Sondern	x-1-1	x-x-x	x-x-1	x-1-x	x-x-1	x-1-x	x-x-1	x-1-x	X-1-1
17	Um zu	x-1-x	x-x-x	x-1-x	x-x-x	x-1-x	x-x-x	x-1-x	x-x-x	X-1-x
18	Ob	x-x-x	x-2-1	x-1-1	x-1-x	x-x-1	x-2-x	x-1-1	x-1-x	X-2-1
19	Seitdem	x-1-x	x-x-x	x-1-x	x-x-x	x-1-x	x-x-x	x-1-x	x-x-x	X-1-x
20	So … daß	1-3-x	1-x-4	1-3-2	1-x-2	1-3-2	1-x-2	1-3-2	1-x-2	2- 3-4

Tablodaki verileri incelediğimizde her bağlaçta üç farklı sayı görmekteyiz, her üç masalın doğru ve yanlış sayıları ayrı ayrı hesaplanmaktadır. Toplam 20 farklı bağlaç bulunmaktadır fakat her bağlaç her masalda bulunmamaktadır, bu nedenle bulunmayan bağlaçlar "x" ile ifade edilmektedir. Satırlardaki ilk sayı "Aschenputtel" hikayesi, ikinci sayı "Henzel & Gretel" ve son sayı ise "Rottkäpchen" hikayesine ait olduğu bilinmektedir.

En son sütundaki toplam ise, hikayelerdeki bağlaçların toplam sayısını vermektedir. Örneğin ilk hikayemiz olan "Aschenputtel", toplam 57 "und" bağlacına sahip olduğu anlaşılmaktadır.

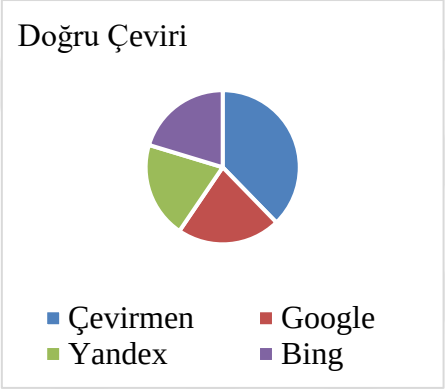

Şekil 1: Masallardaki doğru çeviri oranları

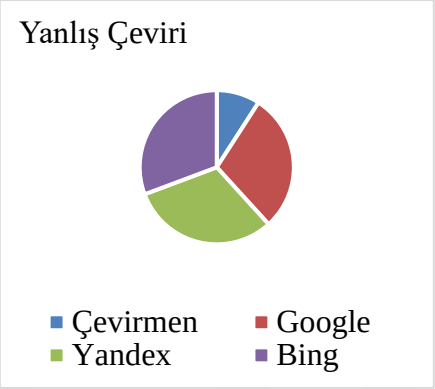

Şekil 2: Masallardaki yanlış çeviri oranları

Bağlaçların doğru ve yanlış çevirilerinin dağılımını grafikte genel bir bakışla görebilmekteyiz. İlk grafikte her çeviri türüne ait doğru oranlarını görmekteyiz. Çevirmen üç masalda toplam 258 doğru çeviri yapmaktadır bu grafikteki en büyük dilim olduğu tespit edilmektedir. Sırasıyla Google 149 doğru, Yandex 138 ve son olarak Bing 139 doğru çeviri yapmaktadır.

İkinci grafikte yanlış çevirilerin oranı verilmektedir. Bu grafikte en büyük dilim 177 yanlışla Yandex olmaktadır. Sırasıyla Bing 175 ve Google 166 ile çok yakın hata oranlarına sahip olduğu tespit edilmektedir. En küçük dilim ise Çevirmene ait olduğu anlaşılmaktadır, çevirmenin toplam hatalı çevrilmiş bağlaç sayısı ise 52 olduğu anlaşılmaktadır.

3. Sonuç

Bu araştırmada daha önce de belirtildiği gibi, yapay zekâ alanındaki gelişmelerin sonucu olarak birçok meslekte de olduğu gibi yabancı dil öğretmenlerinin ve çevirmenlerin mesleği de tehlikede mi sorusuna cevap arandı. Grimm kardeşlerinin Almanya'da en çok okunan; Külkedisi, Al başlıklı çocuk (Kırmızı başlıklı kız) ve Henzel ile Gretel masalları, Grimm kardeşlerinin Almanca yazılmış hikâyelerinin bulunduğu "Grimms Märchen" adlı kitabın MEB yayınlarına ait "Masallar I" adlı kitabı bu araştırmada kullanıldı.

İlk olarak elde edilen verilerin analizi teoriksel araştırma ve genel tarama yöntemi ile yapılarak özetlendi. Edinilen bu bilgiler doğrultusunda masal kitapları ve makine çevirisindeki bağlaç yapıları incelendi, hatalar tespit edildi ve bunlardan yola çıkılarak yeni bulgular edinildi.

Elde edilen bulgularda yapay zekâ hatalarının en çok cümle başındaki bağlaçlarda ve "und" bağlaçlarında hata yaptığı tespit edilmektedir. Bölümün başında da belirtildiği gibi, iki dil arasındaki dil bilgisi kurallarının farklılığı nedeniyle yapay zekânın ise bu kuralları tam olarak uygulamadığından birçok hataya neden olmaktadır. Çeviri yapan bir çevirmenin bilindiği üzere her iki dilde dil bilgisine tam hâkim olması bu durumda önemini tekrar vurgulamaktadır.

Yapay zekayı kendi içinde incelediğimizde ise "Google Çeviri" diğer çeviri türlerine göre daha az hata yaptığını görmekteyiz. Bunun belki en çok kullanılan yapay zekâ çevirisi olmasından kaynaklı olduğunu söyleyebiliriz, ama aynı zamanda "Google'ın" "Nöral Makine Çevirisi" olması farkıyla olduğunu düşünmekteyiz. Bu uygulamayı kullandığımızda "Google" bir düzeltme seçeneği tanımaktadır her zaman ve düzeltme yapıldığında, düzeltme sıklığına göre kullanıcıdan yeni bilgiler öğrenmektedir, bu şekilde her kullanan kişiyle birlikte daha çok gelişmektedir. Buna rağmen hata oranı çevirmen 'den oldukça fazla olduğu anlaşılmaktadır.

KAYNAKLAR

Atalay, İ. (2015). XVI. ve XVII. yüzyıl Fransız yazınında din savaşları ve agrippa d'aubigné'nin les traqiques örneği. *Humanitas uluslarası sosyal bilimler dergisi*, 6(2), 31-50.

Aytaç, G. (2001). *Yeni Alman Edebiyatı Tarihi.* İstanbul: Multilingual.

Balkul, H. (2018). Çeviri eleştirisi alanında yapılan çalışmalar üzerine sistematik bir inceleme. *Sakarya Üniversitesi Yayınları*.

Banguoğlu, T. (2004). *Türkçenin Grameri.* Ankara: TDK.

Bay, F. Ö. (2013). Fransız edebiyatından yapılan ilk edebi çeviriler üzerine analitik bir uygulama. *Doktora Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı/Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı.

Bilge, U. (2007). Tıpta yapay zekâ ve uzman sistemleri. *4. Tıp Bilişimi 2007 Kongresi*, (s. https://www.ahmetcevahircinar.com.tr/wp-content/uploads/2016/10/tipta-yapay-zeka-ve-uzman-sistemler.pdf). Antalya.

Boratav, N. (1969). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı.* İstanbul: Gerçek.

Çakır, A. (1994). Sözllü çeviri ve çeşitleri. *Selçuk üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü ve dergisi*, 15-17.

Dépré, I. O. (1999). *Théories et pratiques de la traduction littéraire.* Paris: Armand Colin.

Dilidüzgün, Ş. (2009). Yapılandırıcı yaklaşımla hazırlanan ilköğretim Türkçe öğretim programı ve ders kitaplarında metin-odaklı görevlerin yeri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 274-290.

El Naqa, I. J. (2015). *Machine learning in radiation oncology.* Denmark: Springer Cham.

Fischbach, H. (1993). Translation, the great pollinator of science. *Scientific and Technical Translation*, 89.

Gökçe, M. (2012). *Yapay Zekâ Artificial Intelligence Tanım, Gelişim ve Gelecek*. https://www.academia.edu/35663224/Yapay_Zek%C3%A2_Artificial_Intelligence_Tan%C4%B1m_Geli%C5%9Fim_ve_Gelecek. adresinden erişilmiştir.

Göktürk, A. (1986). *Çeviri: Dillerin Dili.* İstanbul: İstanbul: YKY.

Grimm, J. G. (1946). *Kinder und Hausmärchen.* Zürich: Manesse.

Gürçağlar, Ş. T. (2011). *Çevirinin ABC'si.* İstanbul: Say.

Harris, R. v. (2002). *Dil Bilimi Düşünüşünde Dönüm Noktaları I.* Ankara: Türk Dil Kurumu.

Karabulut, E. (2009). *Dilbilgisi ve sınav rehberi.* Ankara: Pelikan.

Kaya, K. (1992). *Masallar I Jacob ve Wilhelm Grimm.* İstanbul: MEB.

Lederer, M. (1994). *La traduction aujourd'hui, le modèle interprétatif.* Paris: Hachette.

Masal. (t.y.). *Türk Dil Kurumu içinde*. https://sozluk.gov.tr/. adresinden erişilmiştir.

Pettitt, J. (2016). *This hot robot says she wants to destroy humans*. https://www.cnbc.com/video/2016/03/16/this-hot-robot-says-she-wants-to-destroy-humans.html. adresinden erişilmiştir.

Püsküllüoğlu, A. (1995). *Türkçe Sözlük.* İstanbul: Yapı Kredi.

Sayfullaeva, L. (1994). Dil biliminde eşit terkipli [WPm, WPm] birleşik cümlelerin tanımıyla ilgili sorunları. *Gazi Türkiyat*, 7, 180-185.

Schmitt, D. (2000). *Lehr und Übungsbuch der deutschen Grammatik.* München: Max Heuber.

Seymen, A. (2015). *Yazınsal metinlerde çeviri kuramları.* Ankara: Berikan.

Strelkova, O. (2017). *Three types of artificial intelligence.* https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/05/142.pdf . adresinden erişilmiştir.

Şimşek, E. (2001). *Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması.* Ankara: Kültür Bakanlığı.

Şirin, M. R. (2007). *Masal Atlası.* Ankara: Kök.

Tuna, O. (2018, Ekim 22). *Yapay zekâ öğrencilerinin 800 sayfalık başvuru kitabı, yapay zekâ tarafından 12 saatten kısa sürede çevrildi ve Fransa'da satışa çıktı*. Medyascope https://medyascope.tv/2018/10/22/yapay-zekanin-12-saatten-kisa-surede-cevirdigi-kitap-fransada-satisa-cikti/. adresinden erişilmiştir.

Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: Multilingual.

Wehle, H.-D. (2017). Machine learning, deep learning and ai: what is the difference? *Data scientist innovation day konferansı.* https://www.researchgate.net/publication/318900216_Machine_Learning_Deep_Learning_and_AI_What's_the_Difference sayfasından erişilmiştir.

Zekâ. (t.y.). *Türk Dil Kurumu içinde.* . https://sozluk.gov.tr/. adresinden erişilmiştir.

GAZİ GELECEKTİR…